

Анвар
Обиджон

Шуда кизик, божа

Анвар
Обиджон

Шуда кизик, боқса

Шеърлар ва эртаклар

Тошкент
“ЮЛДУЗЧА” нашриёти
1987

МУАЛЛИФДАН

Тўпламга киритилган ҳамма шеърларим китоб ҳолида биринчи марта нашр этилмоқда. Уларда болалар дунёси, она табиат нафосати, турли буюм ва жонзотларнинг сирли олами ҳақида иложи борича қувноқроқ тарзда сўз юритишига ҳаракат қилдим.

Ушбу китобга чоп этилиши арафасидагина «Юлдузча» белгиси қўйилди. Уни саралаш, беаши ва нашрга тайёрлашдаги катта меҳнатлари учун Ғафур Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти коллективидан ҳам чексиз миннатдорман.

4803010000 – 24
А ————— 597 – 87
М 360 (04) – 87

© “ЮЛДУЗЧА” нашриёти, 1987

ХАБАР СОТУВЧИ

*Янги гаплар сотаман,
Эски гаплар ҳам.
Болажонлар, кепқолинг,
Қолди жуда кам.*

*Суриштирманг нархини,
Шардан ҳам арзон.
Хўрозқандга – рост хабар,
Пишлоққа – ёлгон.*

*Алмашаман янгисин
Кепаксиз унга.
Эски гапни – пуч ёнгоқ
Ёки совунга...*

*Бунни тонгда эшитдим,
Энг янги хабар:
Еб қўйганмиши тушида
Бургутни Каптар.*

*Қуён йўлбарс терисин
Ёпиниб юриб,
Ҳушдан кетди, кўзгуда –
Ўз аксин кўриб.*

*Ўтган кунни Тулкивой
Опкелиб Хўроз,
Ҳиринглади Бўрига
Талтайиб бир оз.*

*Бўри эса ҳуши кўрмас
Ҳазил, кулкини.
Аввал еди Хўрозни,
Сўнгра Тулкини.*

*«Саводсиз» деб Айиқни
Қилганмиши эрмак,
Уч йил битта синфда
Ўқиган Эшак.*

*Кеча доктор Арслонга
Арз қилди Туя,*

*Қимматбаҳо теримга
Тушди, деб куя.*

*Доктор унинг арзига
Солдию қулоқ,
Шилиб олиб терини,
Текишди узоқ.*

*Бугун тонгда учратдим
Очкўз Тўнгизни;
Ямлаганмиш у бирдан
Беш минг Кўнгизни.*

*Кирпи бориб бозорга,
Олганмиш игна...
Қизиқсангиз, янги гап—
Топилар яна.*

*Болажонлар, кепқолинг,
Хилма-хил хабар!
Уни сотиб олганлар
Кўрмайди зарар.*

I

ДАЛАЛАРДАН – БОЛАЛАРГА

Дехқон чолни бобом, деб,
Эгиламан салом, деб.

Очигини айтсам, шеърларни шунчаки ҳавас учун ёзаман. Аслида касбим – журналистлик.

Бир пайтлар радио мухбири эдим. Микрофонни Алпомишнинг қиличидек ялангочлаб олиб, ўзи азалдан сўзамол одамларни гапиртириш ҳам иш бўлганими, дегувчиларнинг фикрига тўла-тўқис қўшиламан. Аммо менинг ютугим шундаки, дала-боғларни кезиб юрган пайтларимда нафақат одамлардан, балки турли экин ва дов-дарахтлардан ҳам ўнлаб интервьюлар олишга мушарраф бўлганман. Бу ҳол, жумлаи жаҳоннинг оғзи, кўзи, қулоғи ва бурни ҳисоблангани журналистлар тоифасини ҳайратга солса, ажабмас.

Шундай қилиб, дастлабки сўз борлиқ ўсимликларнинг шаҳаншоҳи – ҳурматли Бугдойвойга!

БУҒДОЙ

Олтин тожли
Султонман.
Сомса, патир,
Ширмонман.
Азиздирман
Одамга.
Арзандаман
Оламга.
Ел куйласа,
Ўйнайман.
Хирмон сари
Бўйлайман.
Ой чиққанда
Қўноққа,
Ўхшар
Кумуш ўроққа.

ПАХТА

Оппоққина
Ошнанг – мен.
Тўлпоққина
Ошнанг – мен.
Эгнингдаги
Шу нимчанг,
Оқ кўйлагинг,
Кўк шимчанг,
Киссангдаги
Дастрўмол –
Бари менман,
Билиб ол.
Пайпоқларинг ҳам
Ўзим...
Айтсам,
Тугамас сўзим.

САБЗИ

Юпқагина
Пўстим бор,
Далада
Кўп дўстим бор.
Мақолда ҳам
Ёзиқман,
Ўша
«Олтин қозик»ман.
Ётсам
Ерга қапишиб,
Думгинамдан
Тортишиб,
Ташладилар
Ўрага...
Салом
Палов тўрага!

ТАРВУЗ

Ўғитларга
Тўйдим мен.
Роса қорин
Қўйдим мен.
Энди
Сувдан беришсин,
Томирларим
Керишсин.
Бир четдан
Боқмай ола,
Берироқ кел,
Ҳой, бола.
Бир мақтаб қўй
Мени еб.
Тепмасанг бас
Копток деб.

УЗУМ

Доналарим
Маржонча.
Бир бошим –
Нақ бир жомча.
Қуритсангиз,
Майизман.
Дастурхонга
Файзман.
Кузда
Еб-еб тўйишар.
Қишга
Осиб кўйишар.
Боқар шод
Ёш-қарилар.
Мақтар хатто
Арилар.

ШОЛҒОМ

Попук баргли
Бошим бор.
Вазмингина
Тошим бор.
Думи узун
Редиска –
Менга
Кенжатой ука.
Ёш-да,
Пича шошар у –
Баҳордаёқ
Пишар у.
Мен шошмайман,
Беғамман.
Шунинг учун
Шолғомман.

АНЖИР

Кеча-кундуз
Ухлайман,
Мева тугдим
Гулламай.
Мевам ўзи
Гулчадир.
Тилло рангли
Кулчадир.
Гўдаймайман,
Сипоман.
Кўп дардларга
Шифоман.
Мени еса
Муталлиб,
Юрмас эди
Йўталиб.

САРИМСОҚ ПИЁЗ

Исмим –
Жаноб Саримсоқ...
Гапиргим йўқ
Кўп узоқ.
Айтмоқчиман
Мен фақат,
Тайёрлаган пайт
Овқат,
Бўлма анқов
Ва содда,
Чиқариб кўйма
Ёддан –
Мендек
Ҳиди ширинни...
Ҳой,
Жийирма бурунни!

ПИСТА

Қувноқ-шодон
Пистаман.
Аскияга
Устаман.
Жилмайганим
Жилмайган,
Кимга ёқар
Тумтайган?
Нега мени
Эркалаб,
Чақмаяпсиз
Битталаб?
Йўқми сира
Ҳушингиз?
Демак,
Чатоқ тишингиз.

ҲАНДАЛАК

Ҳандалакман
Полизда,
Лекин қандман
Оғизда.
Яйраб ўсдим
Далада.
Офтоб чиқса,
Ялла-да.
Сув келмаса
Томирга,
Ялинаман
Ёмғирга.
Менинг фахрим
Ширамдир.
Қовун
Катта энамдир.

ҚАЛАМПИР

Лақабим –
Гўшт қалампир.
Эккан мени
Бир кампир.
Бордир
Эски касалим –
Пачавароқ
Асабим.
Чикса бирдан
Аччиғим,
Тутиб
Юрак санчиғим,
Япроқларим
Гезарар,
Бурним дарров
Қизарар.

ЎРИК

Танишайлик,
Ўрикман.
Гайнолига
Шерикман.
Егинг келса
Кўк гўра,
Баҳор чоғида
Сўра.
Ёзда эса
Пишаман.
Қоқма,
Ўзим тушаман.
Хоҳласанг,
Е мағизни.
Қани,
Оч-чи оғизни.

БОДРИНГ

Ичинг тўла
Сув, дема.
Хоҳламасанг,
Бор, ема!
Қондошман-а
Бананга,
Ошқовоқ эса
Янгам.
Пайти келса,
Тортар жон –
Менга хатто
Бақлажон.
Хуллас,
Кўпдир уруғим.
Шу боис
Зўр доврўғим.

ПОМИДОР

Тўс-тўполон
Бозорда,
Ёки бирон
Гузарда –
Учраб қолган
Онимда,
Ўтиб кетма
Ёнимдан.
Кўрганмисан
Кинони –
Машхур
«Чиполлино»ни?
Ўша ерда
Мен ҳам бор.
Номим
«Синьор Помидор».

БЕҲИ

Икки юзим
Буришқоқ.
Дема мени
Уришқоқ.
Ишга солиб
Ақлимни,
Сездирмайман
Жаҳлимни.
Агар,
Ширин бўлмасам,
Хушомадни
Билмасам,
Мени дарров
Кесишар,
Ўрнимга
Нок экишар.

ОШҚОВОҚ

Исмим –
Кади-ошқовоқ.
Осилтириб
Қош-қовоқ,
Барг остида
Ётаман,
Томга
Палак отаман.
Қўшиб есанг
Шакарга,
Доридирман
Жигарга...
Нега уздинг
Бандимни,
Соғиндингми
Мантини?

КАРАМ

Экилганман
Кеч кузда.
Баҳор ҳам
Келди тезда.
Қуёш
Шамдек милтирар.
Бойчечаклар
Дилдирар.
Менга совуқ
Қилмас қор,
Қават-қават
Тўним бор.
Фақат, тўнни
Мен қари
Кийволибман
Тесқари.

НОҚ

Қайда
Салқин ҳаводир,
Тан-жонимга
Даводир.
Меваларим
Қанд-боллик.
Қилмасанг бас
Қўполлик.
Узган чоғда
Кулиб ол,
Пишганимни
Билиб ол.
Кимки отса
Менга тош,
Дунёда у –
Энг хумбош.

ПИЁЗ

Ерга чукур
Ботсам мен,
Беркинволиб
Ётсам мен,
Излаб топди
Ошпазлар,
Мени чопди
Ошпазлар.
Йиғламадим,
Полвонман...
Лекин жуда
Ҳайронман:
Ошпазларнинг
Ўзлари
Нега ёшлар
Кўзларин?

ШАФТОЛИ

Мен тураман
Букиб шох.
Камтаринман
Ва юмшоқ.
Шундан ҳамма
Ширин дер,
Узиб олай
Бирин дер.
Болакайлар
Чуғирлаб,
Мени боғдан
Ўғирлаб,
Қўйинларга
Уришар,
Сўнг қичиниб
Юришар.

ТУРП

Менга теккан чок
Оғзинг,
Тиник бўлар
Овозинг.
Сўнг очилар
Иштаҳанг,
Бўпкетмасанг бас
Наҳанг.
Пўстим
Осмон рангида.
Қишнинг
Совуқ тонгидан –
Симираман
Ёруғлик...
Ўзим –
Олтиариклик.

МАЙМАНЧАК

Биров боқмас,
Бўлсам хом.
Агар пишсам,
Ушлаб жом –
Чопқиллашиб
Келишар,
Мақтаб-мақтаб
Теришар.
Ўт қалайди
Сўнг момо,
Қилмоқ учун
Мураббо...
Мураббога
Қалайсан?
Беришса-ку,
Ялайсан!

ГИЛОС

Бир қиз,
Балдоқ қилай, деб,
Қулоғимга
Илай, деб,
Қўш мевамни
Узволди,
Уйқимниям
Бузворди.
Қараб турсам
Ортидан,
Бир чеккага
Борди-да,
Ҳар иккала
«Балдоқ»ни –
Еб қўйди-я...
Алдоқчи!

БАҚЛАЖОН

Билиб қўйгин,
Укажон,
Мана, биз-да
Бақлажон.
Мени қишга
Тузлашиб,
Ейишади
«Сиз»лашиб.
Бодринг билан
Ошқовоқ
Тунда суҳбат
Қилган чок,
Қўшиламан
Гуруннга,
Ўхшаб
Катта бурунга.

АНОР

Ҳар доначам
Бир аскар.
Бир қалъада
Минг лашкар.
Ётар улар
Панада –
Оқ пардали
Хонада.
Хоналар тинч,
Атроф жим.
Қалъачани
Бузса ким,
Бошланади
Тўполон...
Уёғи
Сизга аён.

МОШ

Мушуксан, деб
Шоштира,
Мен ҳақиқий
Мошдирман.
Гоҳи тошман,
Гоҳи ош.
Қадрдоним –
Сув, қуёш.
Дехқон чолни
Бобом, деб,
Эгиламан
Салом, деб...
Таърифим ҳам
Жа зўр-да, –
Ичганмисан
Мошхўрда?

БОДОМ

Мен баҳорнинг
Севинчи.
Гуллагайман
Биринчи.
Чиройлидир
Қоматим.
Бу ҳам бўлса,
Омадим.
Ҳавас қилиб
Мевамга,
Қизига бир
Ёш янга
Ном қўйганмиш
Бодом деб,
Ширин бўлсин
Болам деб.

КАРТОШКА

Гоҳ ухлайман
Тўрвада,
Гоҳ пишаман
Шўрвада.
Қовурмада
Қайнайман,
Маставада
Яйрайман.
Лағмонда ҳам
Мен борман.
Ҳамма жойда
Тайёрман.
Кўринмасам
Шавлада,
Эринмасдан
Кавла-да.

ҚУЛУПНАЙ

Анорчага
Ўхшатманг.
Фонорчага
Ўхшатманг.
Адашманг-да ,
Ўргилай,
Исмим
Биби Қулупнай.
Жўякларда
Юрсангиз,
Мени тотиб
Кўрсангиз,
Ёришади
Таъбингиз,
Қизаради
Лабингиз.

ЁНҒОҚ

Баҳорда тўн
Бичаман,
Уни кузда
Ечаман.
Шамол келса
Гувиллаб,
Тўкиламан
Дувиллаб.
Олинг мени,
Акалар,
Еб кетмасин
Ҳаккалар.
Болангизга
Ёқаман.
Ҳам мева,
Ҳам соққаман.

МАККАЖЎХОРИ

Мен ҳаммадан
Юқори.
Исмим –
Маккажўхори.
Думбулгинам
Гўдакча.
Ухлар кўм-кўк
Йўргакда.
Соғлом улғай,
Жон гўдак,
Малла сочинг
Жингалак.
Кутар сени
Болалар
Ҳамда
Товуқ холалар.

ОЛМА

Микрофонни
Баланд тут.
Мен сўзлай,
Сен сўлак ют.
Аланг-жалаңг
Кузатма.
Беш панжангни
Узатма.
Кўпнинг
Кўзин куйдирган,
Қорнини ҳам
Тўйдирган
Менман ўша
Нақш олма...
Энди
Йўлингдан қолма.

КУНГАБОҚАР

Кулча юзим
Ойтовоқ,
Ойтовоқмас,
Мойтовоқ,
Мойтовоқда
Пистача,
Роса
Тўққиз юзтача.
Дўстлар,
Балки нодонман,
Бир нарсага
Ҳайронман:
Мен қаёққа
Бурсам бош,
Шу ёққа
Чопар куёш.

ҚАНД ЛАВЛАГИ

Едир мени
Қўйингга,
Семиради
Тўйингга.
Берсанг
Сигир маймоққа,
Қаймоқ қўшар
Қаймоққа.
Олиб борсанг
Заводга,
Айланаман
Новвотга.
Хоҳласанг,
Бир роҳат қил –
Ўзингга
Зўр овқат қил.

АРПА

Исмим
Арпахон пари.
Бобом
Мулла Жавдари.
Чиройлиман,
Сўлимман.
Кенг далага
Келинман.
Ўриб олинг
Вақтида –
Ҳосилимнинг
Нақдида.
Ахир
Атрофда ҳамон
Кўпдир
Текинхўр сичқон.

ТУТ

Мени дерлар
Қоратут.
Шошмай,
Битта-битта ют.
Солсанг
Коса чиннига,
Айланаман
Шиннига.
Япроқларим
Тилладир,
Тонна-тонна
Пилладир.
Ўзимда туриб
Ипак,
Қишда қолдим
Бекўйлак.

ЛОВИЯ

Ҳасад қилар
Менга мош.
Меваларим
Қаламқош.
Бир тупимда
Юз уя.
Уя тўла
Ловия.
Ловиялар
Қоракўз,
Силкитмасдан
Аста уз.
Йўкса,
Уйни очишар,
Тирқирашиб
Қочишар.

ШОЛИ

Мен ҳозирча
Шолиман.
Қипиғимдан
Нолима.
Пўстим тушар
Арчилиб,
Обжувозда
Янчилиб.
Шопирилсам
Хирмонда,
Ярқирайман
Маржондай...
Энди турма
Қашиб бош.
Тезда пиширвор
Сут ош.

ЧИЛОНЖИЙДА

Емаган бўлсанг
Жийда,
Кўпчиб ётмасдан
Уйда,
Пишиқчилик
Паллада
Бир айлангин
Далада.
Думимдан
Ипга боғла.
Шошмасанг,
Қишга сақла.
Шошсанг,
Ташла оғзингга...
Э, қойилман
Нафсингга!

ҚОВУН

Обиноввот
Қовунман.
Битта тишлаб
Овун, ма.
Нега бўлдим
Мен номдор?
Чунки,
Чопоним гулдор.
Ёнбош қилиб
Ётаман.
Ширин ўйга
Ботаман:
Хаёлимда
Одамлар –
Бозорда
Мени танлар.

КАНОП

Қамиш эмас,
Биз – Каноп.
Еримиз
Минглаб таноб.
Пахтазорга
Ёндошмиз.
Ипакка ҳам
Қондошмиз.
Қаддимизга
Берилиб,
Мақтанмаймиз
Керилиб.
Биз азалдан
Ҳаммабоп:
Гоҳ шолчамиз,
Гоҳи – қоп.

II АЖОЙИБХОНА

Ит улиди айвондан:
– Салом ҳамма ҳайвондан!

Қумурсқадан тортиб Филгача, Итбалиқдан тортиб Китгача, Чивиндан тортиб Лочингача – ҳамма-ҳаммаси худди сизу биз каби она Сайёрамизнинг тенг ҳуқуқли фарзандларидир. Одамзод мана шу заминдаги энг олий мавжудот экан, ўзга борлиқ жонзотларни асраб-авайлаш, «ожиз жигарбандалари»га муттасил гамхўрлик қилиш унинг муқаддас бурчидир. Турли жониворлар ҳақида ёзишга қаттиқ берилганим ана шу бурчни озми-кўпми ҳис қилганимдан бўлса керак.

Жонзотлар оламига бағишланган бу туркумни «Ажойибхона» деб атадим.

БАҲОНАЧИЛАР КАСАЛХОНАСИ

Доктор Куён серташвиш,
Ҳамшира Ғозлар нотинч.
Касалхона тўсатдан
Бўлиб кетди тиқилинч.

Бўри келди инқиллаб,
Чивин чақиб олди, деб.
Айиқ ётар,
Олмахон –
Ёнғоқ билан солди, деб.

Эчки дер:
– О, дўхтиржон,
Бўл ували-жували.
Панжасини кўзимга
Тиқиб олди Чумоли.

Кўнғиз майиб қилганмиш
Босиб Итнинг оёғин.
Сичқон эса чўзганмиш
Хачирвойнинг қулоғин.

Йиғламсираб келди Шер,
Тепди деб кўрс Суварак.
Отнинг бошин ёрганмиш
Шохдан тушган дуварак.

Каравотда ўтирар
Ҳўкиз чўмиб сукутга,
Бечорани сабабсиз
Калтаклабди Чигиртка.

Оғир ётар, айниқса,
Каркидон деган нусха.
Бехос тишлаб олганмиш
Уни йирткич Қумурска.

Алоҳида хонада
Арслон ухлар шоҳона.
...Ишлар фақат гўл Эшак
Тополмасдан баҳона.

ҚУЁШНИ ҚАРШИЛАШ

Пайдо бўлган чоқ қуёш,
Жилмайиб кўз қисди Мош.
Қичқирди сўнг ёш Бабок:
– Омонмисан,
Ҳей, ўртоқ!

Ит улиди айвондан:
– Салом ҳамма ҳайвондан!

ИШТАҲАНГДАН ЎРГИЛДИМ

Балчиқ кечиб,
Беланиб кирга,
Ошхонага
Мен билан бирга
Кириб келди
Лавоқ Каркидон.
Олди бирдан
Эллик бешта нон,
Еб олти қоп бодрингни
Фақир,
Карамшўрва ичди
Қирқ пақир.
Сўнг тўқсонга
Тухумни уриб,
Юз стакан
Компот симириб,
Етмиш товоқ
Ош еди гўштлик...
Хуллас,
Менга етмади тушлик.

ВАҲИМАЧИ

Қочиб келар қари Фил,
Ҳаяжонда бошқалар.
Қичқирди у хансираб:
– Қутқаринглар, ошналар!

Мени ёвуз бир Сичқон
Қувлаб келар узоқдан.

Ғажиб ташлар миямни
Кириб олса кулоқдан.

Айик, Бўри ва Қоплон
Жуда хайрон бўлишди.
Лекин, саёқ Мушуклар
Маза қилиб кулишди.

КОЛЛЕКЦИЯЧИЛАР

Капалакни ушладилар,
Шишачага ташладилар.
Унга озик беришмади,
Йиғлаганин кўришмади.

Қотириб ҳам кўйишди сўнг,
Чиройли деб суйишди сўнг...
Қийнадилар сўлдиришиб,
Мақтадилар ўлдиришиб.

НИҚОБ

– Тумшуққинангдан аканг,
Қалайсан, Лайлак?
Тикиб бергин менга ҳам
Битта оқ кўйлак.

– Каптар бўлгинг кепти-да,
Муғамбир Қарға?
Таниб олар гапингдан
Бари бир ҳамма.

МАШҲУР ТЎПОЛОНЧИ

Танишайлик, жўралар,
Сўнг мендан... ҳол сўранглар...
Рости,
Жуда зерикдим,
Қани, менга шерик ким?
Майли, келсин Туяқуш,
Бўрсиқ ёки Каламуш.

Ғоз келса ҳам айб эмас,
Яхши ўртоқ бўлса, бас.
Ахир,
Кимга келар хуш
Кўчада ёлғиз туриш?
Уф-ф...
Чиқдим мен уйимдан
Гап эшитиб бувимдан,
Гап эшитиб аямдан,
Гап эшитиб дадамдан
Ва опамдан туртки еб...
Исмим – Саъва Уккиев!

МАТЕМАТИКА

Савол берди муаллим,
Тулки гангсиб йўталди,
Сичқон қочди тешикка...
Чумоли қўл кўтарди.

Чумолининг,
Ҳе, аттанг,
Яна иши юрмади.
Ўқитувчи Фил уни
Бу сафар ҳам кўрмади.

ЧИТТАК ХОЛА

Тўқир эди сават уй
Читтаквойнинг холаси.
Бу нима, деб сўради
Ундан Филнинг боласи.
Жавоб қилди тумтайиб
Қари, жаҳли тез Читтак:
– Катталарнинг ишига
Аралашма,
Тирмизак!

ОҲУЧАНИНГ ОНАСИ

Қулаб кетди ёш Оху
Тикан босган жарликка.
Қувонтириб онасин,
Турди дарҳол у тикка.

Зулмат десак жарликни,
Ёшлик ўхшар чакмоққа.
Сакраб-сакраб Оҳуча
Чиқиб олди сўқмоққа.

Боласига суйканиб,
Ярасидан қон ялаб,
Шивирлади онаси
Уни суйиб, эркалаб:

– Шох-шаббалар юзингни
Тилган бўлса, сатқайи.
Чағир тошлар белингни
Шилган бўлса, сатқайи.

Сатқайи сар, дарз кетса
Тишинг ёки мугузинг.
Соғ бўлса бас, оппоғим,
Оёқларинг ва кўзинг.

Фақат қонхўр Бўрилар
Бўлар «темир» тиш-жағлик.
Мугуз бизга не даркор,
Қисматимиз – қочмоқлик.

Жардан дангал сакрамоқ
Тенгдир бизда мардликка...
Ёвлар еган отангни
Қулатволиб жарликка.

Буткул халос бўлгунча
Йиртқичлардан бу олам,
Кўз ва чопқир оёқлар
Фахримиздир, жон болам.

ГЕОГРАФИЯ ДАРСИДА

Сичқончалар – партада,
Қари сичқон дарс ўтар.
Таёқчани ўйнатиб,
Харитадан кўрсатар:
– Кичрайтириб олганмиз,

Митти деманг сиз уни.
Асли,
Салкам қирқ саржин
Бу чизикнинг узун.
Эни эса, камида
Ўн беш саржин келади...
Шу омборнинг ҳаммаси
Бизнинг Ватан бўлади!
Омборнинг уч ёни – чўл,
Тупроқлари тўқ сарик.
Кесиб ўтган бир ёндан
Чексиз-тубсиз ўқарик.
Бу ариқнинг нарёғи
Поёнсиз яшил қирғоқ...
Қисқаси,
У томонлар –
Омбордан ҳам каттароқ.

ЖУДА ҚИЗИҚ ВОҚЕА

Қамиш босган ва лойқа
Эски ҳовузда,
Жуда қизик воқеа
Рўй берди кузда.

Бўлиб ўтди, бузилиб –
Кўпнинг тинчлиги,
Сузиш бўйича ҳовуз
Биринчилиги.

Мусобақа боисин
Сўрама, ўртоқ.
Ҳаммасига сабабчи
Бир бурда пишлоқ.

Пайдо бўлиб «масаллиғ»
Ҳовузда бирдан,
Хабар топди зумдаёқ
Ҳамма бу сирдан.

Келди аввал Чўртанвой
Мўйловин бураб,
Қискичбақа келди сўнг
Оёғин судраб.

Сувкаламуш шай турар
Чўччайтиб бурнин.
Яқинлашди Бақа ҳам
Ишириб қорнин.

Гўё тотиб кўргандек
Пишлоқ таъмини,
Ялар эди Сувилон
Тинмай лабини.

Шу тоб бешта каллада
Чақнар бир фикр.
Аммо ўлжа ҳаммага
Етмайди ахир.

Шунда ақл ўргатиб
Барчага Бақа,
Деди: «Ташкил этайлик
Вақ... мусобақа.

Сузишда ким маррага
Биринчи келса,
Арзир ушбу таомнинг
Ярмини еса.

Еяр қолган ярмини
Судья бўлса ким...
Хўп десангиз, шу ишни
Бажарай ўзим».

Бошқалар бу таклифга
Бўлдилар рози.
Фақат Қисқичбақанинг
Чикмас овози.

Ҳамма сафга тизилди
Бўйсуниб шартга.
Шанғиллади Бақа: «Вақ!
Шайлан стартга!»

Судья қўлин силкитиб
Рухсат берган кез,
Сузувчилар маррага
Интилдилар тез.

Шиддат билан олдинга
Отилди Чўртан.
Сувкаламуш чиранар
Қолишмай ундан.

Сусткаш Қисқичбақанинг
Калласи ишлаб,
Жадал борар Илоннинг –
Думидан тишлаб...

Ёлғиз қолгач орқада
Бақанинг ўзи,
Хўб термулди ўлжага
Тўймасдан кўзи.

Сабри етмай, охири,
Бир оз кутгани,
Билмай қолди пишлоқни
Қандай ютганин.

Лекин ютиб улгурмай
Ҳали ўлжани,
Юқорига нимадир
Тортди судьяни.

Бақа токи бир очиб
Юмгунча кўзин,
Кўрди эски ҳовузнинг
Лабиди ўзин.

Кейин билса, чанг солиб
Текин пишлоққа,
Томоғидан илинган –
Экан қармоққа.

Уни қарғаб балиқчи,
Ирғитди четга.
Судья шўрлик ем бўлди
Дайди Бургутга...

Бақа кўпга хиёнат
Қилмоқчи эди,
Маккорлиги ўзининг
Бошини еди.

ЗЎРАВОНЛИК

Очкўз, сурбет каналар
Маслаҳат қилиб бирга,
Дўк уриб хат ёзишди
Ювош ола Сигирга:
«Шартимиз бор.
Кўнмасанг,
Кўрсатамиз кунингни.
Биз қонингни сўрган пайт,
Ўйнатмай тур думингни!»

ТОҒ ҚУШИ

Юрар эди
Ёш Каклик
Тоғларда яйраб.
Қувнатарди
Чечакни
Ёқимли сайраб.

Энди
Инграр қафасда,
Келмай уйқуси...
Ёқимлидир
Какликнинг
Ҳатто йиғиси.

СИЗДАН УГИНА...

Ялинар қув Синчалак
Ўқитувчи Каптарга:
– Мумкин бўлса,
Битта «беш» –
Қўйиб беринг дафтарга.
Тўғри,
Ишим сал чаток,
Мазам йўқ шу «санок»дан.
Лекин аям, «беш» олсам,
Бермоқчийди кўноқдан.

Қўноқ нима, билмайман,
Бир тотай-чи таъмини.
Ширин бўлса,
Сизга ҳам –
Опкеламан ярмини.

ОЧЛИК

Сурнайин чалар
Чийиллаб бўрон.
Ўйнар бутоқлар,
Рақс тушар ўрмон.

Куйлар Тулкивой
Увлаб гоҳида,
Пати юлинган
Товуқ ҳақида.

КЕКСА АРИ

Такрор эртак бошлар у:
– Бор экан-да,
Йўқ экан.
Ариларда бир вақтлар
Бўлган экан кенг Ватан...

Доим шуни айтарди,
Набиралар ёнида.
Эски эртак ҳеч кимнинг
Тегмас эди жонига.

БОШМА-БОШ

Бўйин чўзиб қичқирганча
«Шара, бара-а!»
Кўча кезар Эчки
Эшакаравада.
Дер:
– Болалар,
Зор эмасман
Чойпулига.
Пуфакларни алмашаман
Кўк сулига.

ТИЛЛАҚЎНҒИЗНИНГ ЖАВОБИ

– Тиллақўнғиз,
Нега сен
Гапиришни билмайсан?
Ғўнғиллайсан ўзингча,
Чақчақлашиб кулмайсан.

– Бўларди ўз маконим,
Фақат, пича тор эди.
Тор бўлса ҳам,
Ҳар қалай
Ҳамма нарса бор эди.

Зўр қўшиқлар айтардим,
Юрар эдим эркалаб...
Бир кун
Тўп-тўп Чигиртка
Босиб кирди эрталаб.

Бор нарсани ямлашиб,
Улар роса яйрашди.
Дўқ уришди
Ўрган деб,
Чигирткадек сайрашни.

Ёлғиз,
Ночор бўлсам ҳам,
Қўшилмадим мен ёвга.
Секингина ўзимни,
Солиб олдим соқовга.

СПОРТ МАКТАБИ

Ташкил топиб яйловда
Спорт мактаби,
Ўсиб борар полвону
Чаққонлар сафи.

Таълим олар Қўзичок
Бунда бокседан.

Энди кўркмас, дуч келса
Бўри кўкқисдан.

Итга ёзди ариза
Шаддод ёш Така:
«Бўлмоқчиман қиличбоз,
Тренер ака...»

Тренернинг жияни
Олапар шоввоз,
Югуришда зўр эмиш,
Қуёнларга хос.

Мусобақа ғолиби
Бўлди у кеча,
Суяк турган маррага
Чопиш бўйича.

Тиним билмай Чўчкача
Машқ қилар кунда,
У штанга кўтарар
Оғир вазнда.

Яшил футбол майдони
Айниқса гавжум.
Ана, Тойчоқ пишқириб
Қилмоқда ҳужум.

Дарвозани Мушукча
Кўриқлар хушёр.
Чунки қизил коптоқда
Сичқон расми бор.

Кўлда маймоқ Бўталоқ
Чалқанка сузиб,
Лол қолдирди ҳаммани
Хачирдан ўзиб.

Кечагина мактабга
Қўшилган Бузоқ,
Гимнастларга қўшилиб
Отар шаталоқ...

Ташкил топиб яйловда
Спорт мактаби,

Ўсиб борар полвону
Чаққонлар сафи.

Аммо Хўтик шубҳада
Юрибди ҳамон:
«Ҳайвонлардан бари бир
Чикмас чемпион».

БЕОЗОР КУЧУК

Ўша сурбет Кўппакни
Тишлаб олдим,
На чора?..
Оқсаб-инграб, уйига –
Қайтдимикан, бечора?

Тинмагандир тонггача
Балки унинг ноласи.
Балки кўриб аҳволин,
Йиғлагандир боласи.

Унга раҳмим келса ҳам,
Мажбур бўлдим тишлашга.
Ахир,
Нима ҳаққи бор
Мени ноҳақ муштлашга?

Кириб бирдан уйимга,
Тортиб олди суякни.
Кейин,
Чил-чил синдирди
Ювиндили тувакни.

Турткилади сўнг мени,
Чўзиб ифлос оёғин...
Айтмасам ҳам, биласиз
Воқеанинг у ёғин.

Тишламасдим илгидан,
Бузмас бўлса тинчимни.
Мен ваҳшийлик қилмасдим,
Мен бажардим бурчимни.

ҚАХРАТОН

Ғор ичида
Оч-наҳор
Бармоқларин сўришиб,
Ўтиришар Бўрилар
Телевизор кўришиб.

Пайдо бўлди экранда
Ўтлаб юрган қўй-қўзи,
Бирдан ҳамма йиртқичнинг
Ялтираб кетди кўзи.

Тиш қайрашиб
Сўнг улар,
Ур-йиқитни бошлашди.
Телевизор шўрликни
Паққос ғажиб ташлашди.

ШИРИН ТУШ

Чакалакда Сичқон
Бўлиб қолди султон.
Тўнғиз унга вазир,
Лашкарбоши – Қоплон.

Ясовули – Бўри,
Тулки хола – чўри.
Мушук эса, томда –
Тозаларди мўри.

ЖОНСИЗ БЕДАНА

Ўлжасидан шод овчи
Ўтаркан шитоб,
Беданага мунг билан
Боқди бичиқчи:
– Бу оламда қушхўрнинг
Уруғи сероб,
Аммо қайтиб туғилмас
Бундай қўшиқчи!

ҒОЗ

Чумчукларни чўчитиб,
«Ғоқ-ғоқ» қилиб куйлар Ғоз.
Қўшиқларим жуда ҳам
Ёқимли деб ўйлар Ғоз.

Патларига бурканиб,
Ухлар парқув болишда.
Йўлакларда гердайиб
Юрар қизил калишда.

Тиниқ сувга термулиб,
Ғоқ пардозга берилар.
Қўшни чипор Товуққа
Оппоқман деб керилар.

Катакда ҳам яшар у
Мағрурликдан кечмасдан.
Чиқиб олар тўрига
Калишини ечмасдан.

ҒАЗАНДА

Тилларангсан бунчалар,
Чаёнбой?
Хунукмассан унчалар,
Чаёнбой.

Думгинанг ҳам гажжакдор,
Чаёнбой.
...Думгинангда захар бор,
Чаёнбой!

НАВБАТИ БИЛАН

– Дўстлар,
Сахий Бургутга
Бўлсин шараф-шон!
Кепқолинг,
У текинга
Улашмоқчи дон...

Шундай дея жар солди
Жарчи Чуғурчик.
Қушлар турди қаторга,
Олдинда – Чумчук.
Бургут келиб, сўради:
– Энг биринчи ким?

Хуллас,
Чумчук энг олдин –
Бўлди унга ем.

ПАРДОЗЧИ

Эчкиэмар холанинг
Бир қизи бор – аразчи.
Ўта кетган ялқов-у,
Лекин жуда пардозчи.

Тошойнакка темулиб,
Оро берар ўзига.
Илонларни чўчитар
Сурма қўйиб кўзига.

Тирноқларин бўййди,
Хинагулни хом чайиб.
Сўнг оқшомда сайр этар
Янтоқзорда илжайиб...

Ие, бугун хафами?
Эгиб турар бошини.
... Ўсма қўйай деса у,
Тополмабди қошини.

ТУЛКИЛАР ҚЎЙГАН ТОМОША

Тул кампирнинг маккасин
Еб қўйди бир сур Товуқ.
Нақадар у инсофсиз,
Кўзи хунук ва совуқ.

Келиб «қалби пок» Тулки,
Шум товуқдан ўч олар...

Пастдан қарсақ уришар
Томошабин Жўжалар.

ЭШАКЛАРЧА МАҚТАНИШ

Чала еган пичанин
Қилволиб тўшак,
Мақтанарди ёнбошлаб.
Хачирга Эшак:
– Аста миниб устимга
Бугун хўжайин,
Олиб борди сайилга
Мени атайин.
Боғлаб кўйди четдаги
Серажриқ жойга.
Бир оздан сўнг бошланди
Оламонпойга...
Ачинаман
Ўзимдан кўпроқ ётларга.
Раҳмим келди
Қамчи еб
Чопган отларга,
Инсофли-да, ошнажон,
Бизнинг хўжайин.
Чоптирмайди ортиқча,
Калтаклар майин.

АЙБСИЗ АЙБДОР

Қумурсқалар қуришди
Ўн қаватли зўр мактаб.
Буни Қарға ўрмонда
Ҳаммага айтди мактаб.

Киртумшукли ёш Тўнғиз
Билим олишни кўзлаб,
Қайинзорга жўнади
Янги мактабни излаб.

Йўлда чирик тўнкани
У тепалаб ўтган он,
Эшитилди «қий-чув»лар...
Бу қанақа тўполон?

Тепакал бир Қумурсқа
Тўнғизга мушт ўқталди:
– Бўпкетдингми зўравон?
Шошмай тургин сен хали!

Елка қисди Тўнғизча:
– Нима қилдим, амаки?
Жи-и-м мактабга кетяпман,
Бўлманг бунча жирраки.

Куюниб дер Қумурсқа:
– Қараб қўйинг бу гапни.
Ахир, эзиб ўтдинг-ку
Ҳозир ўша мактабни.

ОНДАТРА

Шовқин солди Қурбақа:
– Бало ёғилди,
Вой-дод!
Кўлда пайдо бўлибди
Ондатра деган зот.

У балиғу бақани
Қувлаб мазах қияпти.
Ана ўзи,
Қаранглар,
Биз тарафга келяпти!

Кулди қари Тошбақа:
– Келсин-чи,
Бир кўрамиз.
Ҳозир ўша каззобнинг
Таъзирини берамиз.

Узоқ жойга кетувди,
Қайтибди-да боёқиш.
Ўзгартибди исмин ҳам,
Асли у – Сувкаламуш.

АЖОЙИБХОНА

Айтиб қолди хушхабар
Эрталаб Дона:
«Келган эмиш Сибирдан
Ажойибхона!»

Етиб бордик у ерга
Икковлон мамнун.
Чипта сотиб турарди
Олакўз Маймун.

Дарвозадан ўтдик биз
Сира ҳайиқмай.
Чиптамизни текшириб,
Йиртди Айиқвой.

Ёнимизга келдию
Кўкиш бир Бўри,
Бизни шағал йўлакдан
Бошлади тўғри.

«Болаларни, – деди у, –
Яхши кўраман.
Ҳайвонлар билан сизни
Таништираман».

Олиб бориб бизни у
Филнинг ёнига,
Деди:
– Ширин нарсалар
Унинг жони-да!

Сўнг Бегемот олдида
Тўхталиб деди:
– Бултур
Уч юз килолик
Чақалоқ эди.

Маълум қилди сийпалаб
Тулки боласин:
– Кеча Шерхон еб қўйди
Унинг онасин...

Шердан эса тумтайиб
Ўгирди юзин:
– Мана,
Қўриб турибсиз
Йиртқичнинг ўзин.

Йўлбарсни ҳам кўрсатди,
Кейин – Қоплонни.
Айниқса,
Қўп мақтади
Тўлпоқ Қуённи.

Каркидону Силовсин,
Жайрадан ўтиб,
Келдик чўян панжара
Ёнига етиб.

Бу хонада
Сочилиб –
Ётарди хашак.
Чайнар эди хашакни
Қорамтир Эшак.

Таништирди Бўривой:
– Бу – янги меҳмон.
Жуда ўткир товушли
Ва... хавфли ҳайвон.

Дона деди
Қўл силтаб:
– Буни кўрганмиз.
Очиқ айтсам, хаттоки –
Миниб юрганмиз...

«Қойил!» дея бош чайқаб –
Қўйдию Бўри,
Бизни шағал йўлақдан
Бошлади тўғри.

ЭСКИ ТОМ

Тонгда ёмғир
Куйди шов-шов.
Лойқа сувга
Тўлди тарнов.
Инда титрар
Олаҳакка.
Эски томдан
Ўтди чакка.
Ҳакка борди
Майнахонга:
– Жой беринг
Мен... «полапон»га...
Майна айтди:
– Мана, жой бор.
Совқотибсан,
Илиқ чой бор...
Энди, Ҳакка,
Камроқ ўйна.
Ўйнагунча,
Томни ўйла.

КЎЛВОРИ ИЛОННИНГ НАСИҲАТИ

Инга қайтди Илонча
Кўзларида ёш мунчоқ.
Юзига бир Қурбақа
Урган эмиш шапалоқ.

– Э, ўғлим, – дер дадаси,
Ўпиб унинг бетидан.
– Ўжарларни тинчгина
Ютиш керак кетидан.

ЧЎЧҚА

Назоратчи куёнлар
Турар жағин силашиб.
Келиб қолди маст Чўчқа
Автобусга илашиб.

Олмоқ бўлиб жарима,
Тўсди уни куёнлар.
Чўчка деди:
– Чектиринг,
Хур-р...
Хур-р-матли жиянлар...

БУРУНДИҚ

Қамиш унга
Ўриндик.
Дутор чертар
Бурундик...
Динғир-дик.

Сўнгра кўшиқ
Бошлар у,
Яна кўзин
Ёшлар у...
Динғир-дик.

Ҳар куни –
Шу ашула,
Такрорланар
Бир жумла...
Динғир-дик.

– Деманг:
«Ботқоқ бефойда...»
Биз яшаймиз
Шу жойда...
Динғир-дик...

ПАНДАВАҚИ

Қарға деди:
– Юр, Булбул,
Гулзорда сайр қиламиз.
Асли,
Гуллар қадрини
Сендан кўпроқ биламиз.

Карнайгулни кўрсатиб,
Булбул дер:
– Бу қандай гул?
Жавоб қилди Қарға:
– Бу...
Ўзимизнинг... сурнайгул.

КАМТАРИН

Хунук Лайча бор эди,
Калтатумшук – пучукча.
Акилларди унга кўп
Чиройли Оқ кучукча.

Жим ўтарди Лайчавой
Хафа бўлмай кичикдан.
Эслик эди у анча
Чиройли Оқ кучукдан.

СОБИҚ ВАҲШИЙ

Бўри турар сўкмоқда
Латта боғлаб оёққа.
Тинмай жаврар,
Суяниб –
Ёғоч қўлтиқтаёққа:
– Юрар эдим яйловда
Қўйлар ҳолин танг қилиб.
Бўлдим қаттиқ ярадор,
Итлар билан жанг қилиб.
Ўлжангиздан озгина
Ташлаб ўтинг, Шер оға.
Сиздан собиқ мард ваҳший
Сўрамоқда садақа.

ТАХИР СОВҒА

Майса чайнар қўй-қўзи
Дарадаги ўтлоқда.
Улоқ чиқди қояга,
Тирмашиб тик сўкмоқдан.

Лола терди чидаб у
Қоқинса ҳам гоҳ тошга.
Ахир, дўсти Хачирвой
Тўлар бугун бир ёшга.

Дарага тушгач Улок,
Гулдастани тузатди.
Сўнг ўртоғин табриклаб,
Совғасини узатди.

Лолаларни кавшаркан
Хачирвой қилиб хузур,
Деди:
– Тахир бўлса ҳам,
Хашак учун ташаккур!

ШОИР

Шеърлар ёзар Искабтопар,
Ой ботса ҳам ухламай.
Қувнаб-қувнаб ёзар,
Кейин –
Хўнграб-хўнграб йиғлагай.
Қийналганмиш ширин жони...
Йўк,
Қийини – ёзишмас.
Гап шундаки, бечоранинг –
Шеърларини босишмас.

Ш

КУЛЧАЛАР

Танлаб олинг олмани,
Қоқи бўлар қолгани.

Содда ва лўнда гапиришни, дангал ва самимий кесатишни, зуборсиз кулишни болакайлардан ўргангим келади. Кичкинтойлардаги бу ҳайратомуз фазилат, айниқса, уларнинг серқаймоқ термаларию ширин-шакар айтишувларида янада ёрқинроқ намоён бўлади. «Кулчалар» туркумига жамланган ихчам шеърларим ўша термалар таъсирида ёзилганини, майли, яхшиликча бўйнимга олиб қўяверай. Бундан ташқари, баъзи чиройли сўзларни улардан ўмарган бўлишим ҳам эҳтимолдан холи эмас, буни болаларгина дарров пайқаб олишади.

КЕЗАМАН, ЁЗАМАН...

Менинг юртим
Олтиарик.
Оёғимда катта
Чорик.

Йўлга бошла,
Чорик «бобой»,
Шеърга янги
Гаплар топай.

ОТАСИНИНГ ҚИЗИ

– Жамилахон,
Жамила,
Борми сенинг
Фамилиянг?

Ўйланиб дер
Жамила:
– Боғбон қизи –
Фамилиям.

ЎЙНАБ БЕРИНГ

Сурнай чалиб
Келди шамол.
Ўйнаб беринг,
Мулла Жамол.

Ёмғир ёғар
Чакир-чукур.
Ўйнаб беринг,
Мулла Шукур.

ҚОЧМАГИН, ХЎПМИ?

Оқ тўппончам
Ялтирар.
Қоплон ундан
Қалтирар.

Қўрқма,
Бахмал қоплонча,
Ўйинчок
Бу тўппонча!

ТУШ КЎРИБМАН..

Оч Чумоли
Итни еди.
Тангабалиқ
Китни еди.

Сени эса
Бурга еди.
Устингга ёғ
Суркаб еди.

ЭГИЗАКЛАР

– Ўйнамайман
Сен билан.
Уришдинг-ку
Мен билан.

– Адаштирма,
Одина.
Мен – Зухрамас,
Фотима.

ТАНИБ ҚЎЙИНГ

Гилос терар
Нодира.
Гилос еяр
Шотўра.

Ишга зўри –
Нодира.
Тайёрхўри –
Шотўра.

СИНЧКОВ БОЛА

Кўчамиздан
Эрта сахар,
Қочиб ўтди
Бир Олапар.

Тўхта, десам,
Тўхтамади.
Яхши итга
Ўхшамади.

ҚУВЛАШ-ҚУВЛАШ

Тутолмадим
Қувлаб сени.
Қувлаяпсан
Энди мени.

Қочиш қийин,
Қочган билар.
Қувиш гали
Қачон келар?

ОШҚОВОҚ

Тенг бўлинди
Ошқовоқ,
Бўлиб қолди
Бўш қовоқ.

Бир палласи
Оштовоқ,
Бир палласи
Боштовоқ.

ПЕЧАК ЎТ

Молхонага
Кирса Узок,
Унга қараб
Деди бузок:

– Беринг ўтнинг
Печагидан,
Кўпроқ бўлсин
Кечагидан.

ЧОРРАҲАДАГИ МИЛИЦИОНЕР

Нега қизил
Чирокда,
Чопқилладинг
Улоқдай?

Ёш бўлмасанг,
Карима,
Солар эдим
Жарима.

ҒАЛАТИ БОЛА

– Ҳамма сўйлар,
Сен жимсан.
Четда турма,
Ҳой, кимсан?

Тили чучук
Кўзибек –
Деди: «Менми?
Мен – ўзбек».

САЛ ЮМШАДИ

– Олибсан-да
Музқаймоқ?
Ошна эдик...
Жа иноқ...

– Тоқатим йўк,
Аразга.
Бир ялаб кўр, ма...
Қарзга.

ҚАЁҚҚА ЮРАЙ?

Муҳаббатда
Рубоб бор.
Муҳаммадда
Китоб бор.

Ўйнайлик, дер
Муҳаббат.
Ўйлайлик, дер
Муҳаммад.

ДЕҲҚОНЧИЛИК

Танлаб олинг
Олмани,
Қоқи бўлар
Қолгани.

Ўртамизда –
Тарози...
Ортиғига
Биз рози.

БАҲОРОЙНИНГ АШУЛАСИ

Бойчечагим
Кўк майса,
Тугунчаси
Бир пайса.

Тегманг,
Гули кўпайсин.
Тугунчаси
Дўмпайсин.

ПАХТА ВА ЧИГИТ

Пахтагинам
Лўпича.
Чаноқларга
Дўпича.

Ўзи оппоқ,
Бир қаранг,
Болачаси –
Жигарранг.

АТЛАСМАКОН

Марғилоннинг
Маркази зўр.
Марказидан
Атласи зўр.

Атласларнинг
Зухраси бу.
Ўзбекларнинг
Чеҳраси бу.

ДИҚҚАТ!

– Жигарранг-ку
Бу тарик.
– Қўйсанг-чи,
У – тўқ сарик.

– Мен айтдимми,
Жигарранг!!!
...Жанжал тамом,
Энди – жанг

АРСЛОНБОБ

Арслонбобда
Шалола.
Чўмил,
Ялла-ялола.

Сувларини
Ачом қил.
Тоғларига
Салом қил.

ЯМАМАЙ ҚЎЯҚОЛИНГ

Томда ётар
Йиртиқ чопон.
Йиртиғида –
Уч полапон.

Йиртиқ чопон
Ямалмасин.
Полапонлар
Қамалмасин.

ЧАҚҚОН ҚИЗ

Саваб бўлиб
Увада,
Хамир ёйдим
Жувада.

Димлаб қўйдим
Қайлани...
Ўйнаб келсам
Майлими?

СЕРОБГАРЧИЛИК

Узум пишди
Маржон-маржон,
Ишкомларда
Ларзон-ларзон.

Саватларда
Сарсон-сарсон.
Бозорларда
Арзон-арзон.

ЧЎПОННИНГ ЎҒЛИ

Юраверинг
«Лунаход»да.
Сузаверинг
Параходда.

Учаверинг
Самолётда...
Менга мазза
Саман отда.

БУҒДОЙЖОНИМ

Буғдойдан бўлар
Нўхатли ширмон.
Норин, шилпилдоқ,
Манти ва лағмон.

Тинч бўлсин олам,
Бор бўлсин дехқон.
Тўхтаб қолмасин
Ҳеч бир тегирмон.

ЛАТИФА ИШҚИБОЗИ

Қанд узатса ҳам
Ойим,
Тинмай йиғлар
Гулойим.

Бувим айтди
«Афанди»,
Синглим дарров
Юпанди.

КАМПИРЛАР

Хол бобо чертиб
Танбурни,
Ўйинга тортди
Кампирни.

Қувониб юрса
Кампирлар,
Ширин бўлармиш
Патирлар.

ҚОРАҚАМИШ

– Узоқмикан
Қорақамиш?
Борганмисан?
Қанақамиш?

– Яқин экан
Қорақамиш.
Бориб дедим:
«Қани қамиш?»

ЮМАЛАН, ЮМАЛО-О-ОН...

Дўнгдан пастга
Юмалайлик.
Ёшимизни
Чамалайлик.

Айланмаса
Бошимиз,
Тўртдан ошган
Ёшимиз.

ЎЗИНИ ТАНИМАДИ-Я

Ошначилик
Ҳурмати,
Чиздим Туроб
Суратин.

Унга боқиб
Дер Туроб:
– Қайси шўрлик
Бу суроб?

КЕЙИН БЎЛИШАМИЗ

– Томда чалай
Чирманда.
Сен ўйин туш
Хирмонда.

– Томда туршак
Мўлдир, хай?
Чўнтакка ур
Билдирмай!

ЙЎЛАК-ЧИ?

Кўйлак ётар
Челакда,
Челак ётар
Элакда.

Элак эса
Тилакда,
Тилак турар
Йўлакда...

«АЛИФБЕ»ДАГИ СУРАТ БЎЙИЧА

– Нечанчида ўқийсан?
– Биринчида.
– «Т» қанақа бўларкан?
– Ширин жуда.

– Нега «Т»ни ширин, деб
Учинасиз?
– «Т» деса, биз тарвузни
Тушунамиз.

ЖОН САҚЛАШ

– Кўзикарин,
Кутвол акангни.
Бошдан олиб
Сават шапкангни.

– Тега кўрма,
Қайтавер курук.
Мен заҳарли
Баттол замбуруғ.

ИККИ «АЙҒОҚЧИ»

Қўлидаги
Туршакми?
Хўрозқандми,
Пашмакми?

Бир нарса бор
Турғунда.
Қараб кўр-чи
Дурбинда.

ЭГИЗАК ЧАҚАЛОҚЛАР

Биттаси
Озғин.
Ётар жим,
Ҳорғин.

Бири
Семиз эт,
Йиғлар
«Эмиз», деб.

ЎЙИНЧОҒИМ ҚАНИ?

Қайда қолди
Қўзичоқ?
Икки кўзи
Қўшмунчоқ.

Пешанаси
Дўнггина...
Қайтиб беринг
Жўнггина.

ПОЛВОН УКАМ

Йиғилганда
Дастурхон,
Ортиб қолди
Тўғрам нон.

Уни бердим
Ортиққа.
Булаб ур, деб,
Қатиққа.

ҲАЛИ ЎЗИМ БОЛАМАН-КУ

Дадажоним,
Дадажон,
Отим нега
«Отажон»?

Ахир кимга
«Ота»ман?
Шуни ўйла-а-аб
Ётаман.

СИРНИ БОЙ БЕРМАЙ

Тўп ўйнасак,
Мадаминбек
Чақиб турар
Бодомин тек.

Десак: «Кел,
Бу – қийинмас».
Дер: «Бу менбоп
Ўйинмас».

ШУ ҲАМ ФИЛМИ?

Магазиндан
Ёш Қобил,
Олган эмиш
Ўрдак, Фил.

Яшиқ тормиш
Ўрдакка.
Фил сиғармиш
Чўнтакка.

ТАҚИЛЛОҚ ЭТИК

Этигимнинг
Нағали зўр.
Йўлда юрган
Маҳалим кўр.

Этик ёқиб
Матқовулга,
Дер: «Ўхшайсан
Қоровулга».

ГУЛЛОЛА

Очилибди
Гуллола.
Попуклари
Тиллодан.

Қиёқ барги
Қиличдан.
Ғунчалари
Севинчдан.

ЖАЖЖИ БЕКА

Чарчаб қолманг,
Хола, хола.
Жуда баланд
Болохона.

Боққа юринг,
Хола, хола.
Ҳақкалар бор
Ола-ола.

БАЛИҚЧИНИНГ АШУЛАСИ

Нор ўтирар
Қирғоқда,
Икки кўзи
Қармоқда.

Аста айтар
Ашула:
«Меҳмонга кел,
Акула!..»

ҚИЗИЛГУЛ

Қизилгулнинг
Гунчаси –
Атир тўла
Хумчаси.

Япроқлари
Ёстикча...
Тиканлари
Ортиқча.

МАСЛАҲАТ

Ичиб олиб
Чойингизни,
Олиб чиқинг
Тойингизни.

Миниб олиб
Тойингизга,
Гул опкелинг
Ойингизга.

КУЛЧАЛАР

Анжиргинам,
Анжиржон.
Митти-митти
Кулчанон.

Кўпчиб
Тупроқ-хамирда,
Пишдинг
Қуёш–тандирда.

ҚАДРДОНЛАР

Мен томонга
Боқи келар.
Қўйни тўла
Қоқи келар.

Мен бораман,
Ўрик билан.
Еган яхши
Шерик билан.

БУ ЎЙИНЧОҚ-КУ...

– Бу милтиқми?
– Ҳа.
– Қўштиғми?
– Ҳа.

– Сотиладимми?
– Ҳа.
– Отиладими?
– Ва-а-а!

АЁЗ

Еб совиган
Овқатни,
Нор янаям
Совқотди.

Дароз юрар
Жайноқвой,
Ичиб олиб
Қайноқ чой.

ФАРҚИМИЗ

Мен ва укам
Ҳар хилмиз.
Бордир катга
Фарқимиз:

Укам сира
Гап уқмас,
Менга эса
Гап юқмас.

СОҒИНЧЛИК САЛОМ!

Хўжамбойдан
Хат келди.
Хат ичида
Пат келди.

Ҳайрон қолдим
Хўжамга,
Хат ёзибди
Жўжамга.

СУВОНҚУЛ

Четда турар
Сувонқул.
Сувонқулдан
Гумон қил.

Ё кўлида
Қанди бор,
Ё лунжида
Манти бор.

ЖАСУРЛИК

Ўтда куяр
Қўрғошин –
Синаб кўрдик
Бардошин.

Тўкса ҳамки
Кўз ёшин,
Додламади
Қўрғошин.

ҚАЙСИНИСИ ШИРИНРОҚ?

Бир ёнда –
Нок,
Бир ёнда –
Ток.

Едим
Узум,
Нокда
Кўзим.

ҲЕ, АТТАНГ!

Дадам олиб
Келди ҳасип.
Пирамонга
Қўйди осиб.

Мушукка ем
Бўлди ҳасип.
Қилмади-я
Менга насиб.

ИККИДАН ЎТГАНЛАР

– Юр кўчага,
Ҳей, Рамиз.
Ариққа
Тош отамиз.

– Кетмай тургин,
Жо-о-он Ҳотам,
Қуригунча
Иштончам.

ЮВОШГА МАЗА

Йиғлар
Боқи.
Кулар
Воқи.

Соқи
Ювош
Ичар
Сут ош.

КИМ РАНЖИТДИ?

Тақиллатиб
Мис томни,
Осмондан
Кўзёш томди.

Сўраб кўр-чи,
Йигитча,
Нега йиғлар
Булутча?

КЕМАЧАНИНГ УСТАСИ

Кемаларни
Сойга кўйиб,
Қуваладик
Пойга кўйиб.

Кемам курғур
Чўкиб кетди.
Обрўйимни
Тўкиб кетди.

ЭСДАЛИК

Зўрми кигиз
Қалпоғим,
Гулдор,
Усти ялпоғим.

Буни қирғиз
Дўстимга,
Алмашганман
Дўппимга.

ҚАТИРМАХЎР

Тўйдан дарак
Топган он,
Етиб борар
Мамажон.

Боқмас сомса,
Патирга.
Дейди: «Борми
Қатирма?»

БОШДАН ЎТГАН-ДА

Чўмилавер,
Саёз бу кўл.
Қилмасанг бас
Шимингни хўл.

Шум болалар
Келишади,
Шими хўлдан
Кулишади.

АҚЛЛАРИ КИРГАЧ...

Мишавойда –
Мушукча.
Тешавойда –
Кучукча.

Мушукчага
Дўст кучук...
Улғайишгач –
Ит-мушук.

ҚОЧҚОҚ

Лола билан
Далада,
Қолиб кетдик
Жалада.

Ивимай деб
Жалада,
Қуёш ётар
Панада.

ТАҚСИМЛАШ

Мана, олти боғ
Хашак.
Бир боғини ер
Эшак.

Икки боғин
Қўйга бер.
Уч боғини
Қуён ер.

БИЛСА-КУ, АЙТАРДИ...

Бўталок дер:
– Равшан,
Бу янтоқми,
Ёвшан?

Қовоқ солди
Равшан:
–Эзмаланмай
Кавшан.

ҲИДЛАШГА БАЛО БОРМИ?

Дарров емай
Жийдани,
Ёйиб қўйиб
Ҳидладим.

Келдию Нор,
Эломон,
Жийда бўлди
Таламон.

ОРТИҒИНИ СОТАМИЗ

Шолғом қайнар
Шўрвада.
Қолганлари –
Ўрада.

Улар бир ой
Тунашар,
Сўнг, бозорга
Жўнашар.

ИСИРИҚ

Уйим Олой
Тоғида.
Йўлнинг кунгай
Ёғида.

Лақабим бор –
Адрасман.
Адашманглар
Адресдан...

ЁРДАМЧИ ТОПИЛАДИМИ?

Боққа кириб
Нормамаат,
Беҳи терди
Бир сават.

Энди кутар
Самадни,
Кўтаролмай
Саватни.

БУЗГУНЧИ

Юлқиди
Кўк палакни:
Қовунни,
Ҳандалакни.

Ағнаб кетди
Капамиз...
Шамолдан
Сал хафамиз.

ЧАВАНДОЗНИНГ УКАСИ

Акасига дер
Аваз:
– Минай десам,
Бўйим паст.

Мунча баланд
Отингиз?
Борми
Шоти-потингиз?

ОҚИБАТ

Тўп олишди
Яп-янги.
Тозалашди
Гард-чангин.

Уни пуфлаб
Ўпишди.
Кейин роса
Тепишди.

БИТТА КЎЧАДАНМИЗ

Ҳаммамиз зўр
Боламиз.
Ўртада йўқ
Ғаламис.

Чиқиб қолса
Ғаламис,
Аямасдан
Соламиз.

АЙЁР

Тарвуз узиб
Энг катта,
Юмалатдим
Уватга.

Деди тарвуз
Сўлақмон:
– Кўтариб ол,
Чўлоқман.

МУҒАМБИР

Нок бердингиз
Талаштириб.
Кетинг энди
Яраштириб.

Бўлинг,
Топиб ўртасини.
Менга беринг...
Каттасини.

ЛОҒЧИ

Таниб қўйинг
Сиз мани.
Зўрман, исмим
Шоғани.

Туяқушни
Тутганман.
Патин юлмай
Ютганман.

АЛДОҚЧИ

Ҳолва жуда
Аччиқ бўлар.
Асал есанг,
Санчиқ бўлар.

Кўк қалампир
Мазза бўлар...
Ким ишонса,
Изза бўлар.

МЕҲРИБОН

Қарғани кўп
Қағиллатманг.
Укангизни
Вағиллатманг.

Қарғага дон
Сепиб қўйинг.
Укангизни
Ўпиб қўйинг.

ТАЙЁРХЎР

Омон
Ошпаз.
Қилар
«Жаз-жаз».

Пишди
Жизза.
Еди
Мирза.

МЕҲМОНДЎСТ

Юринг, ака,
Ер очамиз.
Эрта баҳор
Дон сочамиз.

Донни сочиб,
Дон топамиз.
Меҳмонларга
Нон ёпамиз.

ТЎҒРИСЎЗ

– Бирдан ўлди
Уч пашша.
Боплаб урдинг,
Э, яша!

– Битга ўлди,
Холажон.
Иккитаси –
Чалажон.

ОЧИҚҚЎЛ

Ўйнаб юриб
Сотволди,
Йўлдан танга
Топволди.

Олиб егин деб
Макка,
Берди уни
Читтакка.

ЛАНДАВУР

Машраб борди
Мактабга,
Кийиб олиб
Оқ шапка.

Дарсдан қайтди
Олиб «бир»,
Шапкасини
Қилиб кир.

ЕБТЎЙМАС

Лапанглайди
Норимбой.
Уни деймиз
«Қоринбой».

Пиширгандик
Ошқовоқ,
Еди фақат...
Беш товоқ.

ТАМАГИР

Сандиқчадан қайчини
Олди Жума.
Секингина қўйнига
Солди Жума.

Келиб деди акаси:
– Олдинг нима?
Ярмини чўз, барини –
Ўзинг ема.

ОДАМОВИ

Ҳаммага
Баджаҳлсан.
Ҳаммамизга
Бахилсан.

Ҳаммамиздан
Нўноқсан.
Ҳаммамиздан
Узоқсан.

АРАЗЧИ

Наргизахон
Чилвирқош.
Боғда ўйнар
У тўптош.

Чимрилмасин
Чилвир қош,
Ғолиб келса
Турсунтош.

БАҲОНАЧИ

Касал ётган
Эмиш Карим,
Оғрийди деб
Киприкларим.

Иштаҳаси йўқмиш
Ҳисоб.
Еяр эмиш
Бўлса кабоб.

ПИСМИҚ

Маҳмуд боқиб
Колбасага,
Тушиб қолди
Талвасага.

Бўлса ҳам у
Латтагина,
Тишлаб қочди
Каттагина.

ТАНТИ

Ошпаз бола
Танти экан,
Пиширгани
Манти экан.

Келди, ана,
Хўрандалар:
Ҳашароту,
Паррандалар.

ҒИЙБАТЧИ

Нурбек сени
Ёмон, деди.
Қараб турсин
Омон, деди...

...Омон сендан
Жуда хафа.
Нурбеквой, бу –
Қандай гап-а?

АНДИШАЛИ

Бизни бўшанг
Билманг, ака.
Чақимчилик
Қилманг, ака.

Ундан кўра
Писта чақинг.
Хоҳласангиз,
Юзта чақинг.

ФИКРЧАН

Оқ булутми
Осмонда,
Ё тўшакми
Тахмонда?

Ой шунчалар
Қирмизми,
Ё бўлинган
Тарвузми?

МЕШКАЙ

Қўшнаини
Чалар Али.
Ўйин тушар
Абдували.

Ҳалимахон
Чапак урар.
Манноб эса
Чалпак урар.

ВАСВАСАЧИ

Кўпайганмиш
Илонлар.
Кутурганмиш
Қуёнлар.

Кит юрганмиш
Жарсойда...
Ҳушёр бўлинг
Ҳар жойда.

ҲИСОБДОН

Ҳажалбиби –
Янга,
Менга берди
Танга.

Тўртта бўлса
Янгам,
Кўп бўларди
Тангам.

МЕЗБОН

Қишлоғимиз –
Полосон.
Келсанг,
Яйраб қоласан.

Қуригунча
То палак,
Еб кетсанг-чи
Ҳандалак.

НАСИҲАТГҲЙ

Ўйнамагин
Ёмон билан,
Тепиб қочар
Товон билан.

Ўйна, яхши
Бола топиб,
Ё уйда ёт
Хола топиб.

ХУДБИН

Овқат есанг,
Мени чақир.
Эшитмасам,
Қаттиқ бақир.

Овқат есам,
Индамагин.
Борайми, деб
Имламагин.

ҲАВАС ҚИЛ

Бўлай десанг
Булбулча,
Ҳавас қилгин
Булбулга.

Ҳасад қилсанг
Булбулга,
Арзимаيسان
Бир пулга.

КЎНГИЛ ЯҚИН БЎЛСА...

Гапиради
Жонзотлар:
Пашша, Товуқ
Ва Отлар.

Кимки бўлса
Меҳрибон,
Сўйлар ҳатто
Ит, Илон.

ЭРТАК

Қўнғир Айиқ –
Пўстин экан.
Бўри – чарим
Костюм экан.

Тулки эса,
Телпак экан...
Биз учун бу
Эртак экан.

БОЗОРЧИЛАР

Сичқон келди
Болиш олиб.
Каламушвой –
Калиш олиб.

Сичқон еди
Калишчани.
Каламушвой –
Болишчани.

ИШТАҲА

Қўкка боқиб
Ўйлар Жўжа:
«Юлдуз териб
Есанг пича...»

Кучук боқар
Ойга улыб.
Ой кўринар
Суяк бўлиб.

ҚЎЗИЧОҚҚА ХАТ

Сени эслаб
Юрибман.
Тушимда ҳам
Кўрибман.

Унутмайман
Ҳеч қачон...
Салом билан:
БЎРИЖОН.

ПАНАДАН ТУРИБ

Мушт дўлайиб
Чигиртка,
Дўк урарди
Бургутга:

– Сен боламни
Чўчитма,
Қўлимни кўп
Қичитма.

ИХТИЁР ЎЗИДАМИ?

Илинди Чўртан
Қармоққа.
Кимдир тортқилар
Қирғоққа.

Болалар турди
Оёққа:
– Тўхтанг, бувижон!
Қаёққа?

ҒОЛИБ

Боксчи Ит
Деди хуриб:
– Олқишламанг,
Қарсак уриб...

Тинглаб у дўст
Қарсагини,
Эслар рақиб
Тарсагини.

НОТАНИШ МАҚТАНЧОҚ

Анграйиб дер
Ёш Делрфин:
– Жонзотмисан
Ёки жин?

Тимсоҳ деди:
– Акаси,
Мен – сувости
Кемаси!

ҚУЁШНИНГ МАКТУБИ

Райҳон баргмас,
Пат ёзди.
Баргга офтоб
Хат ёзди.

Хатни ўқир
Сўзанақ,
Тақиб олиб
Кўзойнақ.

ЧИЯБЎРИЛАР АШУЛАСИ

Чўл ўзгариб
Дафъатан,
Бўлиб қолдик
Беватан.

Югурамиз
Қирма-қир...
Қириламиз
Бирма-бир.

СУВ НЕГА ОҚАДИ?

Чархпалак
Айланар.
Ит термилиб
Ўйланар:

«Айланмаса
У илдам,
Оқмас эди
Сувлар ҳам».

ҚИШ КЕЛЯПТИ

Пашша санғиб
Кечгача,
Топди митти
Печкача.

Афсус, йўқмиш
Тараша,
Бу печкага
Яраша.

ҲЎКИЗНИНГ ВАСИЯТИ

Бўлиб келдим
Сизга тиргак.
Ўлганда ҳам
Бўлай керак.

Жунларимдан
Кигиз қилинг.
Мугизимдан
Бигиз қилинг.

КАСБИНИ ҚЎМСАГАНДА

Қисқичбақа
Монтёрмиш.
Шўрлик аммо
Шапкўрмиш.

Баъзан чархлаб
Омбирин,
Қирқар қамиш
Томирин.

ХАВФЛИ ЙЎЛОВЧИ

Извошчи эди
Қуён,
Извошга чикди
Қоплон.

Деди: «Ҳайда
Ўрмонга...
Қўздан пана
Томонга».

ЛАТВИЯГА ХАТ

Ипак курти
Бизларда,
Атлас тўқир
Қизларга.

Атлас тўқир –
«Хон»идан,
Кечиб ширин
Жонидан.

ДЎСТЛИК ЎЗ ЙЎЛИГА

Иккови ҳам
Яхши Ит.
Уларда бор
Эс ва дид.

Улар қалин
Дўст, бироқ –
Бошқа-бошқа
Итялоқ.

ОТА ҚҰНҒИЗ ҚАЁҚДА?

Құнғизча дер:
– Токқа кара,
Дадам кетган
Ёкка қара...

Мен қарасам
Томга чиқиб,
Құнғиз боқар
Жомга чиқиб.

АДИ-БАДИ

Чойнак боқди
Ойнакка.
Ойнак боқди
Чойнакка.

Чойнак деди:
– Хе, ялпоқ!
Ойнак деди:
– Дингкулоқ!

«ШУДГОРДА ҚУЙРУҚ ЁТГАНМИШ...»

Сичқон айтди
Илонга,
Илон айтди
Қуёнга.

Қуён айтди
Қоплонга,
Қоплон... тушди –
Қопқонга!

ЭШАКЛИКНИНГ БОШЛАНИШИ

Севиниб дер
Ёш Ҳанги:
– Эгарим бор
Яп-янги.

Қари отлар
Кулишар.
– Демак, сени
Минишар.

ЧУМОЛИ

Қайга борар
Чумоли?
Бошда паранг
Рўмоли.

Елкасида
Чамадон.
Чамадонда
Арпа дон.

ҚУЁННИНГ ТУҒИЛГАН КУНИДА

Ари келди
Асал олиб,
Эчки – қопга
Карам солиб.

Айиқ келди
Қошиқ билан,
Бўри – пичок,
Сочиқ билан.

КЕМИРУВЧИ

Ҳар ерда бор
Томир қурти.
Асли қайда
Унинг юрти?

Жавоб берди
Томир қурти:
– Қайда тўйсам,
Ўша юртим.

ОЧ РАҚҚОС

Терванбешик
Терванди.
Шўх ўйнашни
Ўрганди.

Чивин келиб
Най чалди.
Раққос унга
Чанг солди.

БОҚУВДАГИ ОТ

Тулпор четга
Тупурди,
Сўнг, Хачирга
Гупурди:

– Тўқ юрибман
Ишламай.
Нега энди
Кишнамай?

СИЧҚОННИНГ БАҲОНАСИ

Дуч келиб
Тўрт Мушукка,
Қочиб кирдим
Тешикка.

Чиқай десам
Ўртага,
Душманларим
Тўртта-да.

ҲОЗИРЖАВОБ

– Қайдан чиққан
Бу этик?
Билмайсанми
Вей, Хўтик?

– Керза этик,
Акаси, –
Ботинканинг
Дадаси.

АНА ХОЛОС!

Лойга ботиб
Бақирди,
Сичқон кимни
Чақирди?

Тақдир экан,
Шу дамда –
Мушук келди
Ёрдамга.

КЎЛМАҚДА

Икки очкўз
Ўрдакча
Талашиб қолди
Ўлжа.

Ана, борар
Қизғин жанг.
Томошабин –
Чуволчанг.

ТЕЛЕФОНДА – ИТЛАР

Олапар
Қилиб «ир-р, ир-р»,
Гап сўради
Қандайдир.

Тўрткўзхон
Шошиб дарров,
Жавоб берди:
– Вов-вов-вов!

ДЎСТ БЎЛМАЙ КЕТ!

Чағир Илон
Ёнбошлади.
Ўйга чўмиб,
Бош қашлади:

«Дўстим Қўнғиз
Келмади-я.
Очлигимни
Билмади-я...»

ДЎЛ САВАЛАГАНДА

Ёмғир ёғди,
Дўл бўлди.
Хўроз шўрлик
Хўл бўлди.

Товуқ қочди
Катакка,
Чидамасдан
Калтакка.

СОЧИҚ

Магазиндан
Олиб чит,
Гердайганча
Деди Ит:

– Қоқлагач
Итялоқни,
Артамиз
Қўл-оёқни.

ЙИРТҚИЧЛИККА ИШҚИБОЗ

Тишин кавлар
Бозғончи.
Бозғончилар
Ёлғончи.

Пашшахўрлик
Қилиб дер:
– Насиб экан,
Едик Шер.

БИТТА СУЯКНИ ДЕБ...

Ит узоқдан
Чопиб келди.
Катта суяк
Топиб келди.

Қўққис ташлаб
Суягини,
Синдирди-я
Тувагини.

ҚУРУҚЛИКДАГИ АҲВОЛ

Бақа кезар
Таксида.
Сайр қилиш
Яхши-да.

Ана, шўрлик
Илонбой,
Пойлаб ётар
Трамвай.

КАККУ

– Кенг далам бор,
Как-ку.
Бўлмайман хор,
Как-ку.

Уйим – эман,
Как-ку.
– Исминг нима?
– Как-ку,
Как-ку...

IV СИЗ ЭШИТМАГАН ҚЎШИҚЛАР

Ботир учун юракман,
Қўрқоқ учун пуфакман.

Одамлар қувонганда ҳам, ўқинганда ҳам, беихтиёр қўшиқ айта бошлашади. Шу туфайли ашулаларнинг бири жўшиқин, бошқаси мунглироқ.

Аммо фақат одамларгина куйлашни билади деб ўйласангиз, қаттиқ янглишасиз. Масалан, Сиз Копток ёки Бузоқбошининг, Сичқон ёки Шиппакнинг хиргойи қилганини кўрганмисиз? Пайқаб турибман, бу гапимдан сўнг эс-ҳушимнинг жойида эканига бироз шубҳа билан қараяпсиз. Лекин мен бундан асло хафа эмасман. Сиз-ку, ҳали боласиз, бундан бир неча йиллар олдин ҳатто айрим олий маълумотли ноширлар ҳам менга нисбатан айнан шундай кайфиятда эдилар. Далил-исботлар кўрсатиб, уларни сўзимга зўрга ишонтирганман.

Сизларга ҳам ашёвий далиллар зарурга ўхшайди, улар эса менда жуда кўп. Марҳамат, ўзингиз бир бошдан титкилаб чиқақолинг.

КАКЛИК ҚЎШИҒИ

Чиройлидир парвозим,
Какра-как.
Ширалидир овозим,
Какра-как.

Ўхшаб Булбул нодонга,
Какра-как.
Куйлайман мен арзонга,
Какра-как.

КОПТОКЛАР ҚЎШИҒИ

Сакроғичмиз, чаққонмиз,
Тўп-тўп-тўп.
Биз заводдан чиққанмиз
Кўп-кўп-кўп.

Ранжмаймиз тепсангиз,
Тўп-тўп-тўп.
Бир зум жим тур, десангиз,
Хўп-хўп-хўп.

ЧИРМАНДА ҚЎШИҒИ

Юм-юмалоқ қосқоним,
Бак-бака-бум.
Бўйнимда мис маржоним,
Бак-бака-бум.

Менга тушар шапалоқ,
Бак-бака-бум,
Сиз отасиз шаталоқ,
Бак-бака-бум.

ХЎТИК ҚЎШИҒИ

Қамиш ручкам бор эди,
Иҳа-иҳа.
Укам уни ҳам еди,
Иҳа-иҳа.

Борсаммикан мактабга,
Иҳа-иҳа,
Олсаммикан справка,
Иҳа-иҳа?

СИРТЛОН ҚЎШИҒИ

Шердан кучсиз бўлсам ҳам,
Шердан кўра хавфлиман.
Писиб ётиб
Рақибга –
Мен орқадан сапчийман,
Ир-р-р!

Писмиқлигим туфайли
Доим бешдир ишларим.
Омон бўлсин бахтимга
Тирноқларим,
Тишларим,
Ир-р-р!

МИЛТИҚЧА ҚЎШИҒИ

Дўконларда сотиламан,
Пақ-пуқ.
Ёлғондакам отиламан,
Пақ-пуқ.

Ёқтираман мард ўртокни,
Пақ-пуқ.
Чўчитаман ланж, кўрқокни,
Пақ-пуқ.

ГУЛГУЛТОВУҚ ҚЎШИҒИ

Қушларда ҳеч инсоф йўқ,
Сал нарсага кулишар.
Мени «Бурнинг қизил» деб
Доим эрмак қилишар,
Гул-гул-гул.

Шу сабабдан, ошнавой,
Жиним суймас қизилни.
Қизил шимда йўлиқма,
Кўтармайман ҳазилни,
Гул-гул-гул.

ҚИРЧАНҒИ ҚЎШИҒИ

Тош йўлларда мудрайман,
Тақа-туқ, тақа-туқ.
Зил извошни судрайман,
Тақа-туқ, тақа-туқ.

Қамчилашар ачитиб,
Тақа-туқ, тақа-туқ.
Ем беришмас ёлчитиб,
Тақа-туқ, тақа-туқ.

ШИППАК ҚЎШИҒИ

Юраман уй ичида,
Шип-шип-шип.
Гилам юмшоғ-ей жуда,
Шип-шип-шип.

Туртинмайман мен тошга,
Шип-шип-шип.
Лекин зорман қуёшга
Шип-шип-шип...

РУЧКА ҚЎШИҒИ

Ишляпман тинмасдан,
Қитир-қитир.
Соғ юрсам бас синмасдан,
Қитир-қитир.

Кўп ўйласам, озаман,
Қитир-қитир.
Сен айтсанг, мен ёзаман,
Қитир-қитир.

ГУРРАК ҚЎШИҒИ

Мусичага ўхшайман,
Гур-р-ру.
Кенг далада яшайман,
Гур-р-ру.

Келинг – дала серфайз,
Гур-р-ру.
Териб еймиз тутмайиз,
Гур-р-ру.

СИЧҚОНЛАР ҚЎШИҒИ

Деворларни емирамиз,
Чи-чи-чий.
Сандиқларни кемирамиз,
Чи-чи-чий.

Буғдойдарни ўмарамиз,
Чи-чи-чий...
Мушук учун семирамиз,
Чи-чи-чий!

ТИШОМБИР ҚЎШИҒИ

Менга юмуш буюрманг,
Шақир-шук.
Кейин додлаб югурманг,
Шақир-шук.

Мен бажарар бўлсам иш,
Шақир-шук,
Гумдон бўлар битта тиш,
Шақир-шук. Ғарс!

БЕДАНА ҚЎШИҒИ

Майли, кулинг тўрқафас,
Пит-пилик.
Ҳеч йўқ, сайраб турсам бас,
Пит-пилик.

Азал эркиндир зоғлар,
Пит-пилик.
Қафасдадир сайроқлар,
Пит-пилик.

ФОТОАППАРАТ ҚЎШИҒИ

Гапиртирманг кўп мени,
Ёқангизни тўғриланг.
Қадаб олинг тугмани,
Сочингизни сал таранг.
Тумтаймасдан, жажжи қиз,
Кулиб қаранг кўзимга.
Қолган ишни энди Сиз
Қўйиб беринг ўзимга...
Ширик-шиқ!

АВТОМОБИЛЬ ҚЎШИҒИ

Вақтим йўқ хол сўрашга,
Дуд-дудут.
Шошиляпман гаражга,
Дуд-дудут.

Жим кетяпман ўнг қўлдан,
Дуд-дудут.
Ўралашма, қоч йўлдан,
Дуд-дудут.

ЧАККА ҚЎШИҒИ

Киролмадим ромингиздан,
Чакка-чук, чакка-чук.
Тешиб тушдим томингиздан,
Чакка-чук, чакка-чук.

Томчилайман бошингизга,
Чакка-чук, чакка-чук.
Тегиш учун ғашингизга,
Чакка-чук, чакка-чук.

ҚАЛДИРҒОЧ ҚЎШИҒИ

Ёзганим чоқ мен қанот,
Қочар қурту хашарот,
Вижир-вижир.

Нонуштага ҳар куни
Ейман олма қуртини,
Вижир-вижир.

Қўнғиз бопдир тушликка,
Қурғур жуда гўштлик-да,
Вижир-вижир.

Қирқоёқ касофати –
Менинг кечки овқатим,
Вижир-вижир.

Болам ўчдир чивинга,
Уни ташийман инга,
Вижир-вижир.

Иркит пашша тутсам гоҳ,
Оқ нимчамни қилар доғ,
Вижир-вижир.

Мен уларга куюниб,
Дейман: «Юр-да ювиниб!»
Вижир-вижир.

ТЎРҒАЙ ҚЎШИҒИ

Ширингина тилим бор,
Фю-фю.
Бошимда кокилим бор,
Фю-фю.

Зериксангиз шаҳарда,
Фю-фю.
Даштга келинг баҳорда,
Фю-фю.

МУСИЧА ҚЎШИҒИ

Мени кўплар ювош дер,
Кук-ку-ғу.
Баъзи биров бевош дер,
Кук-ку-ғу.

Дехқон мени сийлайди,
Кук-ку-ғу.
Омборчилар қувлайди,
Кук-ку-ғу.

ҚЎҒИРЧОҚЛАР ҚЎШИҒИ

Болажонлар, тўсиқдан –
Сизга бўйлаймиз.
Вақтингиз чоқ бўлсин деб,
Шўх-шўх ўйнаймиз,
Жикир-жикир.

Товуқ бўлсак биттамиз,
Биримиз – Тулки.
Бари ёлғон йиғидир
Ва ёлғон кулки,
Қикир-қикир.

Олишади ҳаттоки
Бизни кинога.
Сакратишар гоҳида
Пианинога,
Дикир-дикир.

Кўнглимизда сираям
Йўқдир киримиз.
Лекин, дўстлар, бизнинг ҳам
Бордир сиримиз,
Пичир-пичир.

Сўйласин деб фақат биз
Айтган гапларни,
Четдан тортиб туришар
Турли ипларни,
Шитир-шитир.

ЧУМАКАРИ ҚЎШИҒИ

Белда чилвир белбоғим,
Беқасам тўн устимда.
Болари гоҳ жилмайиб –
Туртиб ўтар, дўстим-да!
Виз-з-з.

Аммо қовоқарилар
Мени қасддан туртишар.
«Ҳе, ризкингдан ўргилдим!» –
Деб хўмрайиб ўтишар.
Виз-з-з.

ТЕЛЕФОН ҚЎШИҒИ

Айлантириб бошимни,
Сўрайсиз қондошимни,
Жир-р-ринг.

Гоҳ янглишсам номердан,
Тумтайманг-да Сиз бирдан,
Кечир-р-ринг.

ҲАККА ҚЎШИҒИ

Қорним очса, бўғилмайман,
Шақ-шақ-шақ.
У-бу нарса ўғирлайман,
Шақ-шақ-шақ.

Нафсимни ҳеч тиёлмайман,
Шақ-шақ-шақ.
Қўлга тушсам, уялмайман,
Шақ-шақ-шақ.

ШАМОЛ ҚЎШИҒИ

Болаларга ёқаман,
Гув-гув.
Меваларни қоқаман
Дув-дув.

Баъзи феълим беъмани,
Гув-гув.
Чўктираман кемани...
Қий-чув!

ИРМОҚ ҚЎШИҒИ

Тошдан-тошга сакраб келдим,
Шилдир-шилдир.
Ариқларни ялаб келдим,
Шилдир-шилдир.

Қитиқлайман томирларни,
Шилдир-шилдир.
Қўмсайман Ўш, Помирларни,
Шилдир-шилдир.

БОЙЎҒЛИ ҚЎШИҒИ

Бозорларда дон сероб,
Лекин пулга сотишар.
Агар яқин борсак биз,
Дарров кесак отишар,
Ху-ху-хув.

Жонни қўйиб хатарга,
Юраманми бозорда.
Ҳамма нарса текиндир
Вайронада, мозорда,
Ху-ху-хув.

МЕВА ВА САБЗАВОТ ҚЎШИҒИ

Чалиб горн, барабан,
Келдик боғ ва даладан.
Анави – нок, бодринг – бу...
Дўмбира-дўм-дўм,
Тут-тут-ту.

Йўлда чангга ботдик биз,
Қайноқ сувни келтир тез.
Қилволайлик бир чўм-чўм...
Тут-ту, тут-ту,
Дўмбира-дўм.

ТОМИРҚУРТ ҚЎШИҒИ

Тайёрхўрман, уринмайман,
Қирт-қирт.
Энг муҳими – кўринмайман,
Қирт-қирт.

Томирларни қирқаман мен,
Қирт-қирт...
Эртамдан сал қўрқаман мен,
Қирт-қирт.

ПАРОВОЗ ҚЎШИҒИ

Югуроқман ҳамда шўх,
Кух-кух, пишшо-пиш.
Чунки ҳозир қорним тўк,
Кух-кух, пишшо-пиш.

Беришмаса кўмирош,
Кух-кух, пишшо-пиш,
Бўлиб қолардим ювош,
Кух-кух, пишшо-пиш.

САМОВАР ҚЎШИҒИ

Менга ўтин чайнатиң,
Вақира-вук.
Сизга сувни қайнатай,
Вақира-вук.

Параходга укаман,
Вақира-вук.
Лекин... сойда чўкаман!
Вақира-вук.

ҚИЛИЧ ҚЎШИҒИ

Рақиб билан олишаман,
Жангира-жунгир.
Сингунимча солишаман,
Жангира-жунгир.

Синса агар шўрлик рақиб,
Жангира-жунгир.
Раҳмим келар унга боқиб,
Жангира-жунгир.

ЖЎЖА ҚЎШИҒИ

Ҳатто чивин ҳам эркин,
Катакдаман мен лекин,
Чип-чип-чип.

Бировларга қарамман,
Дон сочса деб қарайман,
Чип-чип-чип.

Очлик жуда ёмон иш,
Мушук яна бир ташвиш,
Чип-чип-чип.

Ҳамма бало тухумда,
Синиб кетди уйқумда,
Чип-чип-чип.

АРРА ҚЎШИҒИ

Дўстлар, ишлаб яйраш керак,
Шарра-шурра.
Аввал тишни қайраш керак,
Шарра-шурра.

Қайрасангиз, арралайман,
Шарра-шурра.
Хўл-курукка қарамайман,
Шарра-шурра.

БОЛТА ҚЎШИҒИ

Тик қўйинг-чи ғўлани,
Гуп, қарс!
Калла солай бир, қани,
Гуп, қарс!

Четда ёқинг ўтинни,
Гуп, қарс!
Мен кўрмайин тутунни,
Гуп, қарс!

БУЗОҚБОШИ ҚЎШИҒИ

Баъзан учиб кўраман,
Кўпроқ яёв юраман,
Вишт-вишт.

Камтаринлик яхши иш,
Бошга етар кўп учиш,
Вишт-вишт.

Очликка йўқ тоқатим,
Пашша – севган овқатим,
Вишт-вишт.

Бугун кўпроқ тутаман,
Меҳмон бўлинг, кутаман,
Вишт-вишт.

СОАТ ҚЎШИҒИ

Уйғонибоқ, кўзингни –
Ишқаб, менга қарайсан.
Йўл кўрсатиб турмасам,
Сен нимага ярайсан,
Чиқ-чиқ-чиқ,
Чиқ-чиқ-чиқ...

Мен ўлчайман кунингни
Ва ухлаган вақтингни.
Ҳисоблайвер сен ўзинг
Ташвишингни, бахтингни,
Чиқ-чиқ-чиқ,
Чиқ-чиқ-чиқ...

ҚИРҒИЙ ҚЎШИҒИ

Меникидир шу осмон,
Қий-й!
Тип-тиник ва бепоён,
Қий-й!

Ташлаб тушдим осмонни,
Қий-й!
Тутмоқ учун сичқонни,
Қий-й!

КОМБАЙН ҚЎШИҒИ

Бошокларни ғажийман,
Ғарчча-ғурч.
Донни элаб-янчийман,
Ғарчча-ғурч.

Сизга ёқар аччиқ чой,
Ғарчча-ғурч.
Менга бериб туринг мой,
Ғарчча-ғурч.

БЎҒИРСОҚ ҚЎШИҒИ

Қозончада тутар ёғ,
Демак, роса бўлди доғ,
Жаз-жуз.

Шартта калла ташладим,
Сўнг қизара бошладим,
Жаз-жуз.

Ёғни шимиб ичдим мен,
Мана энди пишдим мен,
Жаз-жуз.

Сокқа қилиб ўйнаманг,
Енг-да мени қийнамай,
Жаз-жуз.

АСАЛАРИЛАР ҚЎШИҒИ

Гулни яхши кўрамиз,
Гув-гув-гув.
Ундан шарбат сўрамиз,
Гув-гув-гув.

Бизга қуринг уйчалар,
Гув-гув-гув.
Болга тўлар хумчалар,
Гув-гув-гув.

ЭШИК ҚЎШИҒИ

Мен очикман ҳаммага,
Ғийқ-ғийқ.
Ҳожат йўқдир тамбага,
Ғийқ-ғийқ.

Кирсин покдил меҳмонлар,
Ғийқ-ғийқ.
Қайтаверсин ёмонлар,
Ғийқ-ғийқ.

БУЛБУЛ ҚЎШИҒИ

Қизилгулда ўйнайман,
Чика-чука.
Атиргулда тунайман,
Чика-чука.

Менинг кулчам – тўлин ой,
Чика-чука.
Ризқим – дон ва шудрингчой,
Чика-чука.

ЭГИЗ ҚЎЗИЛАР ҚЎШИҒИ

Серка – бошлиқ подага,
Асли нодон у ўзи.
Орқасидан эрмаклаб
Юрар ҳамма кўй-кўзи,
Бе-е-е,
Ба-а-а.

Бизлар унинг ўзига
«Катта кетманг», деганмиз.
Бетга айтиб тўғрисин,
Пича калтак еганмиз,
Бе-е-е,
Ба-а-а.

ЧИВИНЛАР ҚЎШИҒИ

Товуқларга дон ширин,
Минғир-минғир.
Чивинларга қон ширин,
Минғир-минғир.

Биз ҳаммага ёқамиз,
Минғир-минғир.
Ҳақ олмасдан чақамиз,
Минғир-минғир.

ҚАРҒА ҚЎШИҒИ

Ишонинг, бу чин сўзим,
Энг сезгир қуш – мен ўзим.
Ўйнайликми ё гаров?
Қар-р-ров!

Гўнгтепани титаман,
Нима топсам – ютаман.
Ишим азал шу – «ков-ков»,
Қар-р-ров!

Дурустроқман Товуқдан,
Қўрқмагайман совуқдан.
Жунжиктирмас қор, қиров,
Қар-р-ров!

Юраман чўл, қир ошиб,
Ундан-бунга гап ташиб.
Чақимчи деманг дарров,
Қар-р-ров!

САРАТОНҚЎНҒИЗ ҚЎШИҒИ

Шапкўрроқман, бор ҳассам,
Вис-с.
Турғизиб қўй ағнасам,
Вис-с.

Мен кетяпман меҳмонга,
Вис-с.
Айтиб қўйма Илонга,
Вис-с.

САМОЛЁТ ҚЎШИҒИ

Тегиб ўтсам булутга,
Ғўнғ-ғ-ғ.
Ўхшатишар бургутга,
Ғўнғ-ғ-ғ.

Қуш эмасман, ошнажон,
Ғўнғ-ғ-ғ.
Сепиб юрма менга дон,
Ғўнғ-ғ-ғ.

ҚАРМОҚПЎКАК ҚЎШИҒИ

Қармоғим – сув остида,
Чулуп-чулуп.
Мен эсам ўз постимда,
Чулуп-чулуп.

Балиқ тутса қармоқжон,
Чулуп-чулуп.
Менга қилар телефон
Кулиб-кулиб.

КАРНАЙ ҚЎШИҒИ

Томга чиқиб бақираман,
Вахах-ха.
Сени тўйга чақираман,
Вахах-ха.

Эшитган пайт товушимни,
Вахах-ха.
Дарров кийгин ковушингни,
Вахах-ха.

ТИКУВ МАШИНАСИ ҚЎШИҒИ

Турганим йўқ ғалтак ўйнаб,
Ғилдир-ғилдир.
Кўйлак тикдим ипни чайнаб,
Ғилдир-ғилдир.

Қани, кийиб кўр-чи, Гулсин,
Ғилдир-ғилдир.
Хўб ярашди, қутлуғ бўлсин,
Ғилдир-ғилдир.

КАПАЛАК ҚЎШИҒИ

Қўй ҳам борди яйловга,
Мен ҳам бордим яйловга.
Қўйнинг кўзи печакда,
Менинг кўзим чечакда,
Қанотларим пирпирак.

Той ҳам борди далага,
Мен ҳам бордим далага.
Тойнинг кўзи далада,
Менинг кўзим лолада,
Қанотларим пирпирак.

ХИРОМ ЭТИК ҚЎШИҒИ

Офтоб чикса ялтирайман,
Ғарч-ғурч.
Совуқда сал қалтирайман,
Ғарч-ғурч.

Уйга киринг мени артиб,
Ғарч-ғурч.
Ҳамма жойда керак тартиб,
Ғарч-ғурч.

БАҚА ҚЎШИҒИ

Эгнимда кўк кўйлагим,
Вақ-вақа-вақ.
Олдимда тошойнагим,
Вақ-вақа-вақ.

Кулча экан юзларим,
Вақ-вақа-вақ.
Шахло экан кўзларим,
Вақ-вақа-вақ.

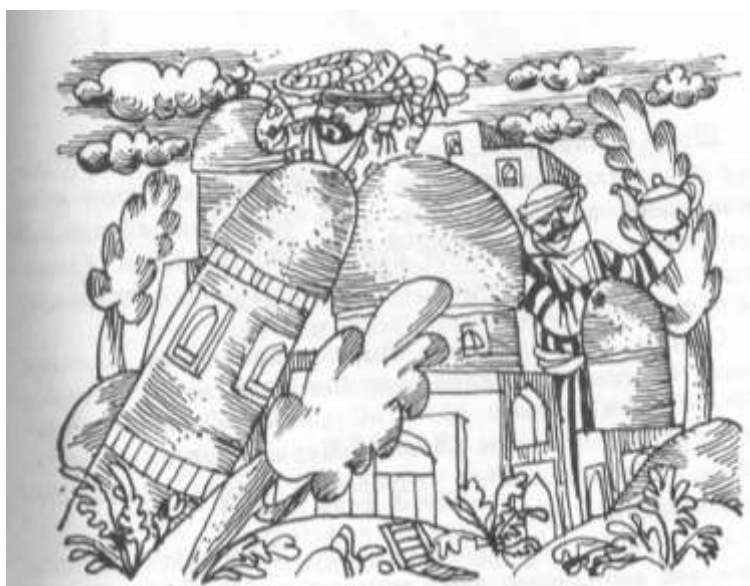
ЮРАК ҚЎШИҒИ

Кўкрагинда тураман,
Дук-дук-дук.
Бокс ўйнаб юраман,
Дук-дук-дук.

Ботир учун юракман,
Дук-дук-дук.
Қўрқоқ учун пуфакман,
Дук-дук-дук.

V
БОТИРВОЙНИНГ КУНДАЛИГИ

Териб келди акам гилос,
Ўн тўрттадан едик, холос.

Шоир бўлиш учун, энг муҳими, кундалик тутиш зарур экан. Акс ҳолда, ҳаётда ўзинг кўриб-кузатган кўпгина қизиқ воқеалар аста-секин ёдингдан кўтарилиб кетаркан-у, кейин биров ўқиса ишонмайдиган ёлгон-яшиқ воқеаларни тўқиб, шеърхонлар олдида шарманда бўлиб қоларкансан.

Охирги пайтларда мен ана шундай чатоқ аҳволга тушиб қолгандим. Хайриятки, Ботирвой менга ўзининг гаройиб кундалигини кўрсатиб қолди. Ундаги жумлаларни ўқиганим сайин болалик даврим, мурғак ўй-хаёлларим, орзу-истакларим хотирамда қайта жонланаётгандек бўлди.

Ҳа, дунёда яхши одамлар кўп. Шулардан биттаси Ботирвой эканлигига энди заррача шубҳам йўқ. Чунки у паришонхотир бир шоирни ёлгон гаплар тўқишидек кулгили ҳолатдан ўз вақтида қутқариб қолди.

1 ЯНВАРЬ

Янги йил кирди, мана,
Қилдик роса тантана:
Дадам ишга бормади,
Аям хамир қормади,
Акам иншо битмади,
Мен ҳам китоб титмадим...
Энамда тугаб тоқат,
Пишириб келди овқат.

3 ЯНВАРЬ

Кенжа укам Бунёдни
Боғчасидан опкелдим.
Йўқолмасин деб қанди,
Чап лунжимга сопкелдим.

Кўриб музда йиқилган
Қорни мешдай Хурсандни,
Куламан деб,
Оғзимдан –
Туширвордим, эҳ, қандни.

Қандни сўри-и-б юрардим,
Хурсандвойдан куламасам...
Йиқилганга мен нега –
Ачинмадим,
Билмасам?!

6 ЯНВАРЬ

Мана, кичик таътилда
Куним ўтмоқда хушҳол.
Қийнашарди мактабда
Беришиб ҳар хил савол.

Энам-чи, менга савол –
Ёғдиришни суймайди.
Чалкаш жавоб берсам ҳам,
Сира «икки» қўймайди.

7 ЯНВАРЬ

Аччиқ шамол аралаш
Қор ёғяпти бўралаб.
Ўтирибман бойқушдек
Деразадан мўралаб.

10 ЯНВАРЬ

Таътил дегани –
Ўйин, кулки, дам.
Қанча ухламай,
Тергамас аям...

Уйғотди бугун
Эркалаб, мактаб.
...Чамаси, яна –
Бошланди мактаб!

14 ЯНВАРЬ

Муаллим дер:
– Бешта ёнғоқ
Турар ана.

Қанча бўлар
Бештасини
Қўшсак яна?

Жавоб қилдим:
– Иккита беш
Ўн бўлади...

Қўшмай туриб
Еб кўйсак-ку,
Жўн бўлади.

19 ЯНВАРЬ

Осилтириб тилини
Равшан келди эрталаб.
Чанасида ўтирар
Кўппак ити эркалаб.
Ҳайрон боқсам,
Дер Равшан:
– Мен... вақтинча «энага».
Итни пича ўйнатиб,
Сўнг... кўшаман чанага.

23 ЯНВАРЬ

Зап ғалати туш кўрдим:
Очилганмиш печакгул.
Боларига айланиб,
Асал йиғибман нукул.

Келиб кўшни болалар,
Кулоқ солмай сўзимга;
Асалимни ермишлар,
Қолдирмасдан ўзимга.

Жим ўтирган эмишман
Бир чеккада ичкиб...
Кейин чўчиб уйғондим,
Баданларим жунжикиб.

27 ЯНВАРЬ

Акаларим туш пайти
Ғўлани арралашди.
Ҳали кичик бўлсам ҳам,
Уларга қаралашдим.

Иккаласи терлашиб
Арра тортган маҳалда.
«Полвонлар, бўш келманг!» деб
Бериб турдим хўп далда.

30 ЯНВАРЬ

Гап қистирдим дадамга,
Тортиб туриб бурнимни:
– Нишонласам дегандим
Мен... туғилган кунимни.

Ўртоқларим келишар:
Нозим, Ҳабиб, Марҳабо...
Етса керак учта нон,
Тўрт пиёла мураббо.

31 ЯНВАРЬ

Бозор-пиён қарғани –
Отиб қўйди,
Маст келиб.
Эҳ, ҳозирча кучсизман,
Бўлмас унга бас келиб.

Зўравонга жим боқиб,
Тугиб қўйдим муштларни.
...Нега ёмон кўраркин
Бозор-пиён қушларни?!

4 ФЕВРАЛЬ

Акам тинмай йўталар,
Қолган эмиш шамоллаб...
Бечоранинг томоғин
Қўйишса-ку дазмоллаб.

7 ФЕВРАЛЬ

Чийиллади нимадир,
Шошиб чикдим айвонга.
Кўрсам,
Турар сичқонча,
Думи эса – қопқонда.
Астагина бўшатдим
Унга жабр қилмасдан.
Қочаётиб

Кўлимни –
Тишлаб олди... билмасдан.

11 ФЕВРАЛЬ

Парво қилмасдан лойга,
Мактабдан кўйдим пойга.
Ҳозир етиб бораман,
Ҳа-да, етиб бораман
Уйга – қандчай бор жойга.

12 ФЕВРАЛЬ

Нега мени болалар
Эрмаклашар «сарик» деб,
Семизларни пуфагу
Хипчаларни ориқ деб?

Бировдан айб қидирмай,
Қилишса ўз ишларин;
«Икки»лари камайиб,
Кўпаярди «беш»лари.

17 ФЕВРАЛЬ

Аммам келди
Шаҳардан
Меҳмонга.
Ошнажонлар,
Марҳамат
Ширмонга!

21 ФЕВРАЛЬ

Иштаҳаси зўр,
Ашаддий сутхўр
Ўғри мушук бор.

Тутволиб уни,
Чимчилаб бурнин,
Йиғлатганмиш Нор.

Урганмиш сўнг дўк:
«Ҳой, инсофи йўқ,
Юргин-да тўғри!»

Мўйловин бураб,
Кечирим сўраб,
Кетганмиш «ўғри».

25 ФЕВРАЛЬ

Акам мени уришди:
– Ҳей, бузокни қувлама.
Аразлатиб сигирни,
Ҳаммамизни қийнама.
Сут беришни тўхтатиб –
Қўйса агар молимиз,
Нонуштада қаймоқсиз
Нима кечар ҳолимиз?

26 ФЕВРАЛЬ

Келди Аюб,
Келди Нор,
Келди Эркин, Гулбаҳор,
Келди Отабек, Рамз,
Гавжум бўлди ҳовлимиз...
Қўшнилар билан
Ўйнадим роса.

Кетди Эркин,
Кетди Нор,
Кетди Рамз, Гулбаҳор,
Кетди Отабек, Аюб,
Ўзим қолдим шумшайиб...
Қўшнилар билан
Қилмай муроса.

28 ФЕВРАЛЬ

Кунлар илиб,
Томдаги –
Тарновлар кўз ёшлади.
Ерлар ҳам ола-була,
Қорлар эрий бошлади.
Уйда акам Баҳодир
Дадамга бўлиб пашша,
Чана олиб беринг, деб
Қилар ҳануз хархаша.

2 МАРТ

Қуёш қорни эритиб
Турса турар илжайиб.
Бизлар юраверамиз
Қор бўлмаса,
Лой чайиб.
Сўнг бошланар дағдаға,
Остонадан қувишлар.
Жондан ўтиб кетади
Ҳар кун калиш ювишлар.

3 МАРТ

Жуни туллаб Олапар –
Юрар гўё бенимча.
Шод чуғурлар чумчуклар,
Қорни тўқ-да, менимча.

5 МАРТ

Хафа юрдим кун бўйи
Мушугимиз Қорадан.
Фарҳод билан тургандик,
Ўтиб кетди орадан.

Мен ва Фарҳод дўст эдик,
Энди йўқдир чорамиз –
Қора мушук ўтдимиз,
Бузилар, эҳ, орамиз...

8 МАРТ

Пул ундирдим дадамдан,
Аямга гул олгани.
Хўрозқандга ҳам етар
Гулдан ортиб қолгани.

10 МАРТ

Тош ака ва Хол тоға
Уриштирди итларин.
Итлар тишлар аямай
Бир-бирларин этларин.

Шўрликларнинг юнгига
Сачрар қизил қонлари.
Сезяпманки,
Жудаям –
Оғрияпти жонлари.

Гиж-гижлаган одамлар
Мамнун мўйлов силашар...
Қонга ботган бу итлар
Ўзи нима талашар?

13 МАРТ

Паловни еб ўтиргандик,
Бирдан чирок ўчиб қолди.
Кимдир гангиб анграйган пайт,
Кимдир гўштни «чўқиб» олди.

Ташқарига чиқай десак,
Ёмғир ёғар нақ челақлаб.
Кўрпаларга тарқалишдик
Ким туртиниб,
Ким эмақлаб.

16 МАРТ

Еб қўйганмиш очкўз қўй
Сигиримнинг ўтини.
Ўтни-ку ейди,
Аммо
Кўрсатмайди сутини.

18 МАРТ

Дадам билан кечки пайт
Телевизор кўрдим мен.
Кўрганларим ҳақида
Кўп ўйланиб турдим мен.

Ёдгорликлар тарихин
Қилишибди зўр кино.
Сонсиз экан Хевада
Жилокор кўхна бино.

Мана, қадим Бухоро
Тош кўчалар бунча тор?
Жонлантирар ўтмишни
Лаби ҳовуз, Чор минор.

Айниқса-чи, Самарқанд
Обидага бой экан.
Гўри Амир қуёшу
Бибихоним ой экан.

Ана, Қўқон...
Гўё мен –
Юрибман ёт асрда.
Зар чопонни кийиб хон,
Ўтиргандай қасрда.

Кўз олдимдан кетмас ҳеч
Тошкентдаги мадраса.
Девордаги нақшлар
Қуйиб қўйган атлас-а!

...Қачон, қандай қурилган
Бундай қаср, бинолар?

Ҳамма гапни батафсил
Айтолмайди кинолар.

Осилдиму бўйнига
Дадамга қилдим хитоб:
– Топиб беринг, дадажон,
Шулар ҳақида китоб.

22 МАРТ

Айланамиз қозоннинг
Атрофида жонсарак.
Энам баҳорга атаб
Пиширяпти сумалак.

Тошча териб ариқдан,
Дошқозонга ташлаймиз...
Бунча қийин пишиши?
«Иш»ни қачон бошлаймиз?!

23 МАРТ

Қирдан топсанг чучмома,
Қават-қават пўстин арч.
Мусобақа қилгандек
Кавшанайлик «ғарчча-ғарч».

Кўпроқ ялпиз теролсанг,
Дарров уйга учвор-а.
Катта бувинг соғ бўлса,
Тугиб берар чучвара.

24 МАРТ

Баҳром акам ва аям
Бугун бодринг экишди.
Тепаласа жўякни,
Олапарни сўкишди.

Хафа бўлиб улардан,
Нари кетди Олапар...

Нахот туғиб бермас у
Энди кучук болалар?!

29 МАРТ

Сайраб кўяр майнахон
Чўкиб бодом гулидан.
Мушук пастда хурпаяр,
Кетавермай йўлидан.

1 АПРЕЛЬ

Аҳмадвойнинг эшигин
Тўхтатмай тақиллатдим.
Чикқач,
Ўралган қоғоз –
Узатиб лақиллатдим:

– Ма, ол,
Бериб юборди –
Аканг мендан музқаймоқ.
...Очган эди қоғозни,
Чикди йиртиқ жунпайпоқ.

4 АПРЕЛЬ

Бу йил бунчаям эрта
Очилибди қизил гул?
Қани, кўн-чи кўлимга,
Бир... икки... уч...
Узил, гул!

7 АПРЕЛЬ

Ўйнагани боргандим
Жумавойнинг тўйига,
Жума хафа ўтирар
Арикчанинг бўйида.

Йиғламсираб деди у:
– Қочиб чикдим уйимдан.

17 АПРЕЛЬ

Бодрингларнинг орасига
Экиб чикдик бугун макка.
Қанотини шапиллатиб,
Шоҳда қарсак чалар ҳакка.

Кенжа укам конфет сўриб,
Бир чеккада беғам юрар.
Бу гал «ишга аралашмай»,
Олапар ит хомуш турар.

25 АПРЕЛЬ

Тош бувага помидорин
Суғоришга ёрдам бердим.
Ўзимни са-а-л терлатдим-у,
Қари чолга са-а-л дам берди.

26 АПРЕЛЬ

Шаршаранинг шундоқ ёнида
Бўлган экан эски тегирмон.
Баҳор келса,
Унинг томида –
Қизғалдоқлар гулларкан чунон.

Ёшу қари миниб от-эшак,
Буғдой ортиб келар эканлар...
Уни бузиб кетганмиш
Ўзга –
Тегирмоннинг нонин еганлар.

30 АПРЕЛЬ

Аям мени ювиб-тараб,
Кийимимга босди дазмол.
Ах-х...
Куйсаям бирор жойи,
Дод сололмас шўрлик «газмол».

1 МАЙ

Бугун байрам дўстларим,
Катта-кичик ўйнайди.
Ҳеч ким «икки» олмайди,
Ҳеч ким «икки» қўймайди.

5 МАЙ

Териб келди
Акам гилос.
Ўн тўрттадан
Едик холос.

Есак ҳамки
Гарчи шитоб,
Ҳар бир данак –
Ҳисоб-китоб!

9 МАЙ

Хоҳ ишонинг, хоҳ ишонманг,
Бугун яна байрам бўлди...
Хат йўллабди аскар тоғам,
Кўнглим бирдан бардам бўлди.

12 МАЙ

Кунлар жуда тез ўтаркан,
Мана, бодринг пишиб қолди.
Янглишмасам,
Олапар ҳам
Аччиғидан тушиб қолди.

13 МАЙ

Жуда қизиқ...
Пилла қурти
Ширин тутни емайди.
Лекин таъмсиз баргларини –
Берсанг, тўйдим демайди.

Жуда қизик...
Сув ичмасдан,
Фақат овқат сўрайди.
Пишиқ иплар билан охир
Ўзин тўрга ўрайди.

16 МАЙ

Бугун бирдан
Келдию бўрон,
Хуштак чалиб
Қилди тўполон.

Дов-дарахтга
Ўзини отди,
Толни зўрлаб
Рақсга тортди.

Қариликни олмай
Бўйинга,
«Чол» чинор ҳам
Тушди ўйинга.

Кечга яқин
Тўполон тинди.
Ким ўйнашни билмаса...
Синди!

19 МАЙ

Тракторчи кўшнимиз
Қувноқ келди даладан.
– Текис ўсар ғўзалар,
Қуввати зўр танада!..

Фақат айрим жойларда
Учратганмиш «ола»ни.
... Тинч қўйишса кераг-ов
Бу йил «мактаб бола»ни.

24 МАЙ

Бугун телевизорда
Мултфилмлар қўйилди...
Инжик, йиғлок укамнинг
Жағи анча тийилди.

27 МАЙ

Мирзавойнинг уйдан
Қайтдик шод, тетик.
Шу денг шакарга булаб
Кулупнай едик.

28 МАЙ

Чиқадиган бўлдик биз
Энди катта таътилга...
Эҳ, дадам қўл қўйсайди
Қарамасдан табелга.

31 МАЙ

Пича қийин бўлди-да
Акмал болапақирга.
Бу ёқда ўрик пишар...
У... жўнармиш лагерга.

1 ИЮНЬ

Сартарошнинг ойнасин
Синдирибсан тепиб тўп.
Энди, Норбек,
Хивичда –
Савалайди аканг хўп.

Бувинг олсин ёнингни,
Вазиятни тушунтир:
Болаларни ҳимоя –
Қилиш куни бугундир.

3 ИЮНЬ

Карам шўрва пишириб,
Сузди аям барчага.
«Ме... мен-чи?» деб эчкимиз
Мўралади дарчадан.

6 ИЮНЬ

Учиб ўтди
Бир турна
Қийқириб.

Шод юрарми
У янги
Уй куриб?

Ё йиғларми,
Рўзгори
Тўзганми?

Ёмон одам
Уйини
Бузганми?

8 ИЮНЬ

Қизик китоб ўқидим,
Буратино ҳақида,
Чиқиб олиб
Эртанги –
Ғайнолининг шохига.

11 ИЮНЬ

Аввал раис, агроном
Донни чайнаб кўришди.
Комбайнлар келиб сўнг
Буғдойларни ўришди.

15 ИЮНЬ

Бугун чилги узум тугиб
Келган пайт холам,
Янаям кенг ва чиройли
Кўринди олам!

18 ИЮНЬ

«Уруш-уруш» ўйнадик,
Бўлди роса қаттиқ жанг.
Ана,
Юрар «ўлганлар»,
Ҳаммасининг усти чанг.

20 ИЮНЬ

Чўмилсин деб набирам,
Ўргансин деб сузишни,
Эпласин деб, менимча,
Бошқалардан ўзишни,
Шербилакли боболар
Зўр ишга бел боғлашган,
Шу Фарғона каналин
Қирқ беш кунда кавлашган.

22 ИЮНЬ

Момом
Уруш ҳақида сўзлаб,
Айтди
Жуда ғалати бир гап:
«Одам
Бомба ясаб толмайди...
Бомба...
Одам ясай олмайди...»

25 ИЮНЬ

Дадам нега чекар ахир,
Нега баъзан ичади?
Нега ўзи билиб туриб,
Соғлиғидан кечади?

Дадамга гоҳи шуни айтсак,
Кулиб қўяр: «Оббо сиз!..»
... Ўртоғим Хол шу туфайли
Қолди ахир... дадасиз...

28 ИЮНЬ

Энам билан
Ток остида
Шўрва ичар кампирлар.
Гўшти – бизга,
Кампирларга –
Ёқар райҳон-жамбиллар.

2 ИЮЛЬ

Бодрингларнинг ўрнига биз
Экдик кечки картошка...
Эсга тушди
Қўшиқдаги
Тайёрхўр хў-ў Антошка.

4 ИЮЛЬ

Дадам билан икки кунга
Дам олгани жўнадик.
Тоғнинг ярим белидаги
Турбазада тунадик.

Қўркмай фотоаппаратдан
Тушдим ҳатто сурагга.
Қойилмисиз, ошнавойлар,
Мендаги бу журъатга?!

7 ИЮЛЬ

Тоғдан олиб келган гулим
Бугун бирдан сўлиб қолди.
Дадам деди: «Ўз еридан –
Айрилди-ю...
«Ўлиб» қолди...»

10 ИЮЛЬ

Йўқолган кўк каптаримиз,
Э, хайрият, қайтиб келди.
Ҳеч ким билмас,
Бир ҳафтача
Қаерларда дайдиб келди.

Чиройли оқ каптарни ҳам
Эргаштириб қайтди бирга.
«Ана келин!» деди акам...
Тушунмадим мен бу сирга.

14 ИЮЛЬ

Баҳор едик сумалакдан,
Эрта ёзда – ҳандалакдан...
Мана,
Бугун урдик қовун,
Мен «бошлиғу»
укам «муовин».

17 ИЮЛЬ

Бугун «лўли тоға» келди
Эшагини гижинглатиб.
Қизил, сариқ пуфакларни
Кўз-кўз қилиб,
Пичинг отиб.

Олиб чиққан эдим унга
Ўнта беҳи –
Муштдек-муштдек,

Яна оз-моз қарздорсан, деб,
Берди битта сопол хуштак.

18 ИЮЛЬ

«Битта уриб,
анжир қиламан», -
Дея Илҳом хўмрайган кезде,
Эсга тушиб Норнинг анжири,
Уникига йўл олдим тезда.

21 ИЮЛЬ

Соли билан Аҳмад
Сурди роса шахмат...
Э, иккала қайсар,
Тоқатингга раҳмат!

25 ИЮЛЬ

Сўйлаб берди бугун дадам
Опоқ отам тўғрида.
Опоқ отамнинг сурати
Турар, ана, тўрида.

Ҳеч кўрмаган бўлсам ҳамки,
Соғинч билан боқаман.
У жилмайиб турар доим,
Чамаси, мен ёқаман.

26 ИЮЛЬ

Нарсаларга аёвсиздир,
Карим жуда «ёвуз»-да:
Дадасининг калишини
Кема қилди ҳовузда.

3 АВГУСТ

Сезмабмиз
Биз – гаранглар...
Нок пишибди,
Қаранглар!

5 АВГУСТ

Жўхорини
Ўриб бўлдик.
Қушлардан ҳам
Қўриб бўлдик.

8 АВГУСТ

Опам эрга тегяпти, деб
Мамағози,
Тўйга айтди...
(Қулоғида денглар оғзи.)

Ошначилик...
Майли, бориб қўямиз-да.
Ош тегмаса,
Нишолдага тўямиз-да.

12 АВГУСТ

Дадам бугун эриб кетиб,
Велосипед олиб берди.
Радио ҳам
табриклаган –
Каби карнай чалиб берди.

13 АВГУСТ

Тош бригадир дер: «Кўпайди –
Кўсак қурти.
Захар берсак, ўлмайди-я,
Йўқ-да бурди!»

19 АВГУСТ

Чала пишган анорларга
Тўйиб олиб,
Қорин оғриқ азобида
Ётар Ғолиб.

Касал дўстин йўқлаб келган
Абдусаттор –
Тугунидан олди...
Чала пишган анор.

23 АВГУСТ

Бугун ўқиб тугатдим
Мен «Алпомиш» достонин.
Кўп экан-да одамнинг
Яхшисию ёмони.

Жодугарлар, қонхўрлар
Қайдан келган ўзлари?..
Олмаган-да қулоққа
Онасининг сўзларин!

24 АВГУСТ

Холбобонинг полизида
Қилдик яйраб тарвузхўрлик.
Ярим тилик ортиқ есам,
Нор муттаҳам дер:
– Бу... зўрлик!

27 АВГУСТ

Чағир илон тутиб олиб,
Совға қилдим тоғамга.
Тоғам
Беҳол ётар энди
Қарамай сув-таомга.

30 АВГУСТ

Акам дер:
– Юр, ғаламис,
Ҳаммом қилиб
Келамиз.

Эргашгандим
Акамга,
Бошлаб борди...
Заканга.

1 СЕНТЯБРЬ

Яна мактаб бошланди,
Йўлга тушдим мен аста.
Бир қўлимда китобдон,
Бир қўлимда гулдаста.

Бунча оғир бўлмаса
Қуриб кетгур китобдон:
Ярми – ўқув қуроли,
Ярми – пишлоқ, қази, нон...

4 СЕНТЯБРЬ

Маҳалламиз
оқсоқоли
Деди: «Тўйлар тўхтайди...»
Бу йил пахта сал эртароқ
Очилганга ўхшайди.

7 СЕНТЯБРЬ

Мана,
биринчи баҳо:
Ёзма ишга «тўрт» чикди.
«Беш»ни мўлжал қилгандим,
Мўлжал қурғур мўрт чикди.

11 СЕНТЯБРЬ

Учиб юрар
        уч ойки
Иккита зўр космонавт.
Аҳвол сўраб улардан,
Ёзиб қўйсаммикан хат?

Ер – «Союз» оралиғи
Камида қирқ тераг-ов.
Анов каптар
        хатимни
Етказолса кераг-ов.

14 СЕНТЯБРЬ

Гарчи касаллар
Йўқдир,
Мактабни босди
Дўхтир.

Ёпиб
Эшик-дарчани,
Эмлаб чиқди
Барчани.

... Укол олдим
Куракдан.
Бор-да бизда
Юракдан!

16 СЕНТЯБРЬ

Ошқовоқни
Сутга қўшиб
Пиширдик.

«Раис тоға»
Бўлиб
Қорин иширдик.

20 СЕНТЯБРЬ

Дадам уззукун ишда,
Мен ва Бунёд – ўқишда,
Баҳром акам – пахтада,
Баҳодир ҳам – пахтада,
Бобур акам – пахтада,
Чаққон аям – пахтада...

Энам яна ҳовлида
Қолди «зарбдор вахта»да.

22 СЕНТЯБРЬ

Кечки маккажўхорилар
Ўрилганди,
Думбул тердик.
Колхоздаги товукларга
Акаларча ёрдам бердик.

26 СЕНТЯБРЬ

Бу кеч пича ёмғир ёғди...
Зора, жала ташламаса!
Аям кўпроқ пул олармиш
Пахта сорти пастламаса.

29 СЕНТЯБРЬ

Битта жонга бойиди
Бугун бизнинг ҳовлимиз.
Яни тарғил бузоқча
Туғиб берди молимиз.

2 ОКТЯБРЬ

Баҳордаги ўн бир жўжа
Бўлиб қолди энди катта.
Хўрозлари ғирт безори,
Товукчалар бир оз латта.

4 ОКТЯБРЬ

Бугун Баҳром акамизнинг
Туғилган куни.
Лимонадлар олиб келса,
«Ювамиз» уни.

9 ОКТЯБРЬ

Темир-терсак
  йиғиб келдик,
Айтиб «пахта»
  ашуласин.
Бу темирлар
  қайтиб келсин
Бўлиб
  терим машинаси.

11 ОКТЯБРЬ

Қўй сизирни четга боғлаб,
Молхонани пухта қурдик.
Нураб ётган деворини
Бузиб ташлаб,
Бошқа урдик.

Энам деди:
– Қиш олдидан
Тўқ қилдинглар сал қўнглимни.
...Сигирим ҳам хурсанд бўлиб,
Ялаб қўйди лой қўлимни.

15 ОКТЯБРЬ

Бугун дадам гапирдию
Телевизордан,
Ўқиб берди сўнг пахтамик
Ҳақдаги шеърдан.

Кенжа укам,
Эшиттириш тугатган замон,
Телевизор орқасига
Ўтди жиг-бийрон:

– Қани дадам,
                                  кани дейман?
Чиқинг дадажон!!!
...Диктор йигит
                                  укамга бир –
Ўқрайди ёмон.

18 ОКТЯБРЬ

Тош бригадир айтиб ўтди –
Ўша эски ўланин.
У бекорга хурсанд эмас,
Тўлгандир-да плани!

21 ОКТЯБРЬ

Шўх йигитлар уйимизга
Трубалар тортишди.
«Қани, кампир, ош қилинг», деб
Энамга гап отишди.

Янги йилга яқин бизга
Келар эмиш оқма газ...
Бултур ортган кўмиримиз
Ўшангача етса бас.

25 ОКТЯБРЬ

Қизилгуллар тўзиб,
Баргин –
Ранглари ҳам ўчиб кетди.
Ашулачи булбулчамиз
Қаёққадир кўчиб кетди.

28 ОКТЯБРЬ

Баҳром акам
                                сопол итин
Пачоқлади қорнидан.
...Ит ҳам
                                танга еган экан
Чикқунича бурнидан.

31 ОКТЯБРЬ

Бозор-пиён гандираклаб,
«Ҳикмат айтар» ҳаммага:
– Дарвоза йўқ жойда, дўстлар,
Ҳожат бўлмас тамбага!..

Кейин менга гердайганча
«Эс ўргатди» боя бир:
– Октябрдан кейин келар...
Шак-шубҳасиз...
                                НОЯБРЬ!

3 НОЯБРЬ

– Ёрдам беринглар, –
Деди Тоштемир, –
Олиб келдилар
Дадам тошқўмир...

Ҳаммамиз кулдик
Кўрибоқ уни.
Турарди шўрлик
Қорайиб бурни.

Кўзғолдик, ўзни –
Ёрдамга чоғлаб.
Эҳтиёт шартдан
Бурнунни боғлаб.

7 НОЯБРЬ

Дадамдан, тонгда,
Байрамлик олдим.
Кейин... тангалар
Фойдага қолди.

Чунки, қайтиб тез
Хонага кирдим.
Телевизордан
Парадни кўрдим.

10 НОЯБРЬ

Ширинроқ нарса
Егим келяпти.
Шириндан беринг
Дегим келяпти.

Ёмон бўлмасди –
Тотсак, масалан,
Орифжон бува
Йиққан асалдан...

13 НОЯБРЬ

Футбол тугаб,
Дадамнинг –
Солинди қош-қовоғи:
– Тамом олий лига ҳам...
Эҳ, итнинг орт оёғи!..

Энам айтар,
Қарғамай –
«Пахтакор» командасин:
– Юртда шундай беобрў
Бўлмасин ҳеч бандаси...

16 НОЯБРЬ

Қишга атаб
Омборгача –
Пича қовун-тарвуз босдик.
Кейин,
Даҳлиз, уй-шифтига
Беҳи, анор, узум осдик.
Эҳ, беҳилар,
Эҳ, анорлар...
Тезроқ етиб келсайди қиш.
Нима дейсиз,
То қишгача
Дарров занглаб қолмас-а тиш?

22 НОЯБРЬ

«Она тили»дан
Олдим мен «икки»...
«Ота тили»нинг
Йўқлиги – чакки!

24 НОЯБРЬ

Уйда ётдим кун бўйи
Ёмғир қуйди челаклаб.
Ўлармиди булутлар
Қор ёғдирса элаклаб?!

Кийиб энам ковушин,
Ботинкамни қизғаниб,
Ўйнар эдим очликдан –
Сулайгунча сирғаниб.

28 НОЯБРЬ

Шум, қароқчи ҳаккалар
Қайгадир бўлди гумдон.
Энди товуқ момолар
Бежавотир еяр дон.

2 ДЕКАБРЬ

Радиодан кўшиқ айтди
Дармонов Хотам.
Ўзимизнинг маҳалладан
Чиққан бу одам.

У Тошкентда яшар энди,
Тошкентда куйлар...
Қишлоққа ҳам келиб турар
Кўпайса тўйлар.

5 ДЕКАБРЬ

Майдон лойроқ бўлса ҳам,
Ўйнарвердик биз футбол.
Дарвозабон бўлдим мен,
(Урмасам урмабман гол.)

Лойда ботмай, орқада
«Ишламасдан» ётинг-да...
Дарвозамга кирди денг,
Учта тўп,
Тўрт... ботинка.

8 ДЕКАБРЬ

Тушда колхоз фермасида
Қаттиқ мажлис бўлганмиш.
Ферма мудирин букаси
Мих ютвориб ўлганмиш.

12 ДЕКАБРЬ

Телевизор ўчиқ турар,
Биз эсак, гап сотамиз:
Мен ва аям «кино» десак,
«Хоккей» дейди дадамиз.

14 ДЕКАБРЬ

Изғиринлар эсган сайин
Кўпаймоқда қарғалар.
Матал бор:
– Қиш – совуқ кема,
Пўмқарғалар – дарғалар...

17 ДЕКАБРЬ

Энам айтган ўгит қувват –
Бўлиб танага,
Ҳашар қилиб, ғўзапоя –
Йиғдик далада.

Энамларнинг фикри шундай:
Келгандаям газ,
Фақат уйни қиздирармиш,
Тандирни эмас...

20 ДЕКАБРЬ

Бугун «Пахта байрами»ни
Ўтказдик қувноқ.
Дорбоз келди,
Кейин даштда
Бўлди зўр улоқ.

Улоқ деганлари –
Майдон
Ортиқ тўзмаса,
Ўхшар экан ўзимизнинг
«Қулоқчўзма»га.

23 ДЕКАБРЬ

Аяжоним колхоздан
Олди анча мукофот.
Дадам менга кўз қисди,
Демак...
Бўлар зиёфат...

27 ДЕКАБРЬ

Мусо ака армиядан
Келганди кузда.
Қаранг,
Бугун уйланяпти
Чиройли қизга...

Синфдошим Салима ҳам
Жуда чиройли.
Яна денглар
Мендан кичик
Роса уч ойлик.

30 ДЕКАБРЬ

Холбобо дер:
– Қор ҳам ёғди
«Оқлик» бўлиб янги йилга.
Ўтган йили бу пайтда
Қор топилмас эди... пулга.

31 ДЕКАБРЬ

Кўрганимни шеърга солдим,
Ортиқча бош қотирмадим.
Бир-бирига ўхшаш кунни
Такрор ёзиб ўтирмадим.

Энди янги «кундалик»ни
Бошлашим ҳам мумкин,
Бироқ –
Бундан хабар топса ношир,
Бўпқолмасми юракўйноқ?!

VI БУЛБУЛНИНГ ЧЎПЧАКЛАРИ

Эшитилди қўнғирок: «жиринг-жиринг»,
Туғаб қолди танаффус, юринг-юринг.

Аждодларимиз мерос қолдирган дурдона асарларнинг деярли ҳаммаси аруз вазнида битилган. Айни пайтда, бу вазнда болалар учун жуда кам нарса ёзилган.

Кичкинтой замондошларим қалбида газалга қай тарзда кўникма ҳосил қилдириши устида бош қотириб юрган кезим, тасодифан бир Булбулча билан танишиб қолдим-у, мушуқим осон кўчди. Қарангки, қишлоқда тугилган оддий қушча бўлишига қарамай, у шеър тўқишига жуда ҳавасманд экан. Тагин, ёзганларининг ҳаммаси газал шаклида денг.

Ҳа, шеърларнинг шаклигина газалга ўхшайди, яъни унда аруз қонун-қоидаларига тўлиқ риоя қилинмаган. Янглишмасам, шоир қушчанинг ўзи ўша қонун-қоидаларни чуқурроқ ўрганиб улгурмаган кўринади.

Умуман, бунга ажабланмасак ҳам бўлади. Ахир, бу газалларни доно ва заковатли Бургут эмас, саводи ўртамиёна бир Булбулча ёзган.

АТРОФГА БИР ҚАРАНГ-ЧИ...

Жўжаларин чақирди Ғулғул, битта-битталаб,
Қилди қанот остига қабул, битта-битталаб.

Жўхоризор ичида поя чайнар Бўталоқ,
Кирди унинг лунжига думбул, битта-битталаб.

Пишгач кишмиш узумлар, Чумчук қўнар ишкомга,
Тотиб кўрар шошмасдан, нуқул битта-битталаб.

Индан чиқса ясаниб жиккаккина Болари,
Унга новвот узатар ҳар гул, битта-битталаб.

Сўфитўрғай янгада бордир тўртта полапон,
Ҳаммасига қўйибди кокил, битта-битталаб...

Кузатсангиз атрофни, завқ-шавқ берар табиат,
Барин айтиб беролмас Булбул, битта-битталаб.

ФЕЪЛ-АТВОР

Мусичалар юввошу Чумолилар тиришқоқ,
Сувараклар бебошу Кучукчалар уришқоқ.

Хўтиқлар зўр яллачи, Қўй, Сигирлар далачи,
Шўх Қўчқорлар каллачи, Такалар ҳам сузишқоқ.

Лайлак бўзлар саёзда, семирволай деб ёзда,
Қарға кўрқмас аёздан, Қарқуноқлар қунишқоқ.

Бегемотлар ғирт гаранг, Тустовуқлар сал сатанг,
Бўрилар кўрс ва тажанг, Мушукчалар юлишқоқ.

Булбул митти хонанда, Чигирткалар созанда,
Маймун чалар чирманда, икки юзи буришқоқ.

КЎНГИЛХУШЛИК

Ёнбошлади шаҳзода Шер, ёстикларни қалаштириб,
Кўнглини хуш қилди пича, икки Итни талаштириб.

Судья бўлиб сўнгра Қуён, чуриллатди хуштагини,
Илон билан Кирпини у жангга солди, сўраштириб.

Думин қамчи қилиб Илон сола кетди Кирпичани,
Бир бор урди Қуённи ҳам, рақиб билан адаштириб.

Томошабин аҳли роса қий-чув билан чалди қарсак,
Тўрт боксчи Маймунчани сулайгунча саваштириб.

Шаҳзода Шер қилди амр «Полвонларим, даврага!» деб,
Хўб яйради Эшак билан Каркидонни кураштириб.

Бўри тишин ғижирлатиб, дер: «Даврага чиқ-чи, Шоқол!»
Қон тўкилмай туриб, Булбул, қўйиш керак яраштириб.

ОВЧИНИНГ ТЎЙИ

Овчи Шер тўй қилибди, Юмрон келибди,
Юмрондан сўнг бир гала меҳмон келибди.

Чиябўри чийиллаб, рақс тушиб Маймун,
Карнай чалиб Фил оға шодон келибди.

Айиқ билан даврада бир беллашай деб,
Белин боғлаб Чумоли полвон келибди.

Турар сават кўтариб Каламуш новвой,
Ертандирда ёпилган ширмон келибди.

Йўлак қолиб, девордан келган Мушукнинг
Панжасида чийиллаб Сичқон келибди.

Ана таниш Бегемот, Тўнғиз ва Сувсар,
Бошқа юртдан ғалати ҳайвон келибди.

Тўй охирлаб қолганда шовқин солганча –
Қувлаб семиз Қуённи Қоплон келибди.

Боши қотди овчининг, қара, Булбулвой,
Тўёнага тўқсонга қопқон келибди.

ЁЗ

«Ўтин ташлаб» куёшга, ўтни баланд ёқди ёз,
Гурзаилон қишдаги пўстинидан кечди воз.

Сийраклатиб юнгини туллай бошлар Тулкилар,
Ортиқчароқ патларин чўқиб-чўқиб юлди Ғоз.

Каклик башанг кийинди ечиб эски либосин,
Унинг чипор нимчаси тоғ рангига тушди мос..

Хачир ётар сояда, думи ҳайдар Чивинни,
Қуёш нурын яламоқ Мушук учун бунча соз?

Шод кавшанар Семизқурт, Чумакари бахтиёр,
Тўрткўз кўча чангитиб, тинмай чопар итга хос.

Ғунча илиқ, гул илиқ, борлиқ илиқ, дил илиқ,
Бу фаслни, Булбулвой, қанча севсанг, шунча оз.

КУЗ

Дастурхонга файз кирар ўлкамизда куз бўлиб,
Ҳамма тенгдан кавшанар, мевалар «уз-уз» бўлиб.

Энди ёнғоқ қоқиб ер ишбилармон Ҳаккалар,
Шарбат ташир анордан Арилар ғиз-ғиз бўлиб.

Ётар семиз ошқовоқ баргларида елпиниб,
Тилла рангли беҳиой боқди кулчаюз бўлиб.

Тарс ёрилган тарвузни баҳам кўрар Чумчуқлар,
Пишди анжир қанд мисол, шўртак олма – туз бўлиб.

Сур Майналар узумдан тотиб кўрар гердайиб,
Сўритокда хусайни товланар юлдуз бўлиб.

Чечак сўлди, Булбулжон, тўзар энди атиргул,
Кейин пахта очилгай куз бобога қиз бўлиб.

БЕФАРОСАТ

Шернинг учта ўғли бор, бари бирдек сарамас,
Иккитаси беозор, кенжатои – ярамас.

Ундан тугал ёт севинч, инжиқланар, турмас тинч,
Тунда қилар тиқилинч, деб: «Ой нега хирамас?»

Ёлғон йиғлар ҳар куни, оғрир эмиш биқини,
Акаларин ризқини тортиб олар, сўрамас.

Иш бор жойда келмас дуч, уйқусидан турар кеч,
Бет-қўлини ювмас ҳеч, сочини ҳам тарамас.

Йўқдир унда зарра шавқ, табиатдан олмас завқ,
Булбул куйлар «чаҳ-чаҳ-чаҳ», у ҳаттоки қарамас.

ҚАНДОЛАТЧИ

Ўрмондаги сайлдан топди хабар Кенгуру,
Сотган эди хўрозқанд ўтган сафар Кенгуру.

Ўйлаб кўриб, бу сафар қилмоқ бўлди нишолда,
Иш юришса, энди жа бойиб кетар Кенгуру.

Биқ қайнатиб қозонда, чақди укки тухумин.
Кейин унинг устига солди шакар Кенгуру.

«Бир косаси бир мири, кепқолинг, зўр нишолда!»
Озроқ бериб Қуёнга, деди «етар» Кенгуру.

Бир мирини бериб Фил, қоқлаб қўйди қозонни,
Қозон – Филга косадир, билса агар Кенгуру.

Қандолатчи анграйиб, чангаллади калласин,
Сездимки мен – Булбулбек, кўрди зарар Кенгуру.

КИМНИНГ КЎНГЛИ НИМАДА?

Гуррак тутни эсласа, тонг отгунча изиллар,
Чумчуқ куртни эсласа, боғ ичида пизиллар.

Қичқирганда ёш Хўроз, эшитса Қашқир бехос,
Уйқусидан кечиб воз, қишлоқ томон ғизиллар.

Хаёл суриб ётган Ит сезиб қолса бирон ҳид,
Суякка боғлаб умид, юрак-бағри жизиллар.

Пашша деган сур хола тўйган бўлса сал чала,
Борми деб кирроқ бола, тиним билмай визиллар.

Пашшамасман, мен – Булбул, ёқтирганим фақат гул,
Тушимга кирар нукул пушти, сариқ, қизиллар.

МУСИҚА ДАРСИ

Эшитилди кўнғирок: «жиринг-жиринг»,
Туғаб қолди танаффус, юринг-юринг.

Тайёр турар синфда ғижжагу най,
Мусиқадан дарс бўлар, киринг-киринг.

Торни олди Қўзичоқ, найни Хўтик,
Улоқ чалди рубобни «тиринг-тиринг».

Новвос карнай пуфлади, Мушук – сурнай,
Муаллим дер: «Дойрани уринг-уринг».

Дойра урди Бўталоқ, чанг чалди Той,
Ана сизга ансамбль, кўринг-кўринг.

Булбул ёзди шеърини жилмайволиб,
Кошки, ўқиб кулсангиз «хиринг-хиринг».

ЎЗИМИЗ БИЛГАН ҲАЙВОНЛАР

Хў узоқда турган нима? Бўталоқ-да, Бўталоқ,
Ажриқ емай, янтоқ чайнар... Чақалоқ-да, чақалоқ!

Дўнгликдаги нақшолмани Той силкиди, суйканиб,
Олма четга қочиб кетди, юмалоқ-да, юмалоқ.

Гўнг титкилаб юриб Чўчқа, ағнаб тушди чукурга,
Чиқолмасдан дод солди хўб, бақалоқ-да, бақалоқ.

«Ернинг шакли қандақайкин?» деб сўрар Ит Эшакдан,
Жавоб берар Эшак ханграб: «Тапалоқ-да, тапалоқ!»

Қўнғироғин чалиб Эчки, бошлаб борар подани,
Оркасидан юрмаганга – шапалоқ-да, шапалоқ.

Шеърни ўқиб завқлансангиз, Булбулжоннинг вақти чоғ,
«Шуям гапми» десангиз, у хафароқ-да, хафароқ.

БУЗОҚЧА

Бугун эски молхонада туғилди бир хайвонгина,
Тарғил тўнли онасига термулди у хайронгина.

Онасига боқиб узоқ, деди: «Номим – мулла Бузоқ»,
Чиқса керак шўх ва сузоқ, кўриниши шайтонгина.

Секин ўпиб пешонасин, мол ялади шўх боласин,
Бузоқ таниб ўз онасин, ирғишлади шодонгина.

Туёқчасин такиллатар, думчасини ликиллатар,
Юракчасин пўкиллатар, кўйдан чўчиб нодонгина.

Онасига суйканади, эмизмаса куйканади,
Қорни тўйса, юпанади – мўвраб кўяр бийронгина.

Болажонлар, кўмак беринг – Бузоқчага курмак беринг,
Битта янги ҳуштак беринг Булбулга ҳам арзонгина.

БОЛАЛАР УХЛАГАНДА

Думи гажжак, уйга қайтар Чаён оҳиста-оҳиста,
Ўтламоққа чиқиб келар Қуён оҳиста-оҳиста.

Адирда дуд чалиб Бўри, овга чорлар ўртоқларин,
Юриб келгай улар яйлов томон оҳиста-оҳиста.

Тўнғиз момо дўмбоқларин уйқусираб эмизган чоқ,
Хаёл суриб пичан чайнар Қулон оҳиста-оҳиста.

Кундуз емиш излаб, энди қотиб ухлар чўл қушлари,
Улар сари ўрмаларди Илон оҳиста-оҳиста.

Тошбақа хў, сойни кўзлаб, йўлга чикқан эди тонгда,
Ярим йўлда ўрмалар у ҳамон оҳиста-оҳиста.

Кун бўйи қир, ўрмон кезиб, яна жарга қайтган Укки,
Кўрганларин қилар тунда баён оҳиста-оҳиста.

Кўршапалак учиб гир-гир, ярим тунда нени излар?
Бемаҳалда борар Тулки қаён оҳиста-оҳиста?

Болалар тинч ухлаган пайт нега уйғоқ хануз Булбул?
Олам сири бўлар бизга аён оҳиста-оҳиста.

СУВАРАК

Чатоқроқ дер иштаҳам, кўп емасмиш Суварак,
Лекин тоғни берсанг ҳам, кўп демасмиш Суварак.

Нафси текин тилармиш, қайда не бор билармиш,
Аста писиб келармиш, нарзи пастмиш Суварак.

Кезиб яқин-узоқни, излармиш оштовокни,
Ёқтирармиш сарёғни, гўл эмасмиш Суварак.

Ўхшар ўтмас эговга, ўхшар яна сур ёвга,
Еганини бировга индамасмиш Суварак.

Булбул боқиб кўзингга, шартта айтар юзингга,
Очкўзлигинг ўзингга фойдамасмиш, Суварак.

КИМ НИМА ДЕЙДИ?

Шилликурт дер: «Эпчилроқман Балиқдан ҳам,
Эсон-омон сузиб ўтдим ариқдан ҳам».

Зағча айтар: «Энди сира армоним йўқ,
Қурт еярдим, тотиб кўрдим тарикдан ҳам».

Товус деди: «Оқ, кўк, қизил патларим бор,
Сотиб олдим кеча пушти, сарикдан ҳам».

Семиз Кўйга ем беришса, маърар Така:
«Баъзан хабар олинглар-да ориқдан ҳам».

Тушунтирди Кўршапалак: «Тунда файз кўп,
Фойда йўқдир менга куёш, ёруғдан ҳам».

Тишин кавлаб, Булбулжонга деди Сичқон:
«Мазалироқ нарса борми чорикдан ҳам?»

БАДНАФС

Эртаю кеч лойни титар Ўрдакбурун,
Чувалчанг ва куртлар тутар Ўрдакбурун.

Сербарака бўлиб унинг ови бугун,
Кулбасида меҳмон кутар Ўрдакбурун.

Қаранг, меҳмон егунча бир чувалчангни,
Ўзи бешта куртни ютар Ўрдакбурун.

Меҳмон азиз, аввал уни сийлаш керак,
Кавшанма кўп, энди етар, Ўрдакбурун.

Оқил, сипо бўлиб, нафсин тиёлмаса,
Бир кун ўзин бадном этар Ўрдакбурун.

Ҳаддан зиёд ёмонлама, Булбул, уни,
Йўкса сени қарғаб ўтар Ўрдакбурун.

КЕЛ, СУҲБАТЛАШАМИЗ

Берироқ кел қирғоққа, Чўртан,
Бир тўйиб ол пишлоққа, Чўртан.

Қўркмасанг-чи, тушганмисан ё –
Бирон марта тузоққа, Чўртан.

Кошки, сендек сузиб дарёда,
Кетсам узоқ-узоққа, Чўртан.

Балки сен ҳам қиларсан ҳавас
Чексиз осмон, сўқмоққа, Чўртан?

Дадилроқ бўл, келақол бери,
Бир бор ишон ўртоққа, Чўртан...

Ҳеч қафасга тушмасин Булбул,
Сен илинма қармоққа, Чўртан!

ЮПАНТИРИШ

Йиғлар Мушук шумшайиб – Ит талаб ўтди,
Сигир уни юпатиб, бир ялаб ўтди.

Меҳрибонлик билан Қўй силади уни,
Хачир зимдан кўз қисиб, йўрғалаб ўтди.

Сичқон азал хафароқ эди Мушукдан,
Юзин четга ўгириб, орқалаб ўтди.

Товуқ момо катакдан чикди қоқоғлаб,
Қанотида елкасин сийпалаб ўтди.

Овунтирди Бўталоқ, овунтирди Той,
Эчки эса қитиқлаб, эркалаб ўтди.

Булбул қизик қўшиқлар айтди Мушукка,
Эшак уни кулдириб, шатталаб ўтди.

ЭСИЗГИНА МОПЕД

Миниб эски мопедни, овга чикди Бўривой,
Ёлғондакам милтиққа пўк ўқ тикди Бўривой.

Кезди дашту тўқайни, ошиб ўтди адирдан,
Энг охири яйловга тумшуқ сукди Бўривой.

Ўтлар барра кўзилар, «овчи» боқар узоқдан,
Олапардан, чамаси, пича кўрқди Бўривой.

Патиллатиб мопедни қувлади сўнг Куённи,
Мопед бирдан бузилди, уни йикди Бўривой.

Ғилдиракни ирғитиб, тўртга бўлди моторни,
Тўкилди бор темирлар, ярмин йиғди Бўривой.

Қара, Булбул, сочилиб ётар темир-терсаклар,
Бензин тамом бўлганин кечроқ укди Бўривой.

ВАҚВАҚАЖОН

Таниб кўйинг, дўстларим, мен Бақаман, вақвақа,
Ўйноқидир кўзларим, шўх боқаман, вақвақа.

Бақатўнга ялпайиб, ухлагайман шалпайиб,
Сув бетида тарвайиб, гоҳ оқаман, вақвақа.

Балиқ шерик ошимга, боқмас қари ёшимга,
Лайлак дея: «Бошингда мих қоқаман», вақвақа.

Устаман сув сочишга, Сувилондан қочишга,
Гоҳи кўнгил очишга гап чақаман, вақвақа.

Тимсоҳ бизга падардир, фақат бўйим пакардир,
Тилим эса шакардир, қанд-«қақа»ман, вақвақа.

Чиқиб ариқ лабида, куйлаб Салим, Набига,
Булбулларнинг қалбига ўт ёқаман, вақвақа.

ЯРИМ КЕЧА ПАЛЛАСИ

Ухлар ҳатто чечаклар ярим кеча палласи,
Тинмас, бироқ, жонсарак Чигирткалар яллasi.

Бургут қайрар тирноғин, Бўри ҳидлар изларни,
Юлдуз санар Буғувой, бошда оғир салласи.

Кучукларга она Ит машқ қилдирар хуришни,
Ҳаммадан соз акиллар битта думи калтаси.

Мушук томни текширар, пичан ўрар Қуёнлар,
Овга чиқди Йўлбарсшоҳ, очмиш кенжа малласи.

Ғор ичида Қаплонча инграб ётар беором,
Тош ёстиққа ҳали ҳам ўрганмабди калласи.

Нега сергак Кирпилар, Какку нега ухламас?
Ором берсин уларга Булбулжоннинг алласи.

VII МЕНИНГ КОЛЛЕКЦИЯМ

Мен ҳозирча яккаман,
Йўл бошловчи такаман.

Маданият гуркираб ривожлангани сайин коллекциячилик «касали» тобора кўпроқ кишиларга юқиб бормоқда. Марка йиғувчилардан таиқари эндиликда гугурт этикеткалари, автобус билетлари, конфет қозозлари, ҳатто турли асрларда ясалган мантиқозонларни тўпловчилар ҳам пайдо бўлди. Булар сафига маиҳур одамлар чекиб таишлаган сигарет қолдиқларини йиғиштириб юрувчилар келиб қўшилгач, коллекциячиларнинг шуҳрати янада ортиб кетди.

Мен ҳам ўша нусхалардан биттасиман. Ҳозирча ҳар хил жойларга ва турли буюмларга ёзилган олди-қочди шеърларни йиғиши билан шуғулланиб юрибман. Манаман деган кишилар туфлаб таишлаган сигарет қолдиқларини тўплаш даражасига етишим учун камида йигирма қовун пишиги борга ўхшайди.

Хулласи калом, қўлингизда менинг гарибона коллекциям турибди.

ШОИРНИНГ БИРИНЧИ ВАРАҚҚА ЁЗГАН ШЕЪРИ

Берирок кел, кичкинтой,
Даврамиздан танла жой.
Мен сўзлайин, сен тингла,
Хоҳ хўнгра,
Хоҳ ҳирингла.

АСФАЛТЪГА ЁЗИЛГАН ШЕЪР

Боғчадан
Сал ўтганда,
Чоррахага
Етганда,
Фурсатни ҳеч
Берма бой,
Чапга бурил,
Ошнавой.
Сояда бир
Дўкон бор.
Ўзи кичик,
Номи «Қор».
Унда мўлдир
Музқаймоқ...
Чақанг йўқми?
Иш чатоқ!

ТЕЛПАККА ЁЗИЛГАН ШЕЪР

Оч Бўрига ем бўлсанг,
Қуритарди шўрингни.
Гўштинг қолиб, ҳаттоки –
Қиймаларди терингни.

Овчиларга йўлиқиб
Қилибсан-да усталик.
...Бизлар учун бу телпак
Сен Қуёндан эсдалик.

ДЕВОРГА ЁЗИЛГАН ШЕЪР

Акам ишни болади,
Шу деворни оқлади.
Энди унга ким чизса –
Ғирт аҳмоқ ва бемаза.

ҲАРСАНГГА ЁЗИЛГАН ШЕЪР

Олдимизда – Олойтоғ,
Биз – сайёҳлар жа иноқ,
Наргиз ўртоқ Тош билан,
Мунира – Йўлдош билан.
Саддихонга дўстдир Нор,
Жамилага – Абжаббор...
Мен ҳозирча яккаман,
Йўл бошловчи такаман.

ФУТБОЛ ДАРВОЗАСИГА ЁЗИЛГАН ШЕЪР

Бизга қарши
Ўйнама.
Гол ҳақида
Ўйлама.

Дарвозада
Тураман,
Яқин келсанг...
Ураман!

ТЕРАККА ЁЗИЛГАН ШЕЪР

Юпқа кесилса
Шу улкан терак,
Аравачамга
Бўлар ғилдирак.

«АРИФМЕТИКА»НИНГ МУҚОВАСИГА ЁЗИЛГАН ШЕЪР

Олтига бир
Етти бўлар.
Саккиз, десанг,
«Икки» бўлар.

МОТОЦИКЛГА ЁЗИЛГАН ШЕЪР

Жаҳлинг чиқиб
Қолса гоҳ,
Чопқиллайсан
Тумтароқ.

Ўйла мени,
Аямни:
Эҳтиёт қил
Дадамни!

РАСМДАФТАРГА ЁЗИЛГАН ШЕЪР

Ўйинчоғим йўқ, десам,
Кулиб акам Мираъзам.
Мана, дафтар,
Ол, деди.
Бошлаб сурат сол, деди.
Арава чиз,
Сўнг тойчоқ...
Ана сенга ўйинчоқ!

ҲАММОМ СУПАСИГА ЁЗИЛГАН ШЕЪР

Кўп ишқам,
Етади.
Кирлар бир кун
Кетади.

Мочалкани
Қилма нам.
Қайноқ сувни
Ишлат кам.

Совун суртма
Юзингга,
Раҳминг келсин
Кўзингга.

ҚАЛАМДОНГА ЁЗИЛГАН ШЕЪР

Бутун турар кўк қалам,
Бутдир қизил, яшил ҳам...
Фақат қора қалам йўқ,
Фақат қора қалам кам.

Уни ишлатиб бетин,
Чиздим туннинг суратин.

ЎЙИНЧОҚ КЕМАГА ЁЗИЛГАН ШЕЪР

Ҳамроҳ қилиб
Дарёни,
Бир кўриб ол
Дунёни.
Етганинда
Денгизга,
Сигнал бериб қўй
Бизга.
Океанга
Чикқан пайт,
Жаноб Китга
Салом айт –
Қишлоқдаги
Ариқдан,
Ҳамма майда
Балиқдан.

АВТОМАТЧАГА ЁЗИЛГАН ШЕЪР

Ишқибоз деб ўйламанг
Мени урушга.
Ўғил бола мажбурдир
Тайёр туришга.

Ахир менинг қарзим кўп
Она тупроқдан...
Уни тортиб олар ёв
Гўл ва кўрқоқдан.

МУЗГА ЁЗИЛГАН ШЕЪР

Жудаям кенг музсарой
Қуриб берди бизга қиш.
Ҳамма жойда яхмалак,
Фигурали... йиқилиш.

ТЎРҚОВОҚҚА ЁЗИЛГАН ШЕЪР

Сенга раҳм қилдик биз,
Тўрга солиб, илдик биз.
Бердик дон, сув, бошпана...
Йиғлама-да,
Бедана!

ГУГУРТГА ЁЗИЛГАН ШЕЪР

Ҳа, муғомбир,
Ишқасам –
Дарров ёнасан.
Ўт қўйган мен эмас, деб
Кейин тонасан.

ИТЯЛОҚҚА ЁЗИЛГАН ШЕЪР

Лаби учган
Бу коса
Хизмат кўрсатган
Роса:
Олти кўппак,
Тўрт кучук –
Ундан ғажиган
Мижик.
Керилиб
Лайча энди,
Ичар ундан
Ювинди...

КОНВЕРТНИНГ ОРТИГА ЁЗИЛГАН ШЕЪР

Каптар қилиб учирдим,
Ака,
Хатни кутволинг.
Почтачи писмиқ чолнинг
Сумкасидан тутволинг.

ТАРОҚДОНГА ЁЗИЛГАН ШЕЪР

Ким олди кўк тароқни?
Жойига кўй, қароқчи!!!

КУТУБХОНА СТОЛИГА ЁЗИЛГАН ШЕЪР

Чипполино йўқ,
Ол-а...
Уйда қопти Шум бола.
Маугли – қарз бўйнимда,
Буратино – кўйнимда.
Билмасвойни... билмайман...
Бошқа бундай қилмайман!

ХОЛИНИСОНИНГ ҚАБРИДАГИ СОПОЛГА ЁЗИЛГАН ШЕЪР

Тўртинчи «Б» синфдан
Кетиб қолдинг сен нега?
Масалан,
Мен билволдим
Недир «кесим» ва «эга».
Тўполончи Аҳмадвой
Бўлиб қолди сал мулла.
Ярашишиб олишди
Нури билан Абдулла.
Прогулчи Раҳимнинг
Инжиклиги йўқолди.
«Икки»чи Хомит эса
Кеча битта «уч» олди...
Мақсудахон аямиз
«Уч» кўймасди ҳеч сенга.
... Тўртинчи «Б» синфдан
Кетиб қолдинг, айт, нега?!

ЎҚУВЧИЛАР ПОРТФЕЛИГА ЁЗИЛГАН ШЕЪР

Ҳамма китоб-дафтарим
Сенда турар,
Кўнглим тўқ.
Бир ўзингни кўтариб –
Юрадиган аҳмоқ йўқ.

РЎМОЛЧАГА ЁЗИЛГАН ШЕЪР

Бўлмайлик деб
Бетамиз,
Сенга бурун
Артамиз.

СОАТГА ЁЗИЛГАН ШЕЪР

Мен шўрликни нахорда
Уйғотасан жиринглаб.
Алахласам чўчиб, ё –
Куласанми ҳиринглаб?

Кейин мени қистайсан
Ташқарига «чиқ-чиқ», деб...
Баъзан ўйлаб қўяман
Сени темир чумчуқ деб.

ЁНҒОҚҚА ЁЗИЛГАН ШЕЪР

Пўстинингни
Ечдим мен.
Пўчоғингдан
Кечдим мен.

Энди олиб
Мағзингни,
Меҳмон қилай...
Оғзимни.

БОКСЧИЛАР ҚЎЛҚОПИГА ЁЗИЛГАН ШЕЪР

Исминг нима
Вей, рақиб?
Маткаримми,
Матёқуб?

Ке, турмайлик
Бўшашиб,
Танишайлик
Муштлашиб.

ЖАЗВАРГА ЁЗИЛГАН ШЕЪР

Бўлмасанг ҳам мураккаб,
Бўлмасанг ҳам таниқли;
Сенинг ишинг – тўғрилиқ,
Сенинг ишинг – аниқлик.

ЭТИК ЧЎТКАСИГА ЁЗИЛГАН ШЕЪР

Дуч келсанг
Кир этикка,
Сочларинг
Бўлар тикка.

Борганингда
Ғижиниб,
Этик турар
Қичиниб.

ПЕЧКАГА ЁЗИЛГАН ШЕЪР

Пишган чоғда
Бодомлар,
Сенга бокмас
Одамлар.

Қишда ночор
Қолишар,
Сени ишга
Олишар.

КУНЖАРАГА ЁЗИЛГАН ШЕЪР

Безор бўлдинг заводдан,
Кўникмадинг омборга.
Сен қайсарни охири
Тиқишди қоп-қанорга.

Мана, орзунг ушалди,
Кетмоқдасан узоққа...
Кетмоқдасан шод-хуррам
Ем бўлгани Бузоққа.

ҲУШТАККА ЁЗИЛГАН ШЕЪР

Сополдансан,
Булбулжон,
Юравергин чуриллаб.
Фақат, чиндан қушман, деб,
Учиб кетма пириллаб.

БОСМАҚОҒОЗГА ЁЗИЛГАН ШЕЪР

Дафтардаги сиёҳни
Суртасан юз-кафтингга.
Циркдаги кўп қизиқчи
Ҳасад қилар афтингга.

БАЙРОҚЧАГА ЁЗИЛГАН ШЕЪР

Лаганбардор эмассан,
На йиғлок, на сайроқсан.
Жим борасан олдинда...
Байроқсан-да,
Байроқсан!

VIII ИГНАЛАРИМ ЧИРОЙЛИ

Патим тўзса, тарайман,
Очин-тўқин сайрайман.

Хонада ёлғиз эдим. Кеккайган бир Суварак қўққисдан ичкарига кириб келади-ю, менга хилвиноқ қозғоз узатиб, деди:

– Жонзотлар ҳақида шеърлар ёзармишсиз. Мана, таржимаи ҳолим, шунга қараб туриб, бизгаям бирон нарса тўқиворинг.

Токчадаги идиш-товоқларга жаланглаб назар ташлаганича яланиб турган хира Суваракни пича меҳмон қилиб, яхшиликча изига қайтарганимдан сўнг, қутилмаганда миямга бир фикр келиб қолди: «Бошқа жониворларга ҳам илтимос қилиб, таржимаи ҳолларини ёздириб олсам-чи?» деб савол бердим ўзимга. Ахир, энг муҳими, шеър учун маълумот тўплаш, тайёр гапларни қофияга солишдан осони борми?

Қисқаси, бу топилма менга жуда қўл келди. Шеърларим кўпайгани сайин барча махлуқот билан иложи борича яқинроқ дўстлашиб олиш кони фойда эканлигини чуқурроқ тушуниб етяпман.

ТУЯНИНГ ТАРЖИМАИ ҲОЛИ

Булбулга – дон ва гулзор,
Менга – янтоқ ва бархан.
Шунисига ҳам шукур,
Қолмасам бас беватан.

Дош бераман очликка,
Сувсизликка чидайман.
Дам беришса,
Чўккалаб –
Бурганларни ҳидлайман.

Менинг отам ва онам
Жуда ишчан ва ҳалол.
Хизмат бўлса,
Бизга ҳам
Айтаверинг бемалол.

ЧУМЧУҚНИНГ ТАРЖИМАИ ҲОЛИ

Қарчиғайдан кўрқаман,
Оч Сордан ҳам кўрқаман.
Пойлаб келар орқадан,
Шунқордан ҳам кўрқаман.

Қирғий деган жангари
Хавфлироқдир янада.
Ҳаккадан ҳам,
Ҳар ҳолда,
Юрган яхши панада.

Мушукдан ҳам кўрқаман,
Кучукдан ҳам кўрқаман...
Ушлаб олсам Чивинни,
Шартта бўйнин қирқаман.

БЕШИКТЕРВАТАРНИНГ ТАРЖИМАИ ҲОЛИ

Баҳор чоғи туғилдим
Ғумакгулнинг остида.
Тушмаганман ҳеч қачон
Дўстларимнинг қасдига.

Куним ўтар хизматда,
Бекам – сахий Ўргимчак.
У ишига кетганда,
Менга қолар беланчак.

Терватаман боласин,
Туриб эрта азонда.
Фақат,
Алла айтишни
Билмаганим ёмон-да.

БАҚАНИНГ ТАРЖИМАИ ҲОЛИ

Ҳовуз севган уйимдир,
Қуруклик – кенг томорқам.
Балиқ менга оғайни,
Улфатимдир Қўнғиз ҳам.

Осмонга кўп тикилсам,
Хумбош Чўртан кулади...
Дўстлар,
Ахир, менинг ҳам
Учиб юргим келади.

...Бақатўнга ўраниб,
Кўрдим кеча ширин туш.
Бормиш кўм-кўк қанотим,
Ошнам эмиш ҳамма қуш.

БЎРИНИНГ ТАРЖИМАИ ҲОЛИ

Бобом машхур қароқчи,
Дадамиз ҳам ғирт ўғри.
Шундай экан,
Ошналар,
Нега юрай мен тўғри?

Ғорда ётиб,
Тишимни –
Чағир тошга қайрайман.
Қоплонни ҳам, ўнг келса,
Бўғизлашга ярайман.

Лекин
Сергўшт бўлса ҳам,
Қоплон хавфлидир пича.
Қуёнларни тинчгина
Қийратяпман ҳозирча.

ХЎТИКНИНГ ТАРЖИМАИ ҲОЛИ

Йўрға ҳамда бақирок
Эшаквойга ўғилман.
Ҳали ёшман,
Гоҳида –
Шўхлик қилсам, бўғилманг.

Ўсдим қақшаб-қалтираб,
Туғилганман аёзда.
Майсаларга юмалаб,
Ўйнаб олай бир ёзда.

Тоқат қилинг,
Акажон,
Улғайин соғ-бардам.
Сиз отамни мингансиз,
Минасиз-да мени ҳам.

МУШУКНИНГ ТАРЖИМАИ ҲОЛИ

Катта бўлдим йўргаксиз,
Бешикчага беланмай.
Ўзим турдим оёққа,
Энагага эланмай.

Ўйноқлашиб юрардик
Шолипохол ичида,
Опам кетди бедарак,
Содда эди у жуда.

Қолдик ойим иккимиз
Кенг омборда сўппайиб...
Опам бир кун қайтармиш,
Болалари кўппайиб.

ПАШШАХЎРНИНГ ТАРЖИМАИ ҲОЛИ

Туғилганман шу тоғда,
Арчадаги бутокда.
Қулрангрокман мен қиттак,
Йўқса,
Дердингиз Читтак.

Тирикчилик – машмаша,
Қувалайман итпашша.
Куйиб-пишиб тутаман,
Бир ямлашда ютаман.

Патим тўзса,
Тарайман,
Очин-тўкин сайрайман.
Сайрар қўшни какликлар,
Қувноқ бўлар тоғликлар!

ҚАРҒАНИНГ ТАРЖИМАИ ҲОЛИ

Масхарабоз эди дадам,
Онам фолбин эдилар.
Кинначилик қилиб энам
Дон-дун топиб ердилар.

Чақимчи сур акам мени –
Урган чоғда
Эдим ёш.
Олис, совуқ ўлкаларга
Олиб кетдим уйдан бош.

Шундан бери яшаяпман
Аёзларда дилдираб.
Иссиқ юртга учса қушлар,
Термуламан мўлтираб.

ЭЧКИНИНГ ТАРЖИМАИ ҲОЛИ

Туғилибман қоқ тунда,
Ой бўлибди шамчироқ.
Ўсдим,
Кирдим қаторга,
Тақдим кумуш қўнғироқ.

Шохим ўхшар қиличга,
Селкиллайди соқолим.
Кўз тегмасин,
Ҳозирча –
Жуда яхши аҳволим.

Қўнғироғим туфайли
Бош бўпқолдим қўйларга.
Энди мени
Судрашмас
Совға қилиб тўйларга.

КУЧУКНИНГ ТАРЖИМАИ ҲОЛИ

Сезган чоғим шарпани,
Акиллашни биламан.
Отамерос касб экан,
Қоровуллик қиламан.

Безарарман жудаям,
Кўрпа-ёстиқ керакмас.
Қолган-қотган нонлару,
Ювиндидан тегса, бас.

Ғажий десам суякни,
Жағда ҳали йўқ кучим.
Лекин
Гоҳи ғажийман,
Очдан ўлмаслик учун.

ЧЎЧҚАНИНГ ТАРЖИМАИ ҲОЛИ

Каркидонга аммаю,
Бегемотга холаман.
Ўша хирқи Тўнғизга
Ўгай опа бўламан.

Улар ўзи қондошми,
Бегонами етти ёт?
Касал бўлдим,
Келмади –
На Тўнғиз, на Бегемот.

Аммо,
Хафа бўлмайман
Йўқламаса Каркидон.
Жа қийиндир тўйғазиш
Бўлса агар у меҳмон.

ЖЎЖАНИНГ ТАРЖИМАИ ҲОЛИ

Тухумимдан чиқибок
«Онам ким?» деб сўрадим.
Чўлоқ Товуқ
Бошимни
Қанотида ўради.

Тухумлардан бирма-бир
Чиқди жажжи укалар.
Майсазорда сайр этсак,
Ҳавас қилар Куркалар.

Бошлаб юриб
Онамиз
Ҳаммамизни боқади.
Онам чўлоқ бўлса ҳам,
Менга жуда ёқади.

ФИЛНИНГ ТАРЖИМАИ ҲОЛИ

Икки ёшга тўлдим мен
Йигирманчи апрелда.
Бироқ,
Қариб қолгандек
Қувватим йўқ ҳеч белда.

Ёмғир жуда кам бўлди,
Ўтлар сийрак ва майда.
Роса
Беш юз килога
Озиб кетдим бир ойда.

Қурғоқчилик бошланса,
Менинг кўнглим ғашланар...
Юз арава ем-хашак
Қарз киптуринг,
Ошналар!

ЧИГИРТКАНИНГ ТАРЖИМАИ ҲОЛИ

Арпазорда туғилиб,
Арпазорда улғайдим.
Мўл-кўл бўлса бошоқлар,
Мени қувонч чулғайди.

Ҳамма ухлар кечқурун,
Қуйлайман мен хушовоз.
Ўроқчиман далада,
Жангда эса – қиличбоз.

Кеча мендан Чумоли
Пича арпа сўради.
Дедим:
– Дехқон сахийдир,
Тилаб борсанг, беради.

ПАШШАНИНГ ТАРЖИМАИ ҲОЛИ

Тухумчадан чиқибок,
Ўзим топдим ризқимни.
Олам ҳали кўрмаган
Мендек сурбет,
Шилқимни.

Сира эслай олмайман
Униб-ўсган хонамни.
Дадам кимдир,
Билмайман,
Танимайман онамни.

Туғма етим бўлсам ҳам
Қолганим йўқ хору зор.
Икки юзта акам-у,
Уч юзтача опам бор.

ЧУРРАКНИНГ ТАРЖИМАИ ҲОЛИ

Адаштирманг, болалар,
Гурракмасман,
Чурракман.
Титкилайман балчикни,
Тумшуқлари куракман.

Учсам,
Кучим етади –
Ўрдаклардан ўзишга.
Қолишмайман Балиқдан
Сув остида сузишда.

Совуқ жойдан келганман,
Бор нарсани кемириб.
Мазза қилиб юрибман
Иссиққўлда семириб.

МАЙМУННИНГ ТАРЖИМАИ ҲОЛИ

Опкелишди зоопаркка,
Мени тўрда ушлашиб.
Қолиб кетди ўрмонда
Укаларим муштлашиб.

Шундан буён қафасда
Текин овқат кавшайман.
Шилишмаса теримни,
Ҳали узоқ яшайман.

Қилиғимни кўриш-чун
Тўп-тўп одам келади.
Раҳми келмас бировнинг,
Бари мендан кулади.

ҲЎКИЗНИНГ ТАРЖИМАИ ҲОЛИ

Кўзларимга танишдир
Даладаги ҳар уват.
Яғир бўйним мускулдор,
Оёқларим бақувват.

Баъзан мени одамлар
Аравага кўшишар.
Гоҳи омоч судратиб,
Савалашар,
Сўкишар.

Ҳаммасига чидайман,
Тегса ҳамки асабга.
Айтганларин қилмасам,
Судрашади қассобга.

ҚИРҚОЎҚНИНГ ТАРЖИМАИ ҲОЛИ

Тор кавакдан мўралаб,
Завқ оламан баҳордан.
Тарқар қора булутлар,
Музлар эрир анҳорда.

Ёзда эса,
Куч йиғиб,
Қиламан сайр-саёҳат.
Куз янаям яхшидир,
Салқин ҳаво, мўл овқат.

Ортиб борар ташвишим
Яқинлашиб қолса қиш.
Осон эмас,
Жўралар,
Қирқта этик тиктириш.

МУСИЧАНИНГ ТАРЖИМАИ ҲОЛИ

Гўлман,
Бироқ, дилкашман,
Буни билган билади.
Читтакка ҳам, Сорга ҳам
Ўртоқ бўлгим келади.

Пат-попугим тарагач,
Боқиб синиқ ойнага;
Танишай деб,
Бир куни
Яқин бордим Майнага.

Шапиллатиб қанотин,
Урди у бир тарсаки...
Сўнг юпатдим ўзимни:
– Арзимаган нарса-ку!

ҚИЗИЛИШТОННИНГ ТАРЖИМАИ ҲОЛИ

Бобом ҳозир дурадгор,
Аскар эди аслида.
Мен ҳам эдим ясовул
Бургутшоҳнинг қасрида.

Ҳамма ҳавас қиларди,
Кийимларим ранг-баранг.
Этиklarим хиромдан,
Нимчам текис ва таранг.

Бир кун мени қувди шоҳ,
Кўздан йўқол деб нари; –
Эшик қолиб,
Девордан
Тешиб кирсам ичкари.

КАЛТАКЕСАКНИНГ ТАРЖИМАИ ҲОЛИ

Майли,
Писанд қилманг сиз,
Чивин учун тимсоҳман.
Юрсам ҳамки судралиб,
Қўшиқчиман, қувноқман.

Товуқ тайёр донни ер,
Лекин
Ётар катакда.
Мен қашқирдек эркинман,
Яшасам ҳам қавакда.

Кеча ногоҳ учратдим,
Лочин деган бир шумни.
Бошим омон бўлсин, деб,
Ташлаб қочдим думимни.

ЛАЙЛАКНИНГ ТАРЖИМАИ ҲОЛИ

Омон бўлсин зовурлар,
Ботқоқларга шараф-шон!
Мерос қолган отамдан
Қамишзору
Бир дўкон.

Туриб эрта тонгдаёқ,
Балиқшўрва сузаман.
Ушлаб олсам илонни,
Лағмон қилиб чўзаман.

Ҳамма учун очикдир
Лайлаквойнинг дўкони.
Келиб туринг меҳмонга
Бақаманти егани.

ШИЛЛИҚҚУРТНИНГ ТАРЖИМАИ ҲОЛИ

Югурмайман,
Шошмайман,
Хоҳ сулла денг, хоҳ ялқов.
Ҳеч ким билан ишим йўқ,
Хоҳ беғам денг, хоҳ анқов.

Қаерим кам Ҳўкиздан,
Бошимда кўш шохим бор.
Чиғаноғим ичида
Ётоғим ҳам тап-тайёр.

Дўстлар,
Нима қиласиз
Мени олға етаклаб?
Юрибман-да беғалва,
Бир чеккада эмаклаб.

СУВАРАКНИНГ ТАРЖИМАИ ҲОЛИ

Мана,
Чикдим ўртага,
Таниб қўйинг мени сиз.
Ҳавас қилар аккашга
Шахсан жаноб Шоҳқўнғиз.

Шоҳқўнғизда савлат бор,
Ландавурдир у бироқ.
Мақтаняпти деманг-у,
Йўқдир мендек югурок.

Мазах қилиб дер Кана:
– Сен Чумчукдек «довюррак».
Қувишдамас,
Қочишда –
Бўш келмайсан, Суварак!

ТУРНАНИНГ ТАРЖИМАИ ҲОЛИ

Шунда экан насибам,
Умрим ўтар ботқоқда.
Ҳушёр бўлиб юраман
Узун ҳакалтаёқда.

Ўртоқларим ёқтирмас
Интизоми йўқ қушни.
Машқ қиламан,
Бўш қолсам,
Сафда текис учишни.

Оққушларга тақайди
Баъзи биров зотимни...
Мана,
Билиб олдингиз
Аҳволимни, отимни.

КЎКШИРАНИНГ ТАРЖИМАИ ҲОЛИ

Ёпишқоқман,
Ўз номим –
Ўзим билан Шираман.
Экинларга ғанимман,
Ўтакетган хираман.

Ўсимликни қийнайман,
Баргларини қуритиб.
Кўнглим тўлмас,
Ҳаттоки,
Гул-шонасин чиритиб.

Қирқай десам томирин
Тупроқ тўсар йўлимни...
Тупроқ куйлар ҳаётни,
Мен куйлайман
Ўлимни!

БУРГАНИНГ ТАРЖИМАИ ҲОЛИ

Кир кўрпанинг астари
Ҳашаматли саройим.
Агар,
Иркит бўлсангиз,
Улфатимсиз ҳар доим.

Қорним очса,
Сапчийман –
Устингизга, шер бўлиб,
«Ҳе, афтингдан ўргилдим» –
Деманг, менга термилиб.

Мусобақа қилсангиз,
Ютқизасиз аккашга.
Чемпионман мен ахир,
Узунликка сакрашда.

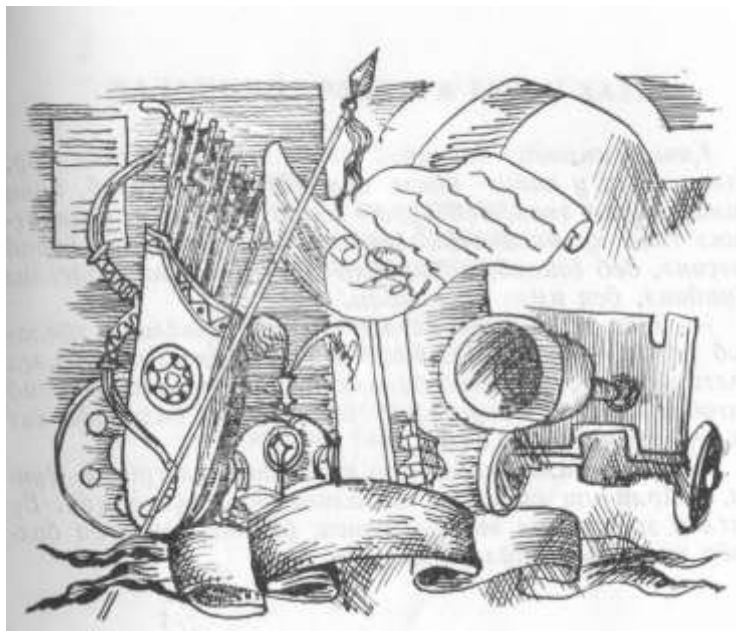
ТИМСОҲНИНГ ТАРЖИМАИ ҲОЛИ

Шу теварак-атрофда
Обрўйим жуда катта.
Бунинг учун
Куч билан
Нафс керак, албатта.

Мўмай ейман,
Майдани –
Ўтирмайман талашиб...
Қани келинг яқинроқ,
Дам олайлик гаплашиб.

Сўзлашамиз овқатдан –
Бемазадан, шириндан.
Фақат,
Менинг олдимда
Гапириш йўқ бурундан.

IX ҒАЛАТИ МАКТУБЛАР

Мен ётибман «иззатда»,
Мис жомчалар – хизматда.

Қишлоғимизда Меливой тоға деган почтачи бор. Ўтган йили у киши бир хатни кўрсатиб, буни нима қилсам экан, деб сўраб қолди. Қарасам, конвертнинг тепа қисмига «Қишлоқдаги Сополтоғарага бориб тегсин», деб ёзилиб, қуйроққа эса «Яйловдаги дўстинг Хумдан», дея имзо қўйилибди.

– Бунақа чалкаш хатлар бизда талайгина тўпланиб қолди, – деди Меливой тоға. – Ҳаммасини сизга келтириб берсам, қалай бўларкин? Бирон йўлини қилиб китобга қўшиб юборсангиз, ажабмаски, баҳонада хатлар ўз эгасини топиб олса.

Кекса почтачининг гапи менга маъқул тушиди. Чунки, хайрли иш қилишни болалигимдан ёқтираман. Бу хатлар эртами-кеч эгасини топса, ўзимни ниҳоятда бахтиёр ҳис қилган бўлардим.

ҚАЛАМНИНГ РУЧКАГА ЁЗГАН ХАТИ

Кеча олдим,
Жиянчам,
Йиғлаб ёзган хатингни.
Айтмасанг ҳам бўларди
Олди-қочди дардингни.

Мендан аҳвол сўрабсан,
Ёзсам экан нима деб?
Хуллас,
Ишлаб юрибман,
Ўз этимни ўзим еб.

КАМОННИНГ ЗАМБАРАККА ЁЗГАН ХАТИ

Зах музейда ётибман,
Қилмишимдан уялиб.
Сен юрибсан
Қайдадир
Хануз қонга бўялиб.

Ростин айтсам, ёлғизлик –
Тегиб кетди жонимга.
Зўр бўларди
Сени ҳам
Опкелишса ёнимга.

ҚАЙЧИНИНГ ПИЧОҚҚА ЁЗГАН ХАТИ

Гийбатчилар тўдаси
Мени очкўз дейишар.
Лекин улар ўзлари
Мендан кўпроқ ейишар.

Яшаш керак, ошнажон,
Йўқ, нафсимни тиймайман.
...Қўрқма,
Касбимиз бошқа,
Ризқингни ҳеч қиймайман.

РАДИОНИНГ ТЕЛЕВИЗОРГА ЁЗГАН ХАТИ

Чикқан чоғда минбарга,
Сал босиқ бўл,
Акаси.
Мақтаб нима қиласан
Бировнинг оқ такасин.

Аён бўлар бор нарса
Келиб вақти-фурсати.
...Балки,
Бизга «оқ» дерсан,
«Кўк»ни бўяб кўрсатиб.

САРИМСОҚПИЁЗНИНГ ОҚПИЁЗГА ЁЗГАН ХАТИ

Баримиз бир уруғдан,
Ҳаммамиз ҳам пиёзмиз.
Қондошликда
Шолғом-у,
Қизилчага қиёсмиз.

Ўтган ой
Кўкпиёзга
Ёзган эдим салом хат,
Ҳануз жавоб қайтармай –
Юрибди у касофат.

Кўриб қолсанг бозорда,
Тергаб қўйгин ачитиб.
Йўликсайди ўзимга,
Сўкардим
Бир саситиб.

КИРСОВУННИНГ АТИРСОВУНГА ЁЗГАН ХАТИ

Ювишади мен билан
Сочиқ, чойшаб, дастурхон,
Салла, рўмол, дарпарда,
Яктак, белбоғ ва иштон.

Айтаверсам бирма-бир,
Э, таърифи жа узун...
Сенда ювар одамлар
Фақатгина кўл-юзин.

Лекин ортиқ талтайма,
Кўп қувонма қадрингга.
Ишқибоздир одамлар
Ўзинггас,
Атрингга.

ДУШПИННИНГ ШЛЯПАГА ЁЗГАН ХАТИ

Юргандирсан чўччайиб,
Соё ташлаб бурунга?
Учрашгандик сўнгги бор
Қайсидир бир гурунгда.

Эгам билан бирга мен,
Чикқаним пайт тўрига,
Сен ечилиб,
Бир четда –
Қолган эдинг мўридай.

СОПОЛТОҒАРАНИНГ ХУМГА ЁЗГАН ХАТИ

Хат ёздим бир бўш қолиб...
Ётган бўлма, ишқилиб,
Нақ қорнингдан ёрилиб,
Нам тупрокқа қорилиб.
...Сўрар бўлсанг аҳволим,
Сал чатнагач сополим,
Ногиронга йўйилдим,
Четга тираб қўйилдим.

Мен ётибман «иззатда»,
Мис жомчалар – хизматда.

ЧЎЗМАНИНГ ПРУЖИНАГА ЁЗГАН ХАТИ

Ёмон қилиқ чиқардинг,
Каравотга тортилиб.
Ғижирлайсан ўзингча,
Қўшиқниям хор қилиб.

Кўп ғашимга тегмасдан,
Мой суртиб ол этингга.
Тарсиллатиб бир куни,
Қўйвормайин бетингга.

ҚАЙИҚНИНГ КЕМАГА ЁЗГАН ХАТИ

Балиқ овлаб
Неча йил,
Эшкагимни эшдилар.
Охир тошга уришиб,
Биқинимни тешдилар.

Шу аҳволда, ўйлагин,
Бориб бўлар қаёққа?
Йўқлаб эски дўстингни,
Бир келсанг-чи буёққа.

Балки кўнглинг ёзилар
Ер, ўтлоқни кузатиб.
Юраверма денгизда
Трубкангни тутатиб.

Фойданг тегиб турганда
Қадрлашар хизматинг.
Ишдан чиқсанг,
Билиб қўй,
Мендек бўлар қисматинг!

Х
БУ ВОҶЕА ЎХШАР ЭРТАККА

Бургутшоҳнинг икки ўғли ҳам
Дўст тутганди ёшликдан Шабнам.

Агарда боболаримиз ва момоларимиз эртак тўқшини билмаганларида ҳамда бу эртаклар оғиздан-оғизга, қулоқдан-қулоққа ўтиб, бизгача етиб келмаганида эди, Сиз билан менга оламни танитиб турган бугунги адабиётимизнинг шу қадар қудрат йиға олишига ҳеч ким кафолат беролмаган бўларди.

Дунёда эртаклардан кўра теран ва соддароқ, хаёлпараст ва ростгўйроқ, мароқли ва таъсирчанроқ нарса йўқ. Улар бизни берилиб тинглашга, ҳаяжонланишга, эзгулик галабасига ишонтишга, орзуларимиз рўёбга чиқишини чидам билан кутишга, мақсадга дангал интилишга, жўшиб фикрлашга ўргатади.

Мен Халқ деган буюк устодга тақлид қилиб, «Олтиариқдан олти эртак» номли туркумга қўл урган эдим. Ана шу туркумга кирган эртакни сиз – ёш дўстларимга юз истиҳола билан тақдим этмоқдаман. Пайқаб турибманки, барибир момоларнинг эртагидан ўтказиб айтиши амримаҳол экан.

ТҮРТКҮЗНИНГ ЧАҚАЛАРИ КИМДА?

Бу воқеа ўхшар эртакка...
Тўрткўз
Чақаларни солиб чўнтакка,
Эрталаб йўлга чикди,
Дуч келган кавакка
                                бурнини тикди.
У бозорга бормоқчи,
Янги итялоқ олмоқчи эди.
Лекин
Кўлнинг бўйида
                                пулини йўқотиб қўйди,
Ҳа, ҳамма чақаларини!
Чақириб у
Кўлнинг бақаларини,
Акиллаб деди:
– Ақчам бор эди,
Шу атрофда туйкус йўқолди,
Уни ким олди?

Бақаларнинг бошлиғи
                                қилди йиғилиш,
Вақиллади куюниб:
– Вей, бу қандай иш?
Яшар эдик ҳалол ва тўғри,
Қарангки,
Орамиздан чиқибди ўғри.
Тағин,
Келиб-келиб
                                итдан урибди,
Ана, Тўрткўз шўрлик
Йиғлаб турибди.
Қур-р-р...
Қайси қурғур-р-р
                                олган бўлса,
Чиксин ўртага.

Тонса жұрттага,
Унда, хамма қасам ичади,
Шунда Тўрткўз
даъвосидан кечади.

Ҳеч ким ўртага чиқмагач,
Бошлиқ бошлаб берди,
Қолганлар жўр бўлиб
ичишди қасам:
«Пулни олган бўлсам,
Ушлаб олсин уйқумда Лайлак.
Пийпаласин,
қилсин кўп ҳалак,
Тумшуқ уриб
қорнимни ёрсин,
Вақиллатиб ютиб юборсин!»

Бақаларнинг бошлиғи
деди Тўрткўзга:
– Қасам ичиб айтилган сўзга
Ишонмасдан
Ҳеч иложим йўқ.
Кўнглинг бўлсин тўқ,
Пулингни олганлар
Бақалар эмас.
Ит ҳуриди:
– Бас!
Эҳ, қасамхўр, алдоқчилар!
Қароқчилар!
Тешиб чиқсин ҳалол пулим...
Бақаларга
Тилаб ўлим,
Бечора Тўрткўз
Бесўз,
Йиғламсираб ортга бурилди,
Йўл-йўлакай
Роса улиди.

Ўшанда ёз эди,
Келди, мана куз.
Ит хануз
Уйда,
Кўча-кўйда
Бақаларни қарғаб юрармиш,
Тинмай ҳурармиш.

Зўр қасамни
қилмасдан ҳурмат,
Ёғдириб тухмат,
Бизни ноҳақ лаънатлади, деб,
Уёқда ҳам хафа эмиш
Итдан Бақалар...

Ҳей, бола,
Мабодо,
Сендамасми ўша чақалар?

ОДИЛ БУРГУТШОҲ ВА “ЗАМБУРУҒ” ЛАҚАБЛИ ЖОСУС ҲАҚИДА ЭРТАК

I

Бор эди бир одил Бургутшоҳ,
Тобе эди унга қиру тоғ,
Яйлов, дала,
Қумли барханлар,
Тош қалъалар,
Шинам кўрғонлар.

Қарчиғайшоҳ бор эди яна,
Ўрмон эди унга бошпана.
Далалари нотекис, яйдоқ,
Ярми ботқоқ,
Ярми қатқалоқ.

Бўлиб яхши ишларга ҳозир,
Бунда Тўти Бургутга вазир.
Қарға унда кирдил ишбоши –
Қарчиғайнинг ўнг қўл сирдоши.
Бунда Лочин кўшинга раҳбар,
Шўх Қирғийлар – энг сара лашкар.
Қўмондондир унда сурбет Сор,
Оч Қузғунлар ҳамлага тайёр.
Қизилиштон бунда ясовул,
Унда эса Қораялоқ – қул.
Бунда Булбул қилганда хониш,
Унда қаҳқаҳ урарди Бойқуш.
Бунда Товус этганда хиром,
Какликларда жўшарди илҳом.

Эшилган чоқ унда Тустовуқ,
Термиларди Саъвалар совуқ.
Сўфитўрғай тўқ эди бунда,
Какку сарқит изларди унда.

II

Бургутда бор эди қўш фарзанд,
Бири асал,
Иккинчиси қанд.
Чақмоқ эди тўнғичин номи,
Ташна эди мардликка қони.
Қуёш эди кичигин исми,
Тўлиқ эди меҳрга жисми.
Ука – ўйчан,
Акаси – қувноқ,
Бир-бирига меҳрибон, иноқ.

Узоқ тунлар хаёл суриб гоҳ,
Ўз ўлимин ўйлаб қолса шоҳ,
Таъминлаш-чун элнинг бахтини,
Раво кўрар эди тахтини
Зехни ўткир,
Софдил Қуёшга...
Ахир, ақл ёшдамас – бошда.

У биларди,
Тўнғич фарзанди
Иродали,
Жасур ва танти,
Ўхшар худди туғма аскарга.
Чақмоқ бошлиқ бўлса лашкарга,
Ёв бузолмас бу юртнинг тинчин...
Афсус,
Қариб боряпти Лочин.

Шоҳ бир куни вазирин йўқлаб,
Тўрт-беш содиқ нозирин тўплаб,
Маълум қилди ушбу фикрини.
Барча маъкул кўргач зикрини,
Ёздирди бу ҳақда васият,
Тамғаланди эзгу бир ният.

III

Заковатли Тўти вазирнинг,
Яхши ишга доим ҳозирнинг
Бўлар эди ёлғиз бир қизи,
Исми Шабнам – наҳор юлдузи.
Оқил эди сулув қиз беҳад,
Билимдону ҳамда ҳуснихат.
Чукур ўйга чўмиб тонг маҳал,
Машқ қиларди гоҳида ғазал.
Оқшомлари чертар эди соз,
Қумри янглиғ эди хушовоз.
У, хориждан келган муаллим –
Попишакдан оларди таълим.
Бургутшоҳнинг икки ўғлин ҳам
Дўст тутганди ёшлиқдан Шабнам.
Қилар эди Чақмоқни ҳурмат,
У ҳам барча қизлардек албат
Ботирларга қоларди қойил.
Аммо кўнгли эди жа мойил
Ёқимтой ва дилкаш Қуёшга.
Тунлар буркаб парқувни бошга,
Ўхшаб ҳамма ошиқ қушларга,
Кўрар эди уни тушларда.

IV

Шайдо эди унга Қуёш ҳам,
Бироқ қизга йўлиққани дам,
Айтолмасди юрак сўзларин.
Меҳр билан тикиб кўзларин,
Ундан аҳвол сўрарди холос.

...Севиб қолди Чақмоқ ҳам беҳос
Вазирнинг бу гўзал қизини.
Дадил тутиб бир кун ўзини,
Топиб-тутиб сўзлар жўшқинин,
Изҳор қилди унга ишқини.
Бўлиб қолди Шабнам бирдан лол!
Майса узра тиз чўкиб беҳол,
Гап тополмай,
Хам қилди бошни...
Ахир,
Қанча кутди Қуёшни,
Айтармикан дея бир сўзни.

Эслатиб дарз кетмаган музни,
Куёш эса юраверди жим...
Шабнамни у севмагай балким.

Ўша „бир сўз“ айтилди, мана,
Чақмоқ турар қилиб тантана.
Кўз тикиб у қутмоқда жавоб...
Бу кўзларга бериб бўлмас тоб!

V

Қарчиғайшоҳ чорлаб Қарғани,
Сўради тунд:
– Гапир-чи, қани,
„Замбуруғ“нинг ишлари қалай?
Унга олтин бергандик талай,
Бўлиб кетди тугал зим-зиё,
Топган кушинг қаллобмиди ё?
Қарға деди:
– Тортманг ҳеч ташвиш,
„Замбуруғ“...
Эҳ, жуда маккор куш!
У Бургутшоҳ қасрида ҳозир,
Унга сирдош уламо, нозир.
Хабар топиб баъзи бир сирдан
Ҳамда айрим икир-чикирдан,
Қилмоқ учун ишни пухта, соз,
Фурсат пойлаб юрибди шоввоз.
Шоҳ буюрди:
– Учсин Булдуруқ,
Бориб айтсин,
Ўша „Замбуруғ“ –
Ҳаракатни тезлаштирсин сал,
Унга бўлсин мададкор – ажал!
Хазинамиз бормоқда бўшаб,
Қолурмиз биз гадога ўхшаб
Забт этмасак у бой шаҳарни...
Боқиш қийин
Шунча аскарни.

VI

Тагида нақ етти қат тўшак,
Китоб ўқир Сассикпопишак.
Мард Чақмоқнинг ёри Шабнамхон

Ҳикоятлар тинглар паришон.

Попишак бас қилиб ўқишни,
Талабаси – келинчак қушни
Зимдан сергак кузатиб бир зум,
Деди:
– Бунча хомушсан, қизим?
Кўплар учун бу ҳаёт – оғу,
Аммо сенга кулиб боқди у.
Ахир, ёвқур куёвинг Чакмоқ
Шу ўлкага бўлар бир кун шоҳ.
Сени ҳамма атар „малика“,
Эътиборда ёлғизу якка...
Юртда кўпдир сендек сулувлар,
Келиб лекин
Қаршингда улар –
Таъзим айлар,
Бош эгар бир-бир.
Аминманки,
Бўласан машҳур
Кўп ўтмай ёт ўлкаларда ҳам,
Шаҳзодалар тилида – „Шабнам!“

Дилбар келин хаёлга толди,
Узоқ-узоқ ўйланиб қолди...

„Қанча оқил бўлмасин аёл,
Унга сира келмайди малол
Бирон юртга малика бўлмоқ“.
Ўйлаб қўйди Попишак шундоқ.

VII

Эшитган кун тўйнинг дарагин,
Қуёшжоннинг сокин юрагин –
Гўё тилиб ўтганди наштар...
Азоб чекиб кундан-кун баттар,
Бедор ўтар унинг ҳар туни,
Кимга айтсин ахир дардини? –
Унга рақиб – севимли ака,
Севгилиси – бўлажак янга!

Бир кун боғда дуч келиб Шабнам,
Сўраб қолди:
– Кўриняпсан кам,

Ёки мендан хафамисан, айт?
Аразлаган каби
Сўнгги пайт –
Четлатяпсан мендан ўзингни,
Опқочасан нега кўзингни?
Биласанми...
Мен сени...
Ахир...
Сендек дўстсиз яшамоқ оғир...
– Сен ҳам мен-чун
Энг яқин сирдош, –
Дея маъюс жилмайди Қуёш:
– Яхши дўстсан,
Биламан, Шабнам,
Бўладирсан меҳрибон янгам...

Дард енгди-ю,
Тўйдан сўнг Қуёш
Ётиб қолди кўтаролмай бош.

VIII

Кириб маълум қилди ясовул:
– Шунқор шошиб мисоли довул,
Сўрамоқда қабулга рухсат...
Бургутшоҳ тез ажратди фурсат.
Шунқор
Шоҳни қилгач зиёрат,
Деди:
– Гапим шундан иборат,
Бир жосусни туширдик кўлга
Ва махфий хат олинди ўлжа.
Босмиш унга Қарчиғай тамға,
Имзо чекмиш остига Қарға.
Мактубга зар попук осилган,
Сизга қарши гаплар ёзилган.
Хатни бунда кутар „Замбуруғ“,
Тергов қилдик,
Аммо Булдурук
„Замбуруғ“ ким, деган саволга –
Жавоб бермай,
Боқар дуволга.
Воқеадан этилгач огоҳ,
Вазмин боқиб деди Бургутшоҳ:
– Бугунча сал зикроқ вақтимиз,

Қўлда турса агар тахтимиз,
Эрта тергов қилинар жосус.
Фармонимиз:
Вақтинча маҳбус –
Зиндонда кун кўрмоғи лозим...
Миршаб Шунқор айлади таъзим.

IX

Машғулоти тўхтатиб бехос,
Қовоқ уйиб Попишак устоз,
Аста деди:
– Азизим, Шабнам,
Талабамсан,
Фарзандимсан ҳам.
Сендан бошқа суянчиғим йўқ,
Бахт ҳамроҳинг бўлса,
Кўнглим тўқ.
Бир сирдан мен бўлдим у оғоҳ,
Ғашлик чўкди кўнглимга ногоҳ.
Тишлаб юрдим кўп вақт тилимни,
Хуфтон қилмай дедим дилингни.
Сўнг ўйладим:
Хиёнат ахир
Ўз дўстингдан сақламоқлик сир.
Хуллас,
Кенгаш қилиб Бургутшоҳ,
Васиятин ёздиргани чоқ,
Мерос қилмиш Қуёшга тожин.
Истеъфога чиққанда Лочин,
Лашкарбоши бўлармиш Чақмоқ...

Мен Қуёшни демайман аҳмоқ,
Лекин у сал паришонхотир,
Акасидек эмасдир ботир.
Балки зеҳним ҳолдан толгандир,
Балки миям айниб қолгандир,
Балки олис боқолмас кўзим...
Аммо
Битта ҳикмат бор, қизим,
Қанча ўткир бўлмасин зеҳни,
Посанг босар отанинг меҳри.
Кенжатайин хоқон, менимча,
Ортиқ севар Чақмоқдан пича.

Устоз сўзин эшитиб Шабнам,
Жавоб қилди
Ўйланиб бир дам:
– Адашмасам,
Бўлса ҳамки ёш,
Хоқонликка лойиқдир Қуёш.
Шоҳнинг амри дейдилар вожиб,
Буюк зотга қилмайлик таажжуб.

Шоҳга изҳор қилса-да ихлос,
Ёш келинчак гезарди бир оз.

Х

Зиндон эди жуда қоронғи...
Тун яримдан оғгани чоғи,
Заранг қопқоқ очилди аста,
Недир тушди гурсиллаб пастга.
Яқин борди
Булдуруқ хайрон,
Кўрди – ўлиб ётар зиндонбон.

Маҳбус токи ҳушин қилмай жам,
Пайдо бўлди қотил ўзи ҳам.
Деди:
– Калланг соғми, Булдуруқ?
– Салом бердик,
Жаноб „Замбуруғ!“
– Секин!
Қани, гапир-чи, ини,
Хатда нелар дейилганини.

Захдан ранжиб,
Йўталиб қуруқ,
Хат мазмунин айтди Булдуруқ.
У сўзини тугатган чоғда,
Қоронғида қолди-ю доғда,
Учраб қабих ҳамлага ногоҳ,
Билолмай не бўйнида гуноҳ,
Оғзи каррак очилганича,
Бўғзига тиғ санчилганича,
Ағнаб тушди,
Жон берди фақир...
О, малайнинг қисмати оғир!

XI

Мехрибони – устоз айтган гап,
Ўтди Шабнам қалбини тирнаб.
Диққат бўлди,
Чалкашди ўйи,
Лоҳас сизди ўзин кун бўйи.
Тунда дарди сиғмай терига,
Бу ҳақда гап очди эрига.
Мийиғида жилмайди Чақмоқ:
– Буни ўзим билардим,
Бирок
Сен қаердан эшита қолдинг?
Сулув Шабнам чуқур тин олди:
– Эшитдим-да,
Нима фарқи бор?
– Жоним,
Хафа бўляпсан бекор,
Нега керак ўзи бизга тож?
Тополсайдим агар мен илож,
Турмас эдим саройда бир кун.
Беш-ўн навкар олволиб дуркун,
Ов қилардим дарада ойлаб.
Ўтирардинг йўлимни пойлаб
Сен канизлар билан чодирда –
Чечакларга бурканган қирда...
Қўмондон – энг керакли нозир,
Минг-минг лашкар менга мунтазир.
Юртни ёвдан сақласам омон,
Айт-чи, бунинг нимаси ёмон?
Бу шарафли,
Фахрли беҳад,
Шоҳда эса – куп-қуруқ шухрат.

Шабнам мамнун боқди ёрига,
Суянчиғи,
Ифтихорига.
Ғурурланди юртпарвар эрдан
Ва кўнгли ҳам ёришди бирдан.

XII

Эрта тонгда бош миршаб Шунқор,
Ранги ўчиб мисоли бемор,

Кириб келди Тошсаройга суст.
Ҳам зиндонбон,
Ҳам маккор жосус
Бир хил тифдан беланиб қонга,
Жон берганин шу кеч зиндонда
Баён этди
Қирганча томоқ.
Бир оз сукут қилгач,
Деди шоҳ:
– Чала қолди гапинг, чамамда,
Сен айтмадинг
Қайси сур банда
Бундай ишга қилибди журъат?
– Шоҳим,
Сиздан сўрайман шафқат!
Биз...
Қотилни топамиз...
– Етар!
Ҳиқиллама,
Бошингни кўтар.
Унутма,
Сен – Шунқорсан, Шунқор!
...Қотилни топ!
Қани, энди бор...

Чиқиб кетгач Шунқор хонадан,
Гап ташлади кимдир панадан:
– Бора олгай соқчига яқин –
Тунда фақат миршаб...
Ҳм, тағин –
Ким билади...
Тангрига яккаш
Чархнинг иши туюлмас чалкаш.

ХIII

Машғулотни бошлаш-чун устоз,
Битта-битта босиб мисли ғоз,
Кўк эшикдан кирди хонага.
Мункиллаган букри энага
Маълум қилди:
– Шабнамхоним банд!
У, қаҳвага солиб бир жуфт қанд,
Кириб кетди Қуёш ёнига.
Қарамасдан сув ва дониға,

Оғир ётган эмиш шаҳзода,
Малика ва хоқон – азада.

Попишак тез қайтиб орқага,
Яқин бориб „Кумуш ҳалқа“га,
Очиб Қуёш эшигин қия,
Ичкарига бош сукди хуфя.
Бўртокчада – эшик ёнида,
Ўхшаб қушнинг иссиқ қонига,
Турар эди қаҳвали идиш.
Эшитилди ётоқдан товуш:
– Нима бўлди,
Азизим, Қуёш?
– Янга...
Шабнам...
Тўкмагин кўзёш...

„Улар – ошиқ!
– деди Попишак. –
Гар янглишсам,
Демак, мен эшак”.

XIV

Киприклари бўлиб жикқа нам,
Чиқди Қуёш ёнидан Шабнам.
У чиқди-ю,
Эшитилди дод,
Уввос солиб кўтарди фарёд
Оқсоч Чумчуқ бўзлаб хонада,
Зумда нотинч бўлди хонадон.
Етиб келди шоҳ ва малика,
Нозирлар жим туришар тикка,
Бемор Қуёш қусар эди қон,
Қуса-қуса,
Берди охир жон.

Табиб Каптар таажжубда эди,
Аҳвол билан танишиб деди:
– Заҳардан у...
Топибди ўлим...
Оқсоч деди:
– Бормайди тилим!
Бир зум олдин хонима Шабнам,
Бўлиб бунда беморга ҳамдам,

Мажбур қилиб,
Мажбур қилиб, ҳа! –
Шаҳзодага ичирди қаҳва.

Нечун оҳ-дод?
Нечун бу фиғон?
Оқсочга ҳам керак эди жон.

Ёшга тўлиб Шабнамнинг кўзи,
Беихтиёр оқариб юзи,
Чекинаркан,
Қичқирди:
– Ёлғон!!!
Заҳар солган – ўзингсан,
Илон!

Дард-алами сиғмай кўксига,
Тиқилганча фарёд бўғзига,
Изтиробдан титраб қўллари,
Юрди Шабнам хонаси сари...
Ҳамма ҳам
Хун бўлганда жигар,
Ўз уйида йиғлашни истар.

XV

Хўнг-хўнг йиғлаб ётаркан Шабнам,
Кирди Чақмоқ хонага илдам:
– Сендек маккор хотинга лаънат!
Лаънат ёғсин
Менга ҳам абад!
Бунча калта бўлмаса фаҳмим,
Нечун идрок этмабди ақлим, –
Мамлакатга бўлгин дея шох,
Эрингга бахт тилаганинг чоқ,
Қилгандинг-ку укамга ғараз.
Доғда қолдим,
Ҳайҳот, мен галварс!
Жуда яхши ишлабди калланг,
Тушунибсан,
Ҳаёт – кураш, жанг.
Мавжуд экан эрингда ука,
Бўлолмасдинг ахир малика...
Маликалик турмас доим нақд,

Жаннатда хур бўлакол,
Аблаҳ!

Тўлиб қаҳру ғазабга Чақмоқ,
Бармоқларин қилди-ю сиртмоқ,
Човут солди ёрин бўғзига.
Даҳшат акси чакнаб кўзида,
Тўлғанарди келинчак тинсиз...
Сўнг
Гиламга йиқилди унсиз.

XVI

Энагага бўлганча ҳамроҳ,
Кўк эшикдан кириб келди шоҳ.
Қизи томон отилди вазир,
Донг қотдилар уламо, нозир.
Сўлган гулдек ётарди Шабнам,
„Нима бўлди сенга, қизгинам?“ –
Дея, урди она Тўти оҳ.
Муштин қисиб,
Бош эгди Чақмоқ.

Чаққон юриб ясовулга хос,
Қизилиштон кирди-ю бехос,
Тиз чўкди:
– О, улуғ хоқоним,
Афв этилса бир қошиқ қоним,
Воқиф қилай сизни бир гапдан.
– Айт!
– Кўшқдаги гилам йўлакдан
Борардим тахт эшиги сари,
Ясовулни алмаштиргани.
Яқинлашгач „Кумуш ҳалқа“га,
Тисарилдим бирдан орқага.
Мен кўрдимки,
Жаноб Попишак
Очиб Қуёш эшигин қиттак,
Ичкарига тумшуғин суқиб,
Турар эди гапларни уқиб.
Бир пайт
Кўйнин пайпаслаб қолди
Ва қўлига ненидир олди.
Уй ичига кирди-ю аста,
Қайтиб чиқди яна бирпасда.

Сўнг атрофга боқиб бадгумон,
Йўл олди ўз хонаси томон.
У, йўлакдан бурилган дамда,
Алланарса тушди гиламга.
Бориб олдим,
Қарасам – узук,
Ўлжа бўлмас бундан ҳам тузук...
Ким билибди бундай бўлишин?
Ўйловдим – у жанобнинг иши
Гап пойлашдан ўтмас нарига...
Фаҳмим етди кейин барига.

XVII

Табиб Каптар узукни олиб,
Уни ёғоч косага солиб,
Ботирган вақт бир қултум сувга,
Сув шарақлаб айланди буғга.
Шоҳга табиб юзланди беҳол:
– Бир кўрибок,
Сезгандим дарҳол.
Суюқликка солинса агар,
Бу узукдан тарқалар захар.

Шунқор деди:
– Хоқони улуғ,
Попишак бу – ўша „Замбуруғ!“
Шоҳ ғазабнок сўз қотди:
– Аттанг!
Пича кечроқ ишлади калланг,
Тезда кўлга олинсин баттол!..
Ясовуллар тарқалди дарҳол.

Ётар эди Шабнам
Бегуноҳ...
Чакмоқ наъра тортди-ю ногоҳ,
Деразани пачақлаб бирдан,
Отди ўзин баланд қасрдан.
– Ўғлим!!! – дея
Қилди шоҳ нидо.
Пичирлади табиб: „Алвидо!“
Нозирларни босди таҳлика,
Қўш фарзандсиз қолган малика
Нолиш билан
Юлган чоқ юзин,

Шабнам аста очди-ю кўзин,
Турганларга боқди таажжубда.
Бу дунёнинг иши ажиб-да,
Бир эшикдан кирган пайт мотам,
Бир эшикдан чиқиб кетар ғам.

XVIII

Милтиларди қора жинчирок,
Мудрар эди соқчи Қарқуноқ.
Товуш келди зиндондан шунда:
– Ошна,
Сенга қийин-да жуда.
Менга маълум зиндонбон ҳоли,
Итникидан ёмон аҳволи...
– Сеникидан лекин дурустроқ! –
Деб ғудранди соқчи Қарқуноқ.

Попишакнинг чиқмади жаҳли:
– Тез кунда мен бўламан бахтли...
Сен кўряпсан фақат бугунни,
Ўйласанг-чи эртанги кунни.
Ўлди Шабнам, Чақмоқ ва Қуёш,
Ғамдан шоҳ ҳам бўлади одош.
Қарчиғайшоҳ босиб келар сўнг,
Мурдалардан ясар катта дўнг.
Кенг майдонга қалаб арчани,
Нозир,
Навкар,
Соқчи...
Барчани –
Тириклайин ёқар гулханда.
Бўйи тенги сочар зар танга,
Кимки бўлса унга содиқ қул...

Вайсар экан Попишак нукул,
Қамраб олди соқчини ваҳма.
Худди ўтда тургандек лақма,
Потирлади:
– Мақсадингни айт!
– Ёғочсарой ичра ушбу пайт
Қарчиғайшоҳ менга мунтазир.
Рози бўлсанг,
Иккимиз ҳозир

Кунботарга қараб учамиз,
Эрта-индин манзил қучамиз.
Сени унда
Қиламиз тўра,
Бу, гулханда ёнишдан кўра –
Анча қулай,
Тўғрими, ўртоқ?
Ўйлаб туриб, деди Қарқуноқ:
– Бордир ахир,
Хотиним, болам...
– Олволамиз икковини ҳам...

Хуллас,
Осон сотилди соқчи,
Ҳарён боқиб мисли айғоқчи,
Шартта очди зиндон эшигин.
Кейин пастга тушди-да секин,
Пичоғини суғуриб ёндан,
Халос этди „дўстин“ арқондан.
Махбус турди қаддин қилиб ғоз...
Сўнг соқчига ташланиб бехос,
Тортиб олди унинг яроғин.
Ушлаганча лат еган жағин,
Қичқирган дам хумбош Қарқуноқ,
Кўкрагига санчилди пичоқ.

Танлолмади ўзибоп жўра,
Бўлолмади ёт юртда тўра,
Булғанди эл унга берган туз,
Қолиб кетди уйда ёлғиз
Хотини тул,
Боласи сағир...
О, сотқиннинг қисмати оғир!

XIX

Нафас олар қийналиб Чақмоқ,
Жони танда бўлса ҳам,
Бироқ,
Оғир эди аҳволи жуда.
Шоҳу вазир,
Қайнона-куда –
Юришарди бедор, нобардам.
Табиб Каптар,

Вафодор Шабнам –
Нари кетмай Чақмоқ қошидан,
Қонли терни артиб бошидан,
Томизишар эди лабга сув.
Беҳушликми ё қаттиқ уйқу
Ярадорни қилганди карахт...
Ўлса – армон,
Тирик қолса – бахт!

Тонгга яқин, телбага ўхшаб,
Гангсиб кирди хонага миршаб:
– Ўлимимга розиман,
Шоҳим,
Ортиб кетди беҳад гуноҳим...
Зиндонбоннинг сирли ўлгани,
„Замбуруғ“нинг ғойиб бўлгани,
Шоҳ дилини тунд қилди баттар:
– Йўлга чиқсин Қалдирғоч чопар,
Посбонларни этсин у огоҳ,
Чегарадан ўтолмасин соғ
Бирорта қуш,
Бирорта чивин!
...Сўнг ўзича шивирлаб секин,
Деди:
– Балки, қолгандирмиз кеч...
Тавба, ақлим етмай қолди ҳеч,
Тошсаройда нелар бўляпти?
Лак-лак офат қайдан келяпти?

XX

Бургутшоҳнинг икки фарзандин,
Ҳам вазирнинг ёлғиз дилбандин,
Бир кундаёқ тинчитганини,
Ёвни бошлаб инжитганини
Сўйлаб берди Попишак мағрур.
Қарға деди:
– Ишларинг манзур.
Шу қаторда жонсиз ё носоғ –
Ётган бўлса эди Бургутшоҳ,
Унда, баҳонг бўларди „аъло“.
– Қизилиштон деган бир бало
Расво қилди ишимни бевақт,
Ўзи, шоҳга келувди навбат.
– Қарчиғайшоҳ

Уч кунки, касал,
Кўрс ва инжиқ бўлиб қолди сал.
Келганингни айтаман кириб,
„Замбуруғ“нинг зафарин билиб,
Кўнгли бирдан ёришса, зора...
Мукофотни
Қиламиз „ар-ра“.

XXI

Бериб бўлгач Попишак ҳисоб,
Қарчиғайшоҳ айлади хитоб:
– Бургутшоҳ-чи?!
– Вақтинча... тирик...
Лекин шунча қайғу, кўргилик
Унинг жонин олиши керак...
– Ўлишини кутамиз, демак?
Ақлинг бало,
Маслаҳатинг зўр...
Сўнг қичқирди:
– Ярамас! Нонкўр!
Хўб совурдинг мўмай маблағни,
Ўша тождор қари аблаҳни
Нечун қила олмадинг гумдон?
Балки...
Ширин туюлгандир жон?
Ботибсан сен азим гуноҳга!
Мендек машҳур Қарчиғайшоҳга
Шартта қурбон бўлмаган жонзот
Илтифотга лойиқмас...
Жаллод!!!

Тиз чўкиб дод солди „Замбуруғ“:
– Кетингизга бўлайин қуйруқ,
Болангизга бўлай ўйинчоқ,
Шафқат қилинг,
Мурувватли шоҳ!

Шоҳ кўзидан сўнмади нафрат,
Попишакка этмади шафқат.
Пинагини бузмасдан зарра,
„Мукофот“ни қилмасдан арра,
Сурлик билан
Юз бурди вазир...
О, жосуснинг қисмати оғир!

XXII

Ёв ниятин қилмоқчидай пуч,
Бир ой ўтиб,
Йиғиб анча куч,
Чақмоқ аста турди оёққа.
Суянмасдан кўлтиктаёққа,
Тошсаройдан чиқди ташқари,
Унга тирак – вафодор ёри.

Очилди кўк, оқ, сариқ дарча,
Мамнун боқар саройдан барча:
Одил шоҳу
Ақлли вазир,
Оқсоч,
Миршаб,
Уламо,
Нозир
Жуфт чечакдек бу икки ёшга...

Таъзим қилмоқ учун Қуёшга,
Биргалашиб Шабнам ва Чақмоқ,
Кўзларидан ёш томиб мунчок,
Сағанага келдилар яқин.
Бор дегандек ҳаётда ҳаққим,
Гўё кўкка қиларди нола
Гўр устидан чиққан ёш лола.
Симираркан
Тонгнинг сабосин,
Эшитгандек гиёҳ нидосин,
Кўз қадади лолага Чақмоқ.

Чақмоқ
Юртга бўлар бир кун шоҳ!
Қандай кунлар келгай ўшанда?
Ўт кетмасми ушбу гулшанга?
Сақланарми тахтда одиллик?
Авж олмасми қирғин, қотиллик?
Мўл бўлгайми сандиқларда дон?
Ўйлолгайми навқирон ҳокон
Оддий халқнинг тақдирин бедор?
Боқолгайми ёвларга ҳушёр?
Босқинчидан кўрмасми завол
Сўқмоқдаги мункиллаган тол?

Юрт тарихин супурмасми ел?
Ўзлигини сақлолгайми эл?
Бузилмасми кўхна қасрлар?
Топталмасми кутлуғ қабрлар
Ва ундаги ўйчан лолалар?

.....
.....

Эртак тамом...
Хайр... болалар...

ТАҚДИРНИНГ ҲАЗИЛИ

*Ё ўнгимда қувонсам,
Ё хафароқ уйғонсам,
Кимдир айтса қизиқ гап,
Ё ўкинсам ҳўнг йиғлаб,
Жўшса қушига шафқатим,
Ё илонга нафратим,
Гоҳи омов ё жавон
Боқса гамгин ё шодон,
Теракми ё шафтоли
Сўзлаб қолса аҳволин,
Келажакка бўйласам,
Ё ўтмишини ўйласам,
Тийилиб сал шўхлигим,
Келиб чўпчак тўқигим,
Узоқ тунлар эринмай,
Бировларга кўринмай,
Шеър ёзардим тинмасдан...
Шоир бўлдим билмасдан.
Аслида мен, биродар,
Минмоқчийдим трактор.*

МУНДАРИЖА

Хабар сотувчи	
I. Далалардан – болаларга.....	
II. Ажойибхона	
III. Кулчалар	
IV. Сиз эшитмаган кўшиқлар.....	
V. Ботирвойнинг кундалиги.....	
VI. Булбулнинг чўпчаклари.....	
VII. Менинг коллекциям.....	
VIII. Игналарим чиройли.....	
IX. Ғалати мактублар.....	
X. Бу воқеа ўхшар эртакка.....	
Такдирнинг ҳазили.....	

Ўрта ёшдаги мактаб болалари учун

На узбекском языке

Анвар Абиджан

ОЧЕНЬ ИНТЕРЕСНЫЙ СЛУЧАЙ

Стихи и сказки

Редакторлар М. Кенжабоев ва Ҳ. Имонбердиев

Рассом М. Тахтаев

Расмлар редактори М. Карпузас

Техн. редакторлар Э. Саидов ва А. Сеамсаков

Корректор Ш. Соатова

ИБ № 0023

Формати 84 x 108 1/32

Тиражи 20 000

АНВАР ОБИДЖОН 1947 йилда Фаргона областининг Олтиарик районидаги Полосон кишлоғида туғилган. Биринчи шеъри 6-синфда ўқиб юрган пайтида эълон қилинган.

У 1979 йилда Тошкент Давлат университетининг журналистика факультетини битирган.

Анвар Обиджон СССР Езувчилар союзининг аъзоси. Унинг болаларга аталган «Она - Ер», «Баҳромнинг хикоялари», «Оловжон ва унинг дўстлари», «Эй, ёруғ дунё», «Масхарабоз бола» номли шеърий ҳамда насрий тўпламлари чоп этилган.

„ЮЛДУЗЧА“